

Utvärderings- berättelse

2025

An aerial photograph of a city in winter, covered in snow. The scene is bathed in a warm, golden light, likely from a low sun. In the center, a large, light-colored building with a prominent dome and a tall spire stands out. Surrounding it are various residential and commercial buildings, some with snow-covered roofs. The background shows a body of water, possibly a bay or harbor, with some ice and a few boats. The overall atmosphere is serene and picturesque.

Helsinki

Helsinki

Sisällys

- 4 Revisionsnämndens hälsning**
- 6 Sammanfattning**
- 8 Revisionsnämndens verksamhet**
- 12 Utvärdering av de bindande verksamhetsmålen**
- 15 Mål för koncernen**
- 18 En ansvarsfull ekonomi som grund för hållbar tillväxt**
 - 19 Stadens ekonomi
- 26 Ambitiöst klimatansvar och naturskydd**
 - 27 Skyddet av Östersjön
 - 32 Livscykelhantering vid upphandling och byggande
- 36 Vi värnar om särprägel och tryggheten i Helsingfors stadsdelar**
 - 37 Budgetmål för att förhindra segregation
 - 42 Stadens störnings- och kriskommunikation
- 46 En funktionell och vacker stad**
 - 47 Begränsning av boendekostnaderna i Helsingfors stads bostäder Ab
 - 52 Uppnående av DigiHelsingfors Ab:s mål för tjänsternas kvalitet och personalen
- 56 Världens bästa och mest jämlika plats att lära sig**
 - 57 Effekterna av den utvidgade läroplikten
- 62 Konst och kultur är möjliggörare av ett bra liv**
 - 63 Uppnående av de strategiska målen för kulturtjänsterna
- 68 Ett jämlikt och internationellt Helsingfors**
 - 69 Eftermiddagsverksamheten för skolelever och Finlandsmodellen för hobbyverksamhet
- 74 Helsingforsbornas välbefinnande och hälsa förbättras**
 - 75 Stöd för närståendevårdare i tjänsterna för äldre
 - 80 Mentalvårds- och missbrukartjänster i barnskyddets anstaltsvård
 - 85 Munhälsovård för barn och unga
- 90 Det smarta Helsingfors leds med information och genom digitalisering**
 - 91 Hälso- och sjukvårdens digitala tjänster
- 96 Utvärdering av genomslaget av revisionsnämndens rekommendationer från 2023**
- 100 Bilagor**
- 102 Förkortningar och terminologi**

Revisionsnämndens hälsning

Syftet med revisionsnämndens utvärderingsverksamhet är att för fullmäktige ta fram information om måluppfyllelsen för de mål som uppställts för staden och om huruvida stadens verksamhet har ordnats på ett resultatrikt sätt. I denna årliga utvärderingsberättelse presenteras revisionsnämndens iakttagelser och rekommendationer som fullmäktige, stadsstyrelsen, andra organ, centralförvaltningen och sektorerna kan utnyttja i utvecklingen av stadens verksamhet. Stadsstyrelsen rapporterar i slutet av året till fullmäktige vilka åtgärder som vidtagits med anledning av rekommendationerna.

Fullmäktige utnämnde i juni 2025 en revisionsnämnd för mandatperioden 2025–2029, som godkände utvärderingsplanen för 2025 i augusti. Helsingfors stadsstrategi 2021–2025 styrde valet av teman för utvärderingarna och genomförandet av utvärderingarna 2025. I utvärderingarna har man också tagit hänsyn till stadsstrategin för 2025–2029.

För sitt utvärderingsarbete är nämnden indelad i två kommittéer. Den första kommittén ansvarar för centralförvaltningen och stadsmiljösektorn. Utvärderingarna visade till exempel att Helsingfors har skyddat Östersjön genom att genomföra frivilliga åtgärdsprogram inom ramen för Östersjöutmaningen. Samordningen av den övergripande vattenförvaltningen har gått långsamt framåt, och det rekommenderas att ansvariga aktörer utses. Helsingfors stads bostäder Ab (Heka) har begränsat ökningen av boendekostnaderna, men möjligheterna att påverka ränte- och uppvärmningskostnaderna är begränsade på grund av de ekonomiska konjunkturerna och variationerna i energipriserna.

Utvärderingsberättelsen och dess
bakgrundspromemorior finns på
www.arviointikertomus.fi/sv

Nämndens andra kommitté ansvarar för fostrans- och utbildningssektorn, kultur- och fritidssektorn samt social-, hälsovårds- och räddningssektorn. Enligt utvärderingen har hobby- och fritidsverksamheten för barn och unga främjats i enlighet med stadens mål, men man når inte alla familjer. Målen för den utvidgade läroplikten som trädde i kraft 2021 har i huvudsak uppnåtts väl.Handledningen och stödet för de läropliktiga har stärkts, men handledningsresurserna räcker inte till eftersom de studerandes stödbehov har ökat.

Du kan ta del av revisionsnämndens observationer genom att läsa den här utvärderingsberättelsen och gå in på den förnyade webbplatsen arviointikertomus.fi. På webbplatsen finns också bakgrundspromemorior för de olika utvärderingsteman.

Det här är mandatperiodens första utvärderingsberättelse av revisionsnämnden 2025–2029. Revisionsnämnden tackar för de förslag till utvärderingar som kommit in och för det mångsidiga samarbetet kring utvärderingarna. Vi önskar er trevliga lässtunder med utvärderingsrapporten!

Med hopp om gott samarbete
Helsingfors stads revisionsnämnd

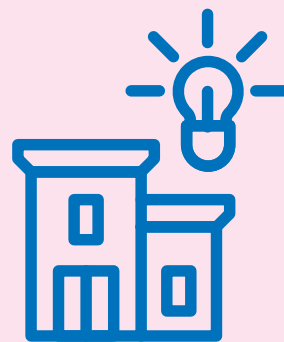

Sammanfattning

Revisionsnämndens uppgift är att utvärdera om de mål som fullmäktige har ställt upp för verksamheten och ekonomin har uppnåtts inom kommunen och kommunkoncernen samt om verksamheten har ordnats på ett resultatrikt och ändamålsenligt sätt. Här följer några plock ur utvärderingsresultaten för 2025 och nämndens rekommendationer.

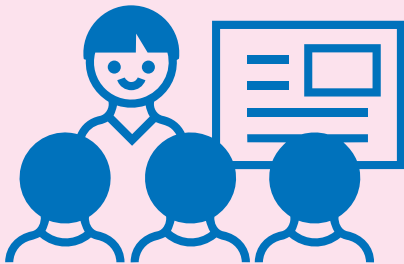
Heka har lyckats begränsa ökningen av boendekostnaderna, men de ekonomiska konjunkturerna och variationerna i energipriserna gör det svårt att kontrollera ränte- och uppvärmningskostnaderna.

Man har lyckats begränsa ökningen av boendekostnaderna för de Ara-hyresbostäder som förvaltas av Helsingfors stads bostäder Ab. Den kraftiga ökningen av hyrorna har planat ut. De ekonomiska konjunktursvängningarna och Hekas begränsade möjligheter att påverka stadens nyproduktion samt tomthyrorna, energipriserna och valet av hyresgäster gör det ändå svårare att kontrollera ökningen av boendekostnaderna. Revisionsnämnden rekommenderar att Heka och stadsmiljösektorn intensifierar sitt samarbete kring valet av hyresgäster för att höja uthyrningsgraden.

Målen med den utvidgade läroplikten har uppfyllts och de ungas tillgång till utbildning på andra stadiet har förbättrats.

Handledningen för läropliktiga, engagemanget i andra stadiets utbildning och genomslaget av andra stadiets utbildning har främjats. Man når nästan alla läropliktiga. Det finns dock skillnader mellan personer med inhemska och främmande som modersmål i fråga om övergången till och deltagandet i utbildning på andra stadiet. Revisionsnämnden rekommenderar att man stärker handledningen och stödet för de läropliktiga vars deltagande i utbildning är svagare än genomsnittet.

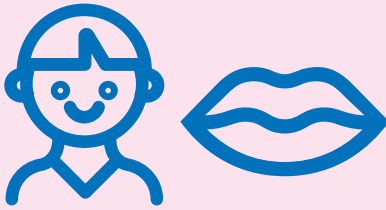
Kvaliteten på DigiHelsingfors tjänster förverkligas delvis i enlighet med målen i ägarstrategin.

Stadens dotterbolag DigiHelsingfors Ab inledde sin verksamhet den 1 januari 2023. De grundläggande tjänster som bolaget producerar fungerar bra, men det krävs ännu arbete för att utveckla de digitala tjänsterna så att de motsvarar kundernas behov. Enligt utvärderingen behöver ansvarsfördelningen mellan staden och DigiHelsingfors förtydligas. Revisionsnämnden rekommenderar att ansvarsfördelningen mellan Helsingfors stad och DigiHelsingfors förtydligas i synnerhet i fråga om informationssäkerheten.

Staden genomför sin störnings- och kriskommunikation på adekvat sätt.

Ett mål i stadsstrategin är att sköta den övergripande beredskapen på stadens nivå och lägga grunden för en mångsidig funktionsförmåga i olika situationer. Processen för störnings- och kriskommunikation är adekvat, men revisionsnämnden rekommenderar att man regelbundet ordnar övningar i enlighet med planerna.

Munhälsovården för barn och unga bedrivs till stor del i enlighet med lagstiftningen och stadens riktlinjer.

Staden har erbjudit barn och unga fler återkommande kontroller än vad lagen kräver. En del av dem som behöver stöd har dock inte nåtts av de förebyggande tjänsterna. Munhälsovården har gjort tillräckligt med multiprofessionellt samarbete med rådgivningarna, men samarbetet med skol- och studerandehälsovården har varit begränsat. Revisionsnämnden rekommenderar åtgärder som ökar högstadieungdomars och studerandes deltagande i munhälsovårdens kontroller.

Mentalvårds- och missbrukartjänsterna inom barnskyddets anstaltsvård är inte till alla delar tillräckliga.

Tillgången till mentalvårds- och missbrukartjänster för barn och unga i barnskyddets anstaltsvård har stärkts. Servicekedjan för mentalvårds- och missbrukartjänster för barn och unga har också utvecklats. De unga som placerats på barnskyddsanstalter får dock inte till alla delar tillräckliga mentalvårds- och missbrukartjänster, och en del av dem är inte på en plats som är ändamålsenlig för vården. Revisionsnämnden rekommenderar att man fortsätter samarbetet för att söka lösningar tillsammans med HUS för att stärka tillgången till mentalvårds- och missbrukartjänster enligt behoven bland barn och unga som är placerade i barnskyddets anstaltsvård.

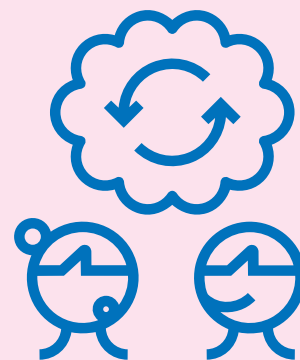

Hobby- och fritidsverksamheten för barn och unga har främjats i enlighet med stadens mål.

Deltagandet i eftermiddagsverksamheten för skolelever och Finlandsmodellen för hobbyverksamhet har stärkts. Antalet hobbytillfällen inom Finlandsmodellen för hobbyverksamhet har nästan fördubblats. Trots information och servicehandledning når man inte alla familjer. Nämnden föreslår att man stärker servicehandledningen för att styra skolelever som inte deltar i så mycket hobbyverksamhet till hobbyer och att man fortsätter åtgärderna för att öka deltagandet i eftermiddagsverksamhet.

Utbudet av tjänster till stöd för närståendevård för äldre uppnår huvudsakligen målen, men närståendevårdarna använder bara omkring hälften av sina lagstadgade ledigheter.

Tjänsterna för stöd för närståendevård har utvecklats under de senaste åren. Utnyttjandet av de lagstadgade ledigheterna har ökat. En betydande andel av de lediga dagarna används dock inte, eftersom en del närståendevårdare upplever att det är svårt att hitta lämplig och högklassig vård för vårdtagaren under ledigheten. Revisionsnämnden rekommenderar att man informerar mer om de stödtjänster för närståendevård som finns och hur man uppsöker dem samt ökar vägledningen till tjänsterna.

Revisionsnämndens verksamhet

Revisionsnämndens uppgifter och sammansättning

Revisionsnämnden är ett lagstadgat organ som är direkt underställt stadsfullmäktige. Dess uppgift är att ordna granskningen av Helsingfors stads och stads-koncernens förvaltning och ekonomi samt utföra en utvärdering av målen, resultaten och ändamålsenligheten i enlighet med kommunallagen. Nämnden bereder ärenden gällande granskningen av förvaltningen och ekonomin som stadsfullmäktige ska besluta om och övervakar att skyldigheten att redogöra för bindningar enligt kommunallagen följs. Revisionsnämnden är ett organ som är oberoende av stadens ledning och övriga organisation.

Stadsfullmäktige utnämnde revisionsnämnden för mandatperioden 2021–2025 den 2 augusti 2021, och arbetet pågick till juni 2025. Stadsfullmäktige utnämnde revisionsnämnden för mandatperioden 2025–2029 den 2 juni 2025. Nämnden består av nio medlemmar, som alla har en personlig suppleant. Nämndens utvärderingar bereds i två kommittéer, vars sammansättningar presenteras på nästa sida. Fördelningen av ansvarsområden mellan kommittéerna anges i en bilaga till utvärderingsberättelsen.

Revisionskontoret bistår revisionsnämnden med att bedöma om de mål som fullmäktige har ställt upp har uppnåtts och om verksamheten har organiserats på ett effektivt och ändamålsenligt sätt, samt med att övervaka redogörelser för bindningar. Revisionskontoret assisterar också stadens revisor i den lagstadgade revisionen.

Revisionsdirektör Timo Terävä var chef för revisionskontoret och föredragande för revisionsnämnden 2025. Utvärderingschef Timo Cantell ansvarade för utvärderingsverksamheten, revisionschef Arto Ahlqvist för revisionsverksamheten och förvaltningschef Vilma Lamminpää för övervakningen av redogörelsen för bindningar. Vilma Lamminpää var revisionsnämndens sekreterare. På revisionskontoret arbetade totalt 17 personer.

Utvärderingsverksamhet

I enlighet med sin uppgift enligt kommunallagen bedömer nämnden årligen om de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige ställt upp för staden och stads-koncernen har uppnåtts och om verksamheten har ordnats på ett resultatrikt och

ändamålsenligt sätt. Observationer och rekommendationer i anknäytning till utvärderingen presenteras i denna utvärderingsberättelse.

Bakgrundspromemoriorna för utvärderingsberättelsen finns på www.arviointikertomus.fi/sv.

Utvärderingsberättelsen behandlas av stadsfullmäktige den 17 juni 2026. Innan berättelsen behandlas i fullmäktige begär revisionsnämnden de utlåtanden som behövs från stadsstyrelsen och andra organ och lämnar dem till fullmäktige för kännedom. I slutet av året ska stadsstyrelsen lämna en redogörelse till fullmäktige om vilka åtgärder de verksamhetsansvariga och redovisningsskyldiga har vidtagit med anledning av utvärderingsberättelsen.

Revisionsnämndens utvärderingsarbete bedrivs på ett strukturerat sätt. Enligt budgeten ska största delen av de varierande utvärderingstemana vara kopplade till stadsstrategin, och under en fullmäktigeperiod ska utvärderingstemana gälla alla huvudpunkter i strategin.

Innehållsförteckningen för utvärderingsberättelsen baserar sig huvudsakligen på tyngdpunkterna i stadsstrategin 2021–2025. De utvärderingsteman som återkommer årligen är utvärdering av de bindande målen för verksamheten, utvärdering av ekonomin och uppföljning av rekommendationernas effekter. Temana för utvärderingen varierar från år till år och avgörs i utvärderingsplanen för respektive år.

Utvärderingsplanen för 2025 bereddes som ett samarbete mellan revisionsnämnden och revisionskontoret. Nämnden för mandatperioden 2021–2025 beredde och godkände planen den 13 maj 2025. Den nya nämnden behandlade och godkände utvärderingsplanen den 12 augusti 2025. I beredningen av planen beaktades fullmäktiges, fullmäktigegruppernas och stadens lednings förslag på teman för utvärderingen samt de förslag som invånarna lämnat in i tjänsten Säg din åsikt.

Utvärderingsberättelsen bereddes under året i två kommittéer, som vid sina möten behandlade planerna för utvärderingarna, utvärderingspromemorior och textutkast till utvärderingsberättelsen. Kommittéerna gjorde också åtta utvärderingsbesök inom centralförvaltningen, sektorerna och koncernsammanslutningen. Den andra kommittén besökte också Me-stiftelsen. Det mesta av det praktiska utvärderingsarbetet utförs av anställda vid revisionskontoret. Utvärderingen bygger på kriterier som kan basera sig på exempelvis

lagstiftning, stadsstrategin eller andra relevanta riktlinjer inom staden. Informationsunderlaget för utvärderingen består vanligtvis av dokument, intervjuer, skriftliga förfrågningar om information och statistiska uppgifter. De slutsatser och rekommendationer som presenteras i utvärderingsberättelsen baserar sig på observationer om utvärderingsmaterialet.

Kommittéernas utvärderingsarbete samordnas av deras sekreterare. Sekreterare för nämndens första kommitté var ledande effektivitetsrevisor Petri Jäske och sekreterare för den andra kommittén var ledande effektivitetsrevisor Liisa Kähkönen. Ledande effektivitetsrevisor Aija Kaartinen ansvarade för det metodiska stödet och utbildningen för utvärderingsarbetet. Utvärderingschefen och de ledande effektivitetsrevisorerna ansvarar för att kontrollera utvärderingsarbetets kvalitet. Utöver den interna kvalitetskontrollen granskas innehållet i utvärderingspromemoriorna och utvärderingsberättelsen av de utvärderade enheterna.

Schemat för revisionsnämndens utvärderingsarbete anges i figur 1.

Revisionsverksamhet

KPMG Oy Ab ansvarar för revisionen av Helsingfors stad under räkenskapsperioderna 2023–2024 samt optionsåren 2025 och 2026. Som huvudansvarig revisor fungerade OFGR, CGR Jorma Nurkkala till och med 31.8.2025 och OFGR, CGR Juha Huuskonen från och med 1.9.2025. Revisorn lämnade tre rapporter till nämnden om revisionen 2025 och presenterade sina observationer från revisionen vid nämndens möten. Revisionsberättelsen och den offentliga sammanfattande rapporten om revisionen 2025 behandlas i fullmäktige den 17 juni 2026.

Övervakning av redogörelse för bindningar

Enligt kommunallagen är vissa förtroendevalda och tjänsteinnehavare skyldiga att offentligt redogöra för sina bindningar. Revisionsnämnden har som uppgift att övervaka att anmälningsskyldigheten följs och att informera fullmäktige om anmälningar. Styrelsen noterade de redogörelser för bindningar som förtroendevalda och tjänsteinnehavare lämnat vid sina möten den 13 maj och den 21 oktober 2025. Fullmäktige behandlade redogörelserna den 21 maj och den 5 november 2025.

Revisionsnämndens sammansättning 2025–2029

Första kommittén

Ordförande Wille Rydman
(till och med 25.3.2026)
Suppleant Jussi Lindgren

Ordförande Teija Makkonen
(från och med 26.3.2026)
Suppleant Jussi Lindgren

Jonas Eiring
Suppleant Ida Slöör

Eija-Riitta Korhola-Dunderfelt
Suppleant Mika Ebeling

Petra Malin
Suppleant Hannu Koponen

Benjamin Silvani
Suppleant Minna Salminen

Andra kommittén

Vice ordförande Terhi Peltokorpi
Suppleant Sonja Lautamatti

Mikael Jungner
Suppleant Iida Haglund

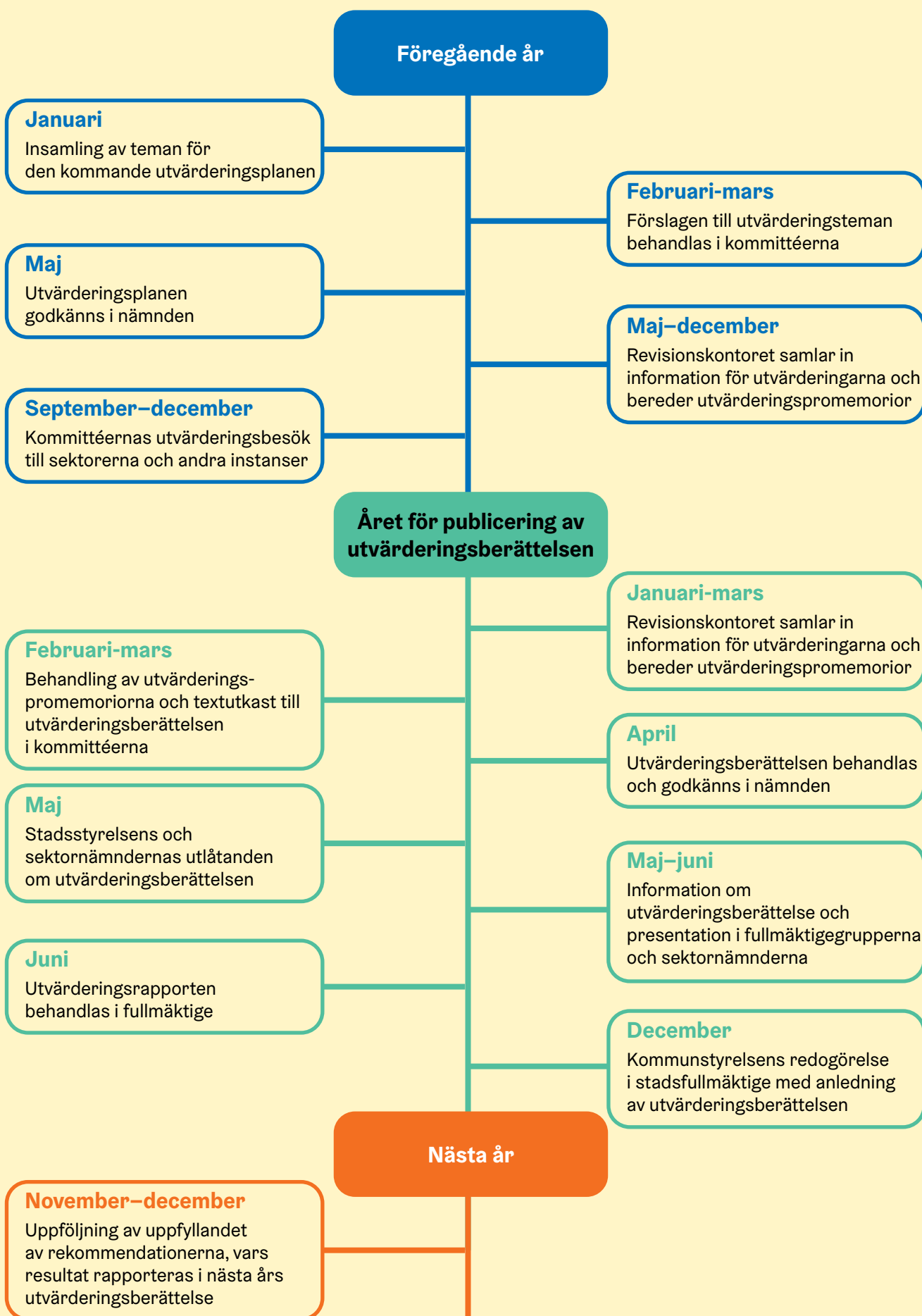

Kimmo Niemelä
Suppleant Heidi Jaari

Iiris Suomela
Suppleant Jussi Junni

Figur 1. Årsklocka för revisionsnämndens utvärderingsarbete.

Utvärdering av de bindande verksamhetsmålen

En något mindre andel av målen än tidigare uppfylldes

Budgeten för 2025 innehöll sammanlagt 23 bindande resultatmål för sektorerna, affärsverken och ämbetsverken som godkänts av stadsfullmäktige. Revisionsnämnden bedömer att 14, det vill säga 61 procent av dem har genomförts. Andelen uppnådda mål var tre procentenheter mindre än förra året. Även i bokslutet bedömdes 14 mål ha uppnåtts. I budgeten bedömdes nio bindande mål för verksamheten inte ha uppnåtts, vilket är samma bedömning som revisionsnämnden gjorde. Till skillnad från flera tidigare år kunde utfallet av alla mål och indikatorer enligt revisionsnämnden utvärderas. Det fanns inte heller några skillnader mellan de utfall som angavs i bokslutsrapporteringen och revisionsnämndens bedömning av utfallet.

Stadsfullmäktige har behandlat och godkänt avvikelserna från målen vid sitt möte den 11 mars 2026.

Utfallsprocenten för indikatorerna var lite lägre än i fjol

Det fanns totalt 44 indikatorer för att mäta hur målen uppnåddes. Av dessa uppfylldes 70 procent (figur 2), vilket är en mindre andel jämfört med 2024 (74 procent)

Alla mål för fostrans- och utbildningssektorn samt kultur- och fritidssektorn uppnåddes

Enligt riktlinjerna för efterlevnad av budgeten anses ett bindande mål ha uppfyllts om alla indikatorer som fastställs i dess budget uppfylls. Om en enda av indikatorerna inte uppfylls innebär det att målet inte uppnås. Sektorernas mål har varierande antal indikatorer. Om ett mål har många indikatorer och en av dem inte uppfylls, uppnås inte målet.

Figur 3 visar att alla mål inom fostrans- och utbildningssektorn samt kultur- och fritidssektorn uppnåddes. Fostrans- och utbildningssektorn har dock två mål medan kultur- och fritidssektorn bara har ett. Alla sektorer uppnådde minst hälften av sina mål. Till

centralförvaltningen hör fyra affärsverk och till stads- miljösektorn hör trafikaffärsverket (HST), som fortfarande officiellt ansvarar för metrotrafiken.

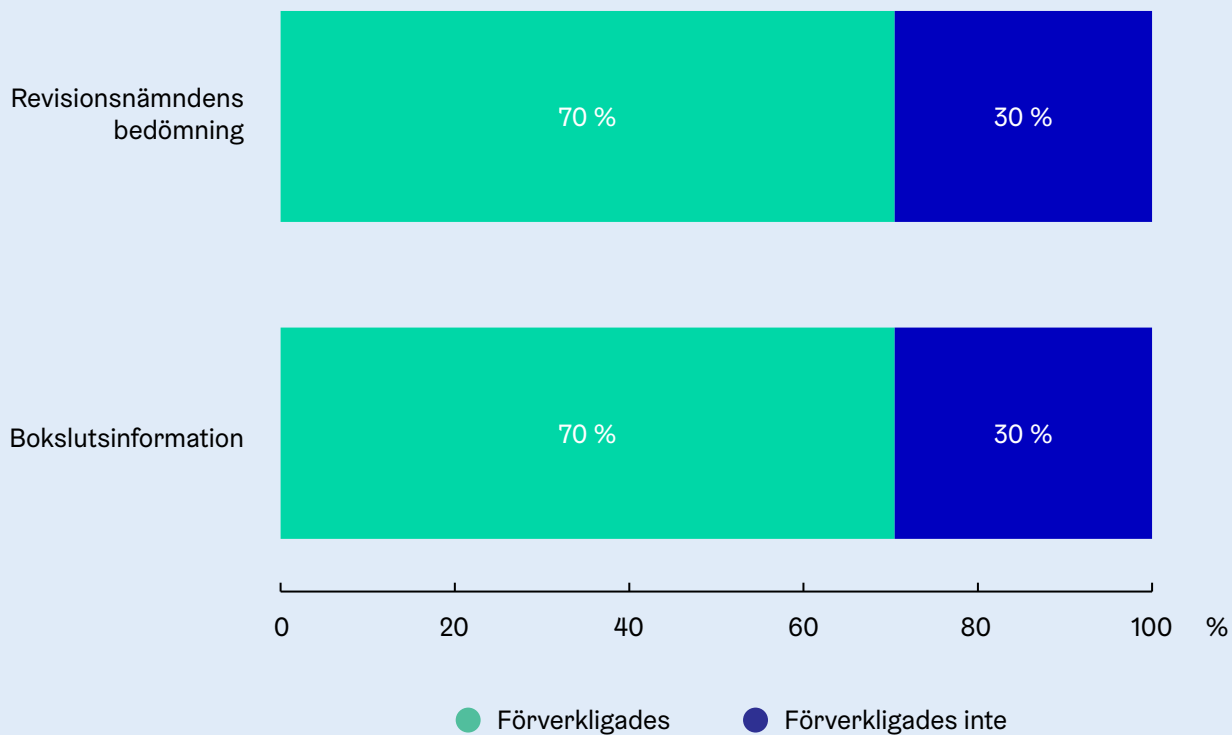
Målet för en hållbar dimensionering av de totala investeringarna under fullmäktigeperioden uppfylldes

Stadskansliet hade tre bindande mål, varav ett uppnåddes. Målen hade sex indikatorer, varav tre uppnåddes. Minst en privat investerares ägarbostadsprojekt i ett stadsförnyelseområde påbörjades aldrig. Enligt stadskansliet är efterfrågan på ägar- och placeringsbostäder fortfarande låg, och den oreglerade produktionen står för en liten andel av de inledda projekten. Indikatorn för områdesgruppens första möte i byggprojekt enligt Vuokralla omaksi-modellen uppfylldes inte heller. Enligt utredningar ansågs modellen inte fungera med tanke på riskerna för invånarna och staden, så man gick inte vidare med den.

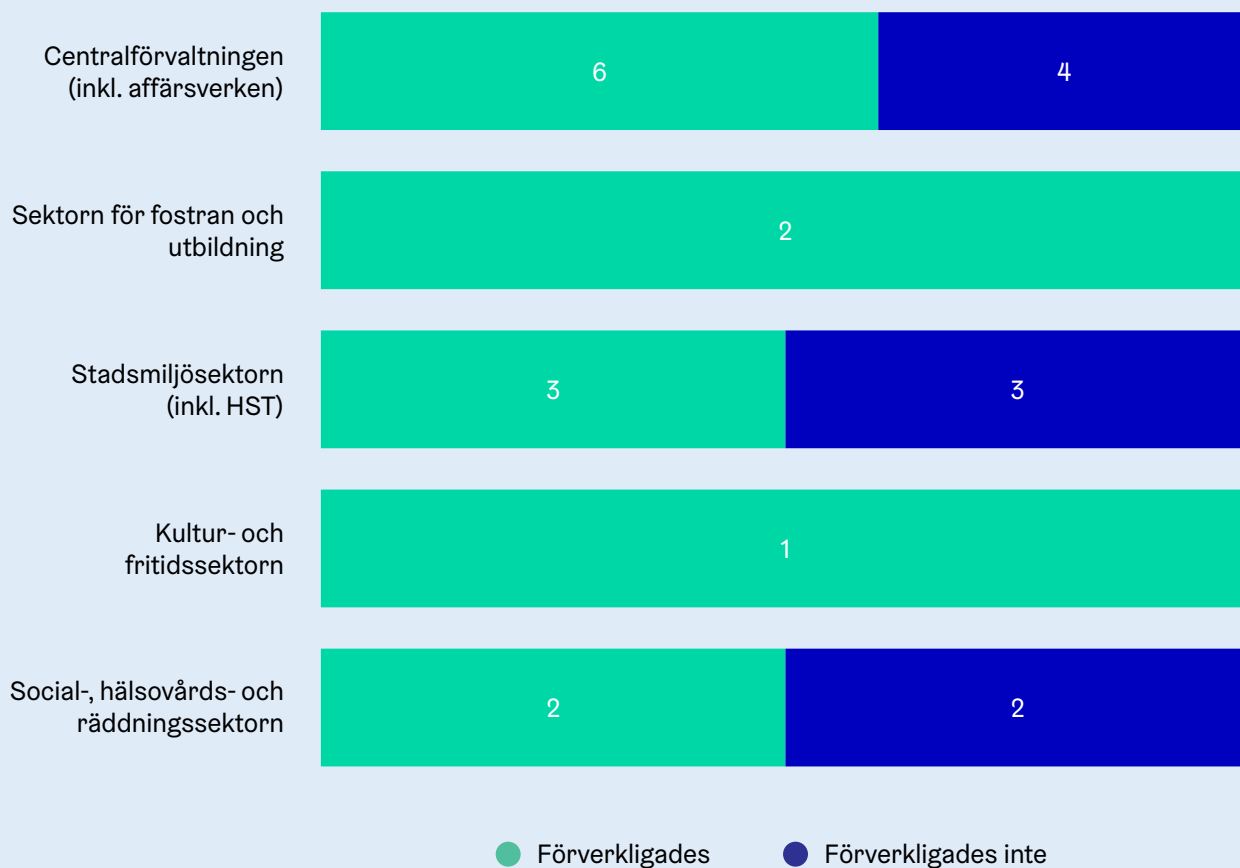
Av stadskansliets ekonomiska mål förverkligades ansvarsprincipen för ökningen av driftsutgifterna inte år 2025. Enligt stadskansliet var den huvudsakliga orsaken till överskridningen i utgiftsökningen de ökade kostnaderna för arbetsmarknadsstödet kommunandel, som är en följd av det försvagade nationella sysselsättningsläget. En annan orsak till överskridandet var enligt stadskansliet att fostrans- och utbildningssektorns utgifter ökade mer än planerat. Däremot uppnåddes stadskansliets mål att dimensionera de totala investeringarna till en finansieringsmässigt hållbar nivå under fullmäktigeperioden. Det största tillåtna kumulativa underskottet under fullmäktigeperioden var 1 157 miljoner euro, och det förverkligade kumulativa underskottet var 775 miljoner euro. På årsnivå uppnåddes målet varje år, med undantag för 2025.

Affärsverket Palvelukeskus och affärsverket för byggtjänster (Stara) hade ett bindande mål vardera som anknöt till kundupplevelsen. Av dessa uppnåddes inte Staras mål. Affärsverket ekonomiförvaltningstjänsten hade två bindande verksamhetsmål med en indikator vardera. Målen för både det ekonomiska resultatet och kundnöjdheten uppnåddes. Revisionskontorets båda bindande mål uppnåddes.

Figur 2. Uppfyllande av indikatorerna för sektorernas, affärsverkens och ämbetsverkens bindande mål 2025, procent.

Figur 3. Uppfyllandet av de bindande målen per sektor 2025, antal.

Målet för klimatpolitiken uppnåddes

Av stadsmiljösektorns tre bindande mål uppnåddes ett. Det fanns nio indikatorer, varav sex uppfylldes. Målet att minska utsläppen av växthusgaser, förbättra energieffektiviteten och stärka den cirkulära ekonomin uppnåddes. Målet att få staden att växa i balans med den närliggande naturen uppnåddes inte, eftersom indikatorn för antalet påbörjade bostäder i stadens egen bostadsproduktion inte uppfylldes. Den redogörelse som lämnats till stadsfullmäktige tog inte ställning till varför indikatorn inte uppfylldes. Målet att förbättra nöjdheten bland invånarna och kunderna uppnåddes inte, eftersom resultaten i kundnöjdhetssenkäterna inte var tillräckligt bra. I sin redogörelse till stadsfullmäktige framförde sektorn inte någon orsak till varför indikatorernas resultat inte uppnåddes.

I stadsmiljösektorn ingår även HST, där två av tre mål uppfylldes. Målet för antalet inställda avgångar och ekonomisk balans uppnåddes. Andelen kunder som är nöjda med metrotrafiken är däremot strax under målnivån. Sedan Huvudstadsregionens Stadstrafik Ab grundades i början av 2022 har HST endast ansvarat för metrotrafiken och infrastrukturen.

Bostadslösheten fortsatte att öka

Av social-, hälsovårds- och räddningssektorn förverkligades två. Åtta av de tolv indikatorerna för målen uppfylldes, och fyra uppfylldes inte. Till de indikatorer som uppnådde sin målnivå hörde exempelvis nivån på kundernas rekommendationsindex samt verksamhetsbidraget och resultatet enligt budgeten. Även indikatorn för responstider i räddningsverksamheten uppnådde sin nivå. Indikatorerna för väntetiderna för icke-brådskande läkarbesök och antalet bostadslösa uppnådde inte målnivån. Till exempel ökade antalet bostadslösa till mer än tre gånger målnivån 2025.

Fostrans- och utbildningssektorns två mål uppfylldes, och tre indikatorer uppnådde målnivån. Indikatorerna gällde stärkande av barnens läskunnighet i småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen samt ökade möjligheter för studerande på andra stadiet att studera vid både ett gymnasium och en yrkesskola.

Kultur- och fritidssektorn hade ett bindande verksamhetsmål med en indikator. Målet och indikatorn uppnåddes. Indikatorn var antalet besök på evenemang och aktiviteter för barnfamiljer och äldre i stadsförnyelseområdena.

Det fanns brister i dokumentationen av målen

Det fanns omfattande brister i stadskansliets, sektorernas och affärsverkens dokumentation av de bindande verksamhetsmålen. De minsta av dem var exempelvis att namnen på dem som utarbetat dokumenten saknades. En del av dokumenten innehöll gammal eller felaktig information och en del av de dokument som krävs förvarades inte på anvisad plats för rapportering. Alla nödvändiga dokument och korrigerade uppgifter överlämnades dock på begäran, och man kunde på ett tillförlitligt sätt bedöma hur målen uppnåddes. Endast affärsverket Palvelukeskus och Staras dokumentation av målen var helt enligt anvisningarna.

Slutsatser

Av de bindande verksamhetsmålen i budgeten för 2025 uppnåddes 61 procent och av indikatorerna 70 procent. De bindande målen uppnåddes särskilt väl inom fostrans- och utbildningssektorn samt kultur- och fritidssektorn, som dock sammanlagt hade bara tre mål. Revisionsnämndens bedömning av uppfyllandet av målen och indikatorerna motsvarade bokslutsrapporteringen.

Orsakerna till att två av stadsmiljösektorns mål inte uppnåddes förklarades enligt revisionsnämndens bedömning inte tillräckligt för stadsfullmäktige. Det fanns omfattande brister i dokumentationen av de bindande verksamhetsmålen.

Revisionsnämndens rekommendationer

Stadsmiljösektorn ska

- ▶ i sin redogörelse över de bindande verksamhetsmål som inte uppnått presentera orsakerna till detta för stadsfullmäktige.

Stadskansliet, sektorerna och affärsverken ska

- ▶ fokusera på att dokumentera de bindande verksamhetsmålen i enlighet med anvisningarna.

Mål för koncernen

I budgeten fastställdes mål för de åtta mest betydande dottersammanslutningarna

Helsingfors stad har 75 dottersammanslutningar. I dottersammanslutningarnas ägarstrategier för 2025 fastställdes totalt 311 mål, varav 23 gällde marknads-mässiga dottersammanslutningar och 288 andra dottersammanslutningar. I stadens budget för 2025 fastställdes de mål som definieras i ägarstrategierna inklusive indikatorer för de åtta mest betydande dottersammanslutningarna.

Enligt budgeten 2025 är stadskoncernens mest betydande dottersammanslutningar DigiHelsingfors Ab, Helen Ab, Helsingin Asumisoikeus Oy, Helsingfors stads bostäder Ab, Helsingfors Hamn Ab, Fastighets Ab Auroraborg, Huvudstadsregionens Stadstrafik Ab och Seure Henkilöstöpalvelut Oy. I definitionen av de mest betydande dottersammanslutningarna har man beaktat sammanslutningens ekonomiska och verksamhetsmässiga omfattning, aktivt aktörskap, sammanslutningens ägarstrategiska betydelse för stadskoncernen och att bolaget har omfattande avtal om tjänster med Helsingfors stad.

Uppnåendet av målen och sammanslutningarnas framsteg mot den önskade utvecklingsriktningen följs upp regelbundet som en del av dottersammanslutningarnas rapportering och övrig uppföljning. Resultaten rapporteras till koncernsektionen bland annat i samband med sammanslutningens rapportering 1–2 gånger per år. Till stadsfullmäktige rapporteras uppnåendet av de mål som fastställts i budgeten en gång per år i samband med koncernbokslutet. Enligt koncernanvisningarna är det dottersammanslutningarnas styrelser uppgift och ansvar att ställa upp målvärden för indikatorerna varje år. Om ingen målnivå har fastställt särskilt är målet att resultaten ska ha bevarats åtminstone på föregående års nivå.

Mer än hälften av målen för de mest betydande dottersammanslutningarna uppfylldes

I stadens budget för 2025 hade totalt 39 mål enligt ägarstrategin fastställts för de åtta mest betydande dottersammanslutningarna, och 66 indikatorer hade valts för dessa. Enligt bokslutet uppnåddes mer än hälften av målen, 56 procent. I utvärderingen ansågs att ett mål och dess indikator inte kunde utvärderas, så de förverkligade målen var 21, alltså 54 procent. En liten andel av målen och deras indikatorer eller utfallsvärdena för indikatorerna var svåra att tolka. Utifrån tilläggsredogörelser från bolagen tolkades de i den här utvärderingen som uppfyllda, med undantag för

Helsingfors Hamns indikator att ställa upp ett mål för mätning av de regionekonomiska effekterna. Bolaget ansåg inge att det var ändamålsenligt att ställa upp ett målvärde, så i utvärderingen tolkades det som att målet och dess indikator inte kunde utvärderas. En del av dottersammanslutningarnas indikatorer innehöll två olika saker som skulle mätas. I figur 4 anges hur målen uppfylldes per dottersammanslutning.

Inget av Seure Oy:s fem mål uppfylldes. Målen för kundnöjdhet, kostnadseffektivitet samt klimat- och miljöeffekter uppnåddes inte. Målen för främjande av konkurrenskraft och ett ansvarsfullt arbetsgivarskap uppnåddes inte eftersom man år 2025 inte gjorde analyser eller enkäter om detta, som skulle ha kunnat verifiera utfallet.

Av Huvudstadsregionens Stadstrafik Ab:s fem mål uppnåddes endast ett. Målet gällde bolagets soliditet. Målen för kundernas och personalens nöjdhet, kostnadseffektiviteten och produktionssäkerheten samt för minskning av klimat- och miljöeffekterna uppnåddes inte.

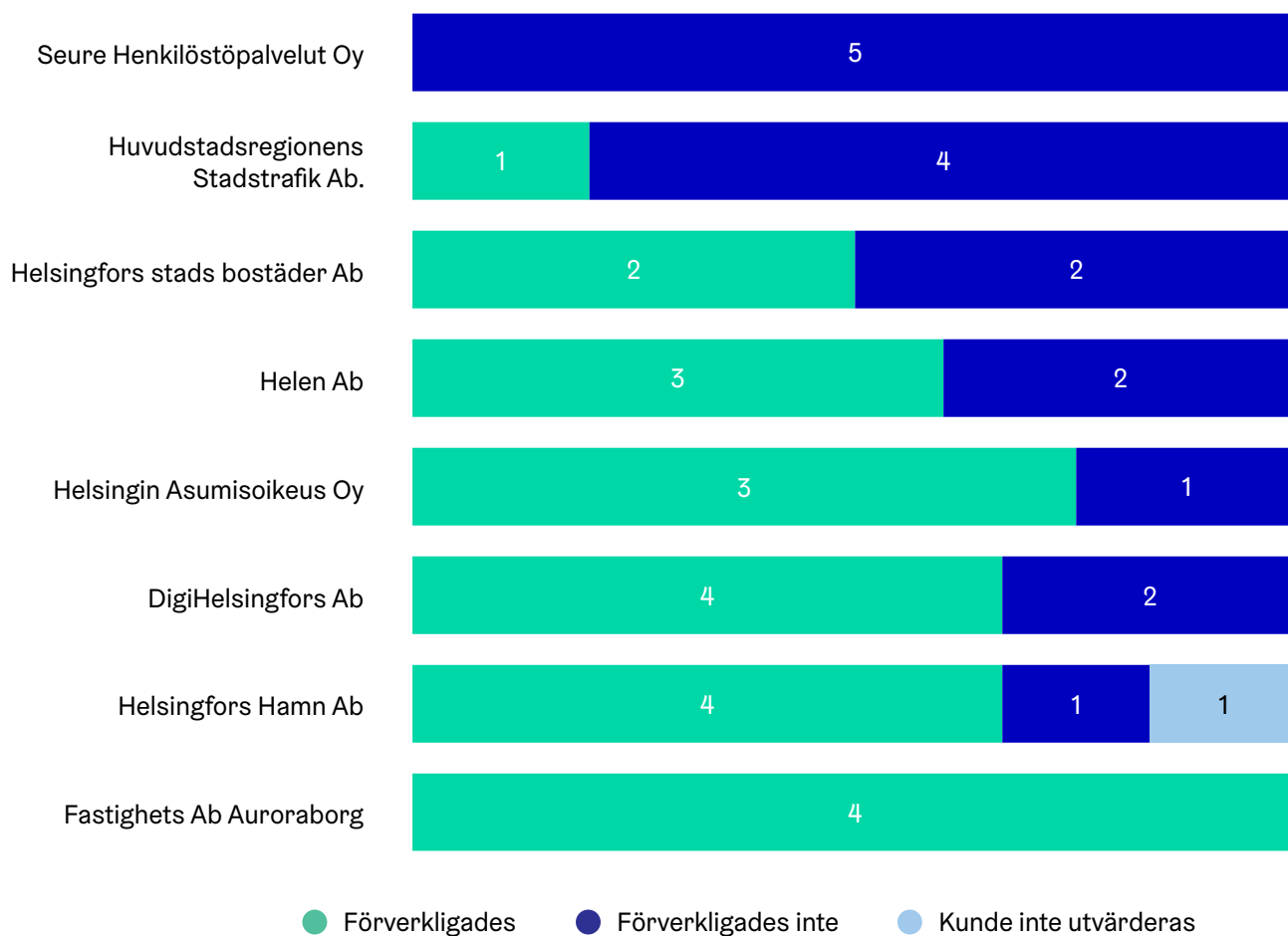
Av Helsingfors stads bostäder Ab:s fyra mål uppnåddes två. Målen för effektiv förvaltning av fastighetsegendomen och kundnöjdheten uppnåddes inte. De indikatorer som inte uppnådde målnivån var att hålla bolagets hyresnivå rimlig, resultatet av den regelbundna kundnöjdhetsundersökningen och NPS-resultatet för kundnöjdheten. Målen för att minska klimat- och miljöeffekterna och uppnå en tillräcklig soliditet uppnåddes.

Av Helen AB:s fem mål uppnåddes tre. Målen gällde effektiv användning av kapital, nöjda kunder och tillräcklig soliditet. Målen för koldioxidneutralitet och kostnadseffektiv verksamhet uppnåddes inte. Dock uppnåddes sju av indikatorerna för koldioxidneutralitet. Endast målet för förbrukningen av fjärrvärme i Helsingfors uppnåddes inte.

Av Helsingin Asumisoikeus Oy:s fyra mål uppnåddes tre: ekonomisk och effektiv hantering av fastighetsegendomen, minskning av klimat- och miljöeffekterna samt tillräcklig soliditet. Målet för kundnöjdhet uppnåddes inte.

Av DigiHelsingfors Ab:s sex mål enligt ägarstrategin uppnåddes fyra. Målen för kostnadseffektivitet och kundnöjdhet uppnåddes inte. Det berodde på att lösningsgraden på första nivån, det vill säga andelen ärenden som löstes vid den första kontakten, samt värdet för kundnöjdheten inte uppnådde den eftersträvalade nivån.

Figur 4. Uppfyllande av målen för de mest betydande dottersammanslutningarna 2025, antal.

Av Helsingfors Hamn Ab:s sex mål uppnåddes enligt bokslutet fem. Fyra av målen gällde ekonomin, ett kundnöjdheten och ett miljön. Nämnden blev tvungen att begära tilläggsuppgifter om målet för främjande av hamnens regionekonomiska effekter. Bolaget hade för avsikt att fastställa målvärden för indikatorerna för utvärdering av de totala ekonomiska och sysselsättande effekterna, men bolaget kom fram till att det inte behövdes. Målet ingår inte heller i Helsingfors Hamns nya ägarstrategi. Utifrån utvärderingen ansågs att ett av de mål som angetts som uppnått och dess indikator inte kunde bedömas, så enligt utvärderingen har fyra mål och åtta indikatorer uppnåtts.

Alla fyra målen för Fastighets Ab Auroraborg uppnåddes. Målen var effektiv användning av fastighetsegenheten, minskning av klimat- och miljöeffekterna, nöjda kunder och tillräcklig soliditet.

Målvärden för alla indikatorer hade fastställts i budgeten

Enligt anvisningarna för beredningen av stadens budget ska budgetmålen vara så tydliga och entydiga som möjligt. För att budgetens bindande och andra verksamhetsrelaterade mål ska uppnås krävs att alla indikatorer för målet har uppfyllts. Indikatorn är

uppnådd när dess målvärde är uppnått. För indikatorerna fastställs utgångs- och målvärden. Som utgångsvärde används den föregående räkenskapsperiodens utfall. En enskild indikator kan bara ha ett målvärde, dvs. en indikator kan inte delas in i flera delindikatorer med olika målvärden.

I sin utvärderingsberättelse 2024 rekommenderade revisionsnämnden att stadskansliet skulle fästa uppmärksamhet vid att säkerställa att de mål som fastställts i dottersammanslutningarnas budgetar definieras tydligt och indikatorerna entydigt så att uppfyllandet av dem kan fastställas. Dottersammanslutningarnas formulering av mål och indikatorer har utvecklats i enlighet med rekommendationerna. Alla indikatorer för målen har ett målvärde som fastställts i budgeten.

I utvärderingsberättelsen 2024 rekommenderade revisionsnämnden också att varje indikator för dottersammanslutningarnas mål som fastställts i budgeten endast ska inkludera en sak som ska mätas. Vissa indikatorer innehöll fortfarande två saker som skulle mätas.

I några enstaka fall hade en indikator som rapporterades i bokslutet, dess målvärde eller dess utfall

beskrivits så inexactt att bolaget ombads lämna ytterligare information för att bekräfta utfallet.

För målet att minska klimat- och miljöeffekterna har man till exempel ofta valt indikatorn Antal genomförda åtgärder i koldioxidneutralitets- eller miljöprogrammet/ alla åtgärder (x/x). Det är svårt för en utomstående att avgöra om indikatorerna uppfyllts, eftersom man inte har tillgång till närmare information om vilka målen och åtgärderna som presenterats annanstans är. Endast Helen Ab och Helsingfors Hamn Ab hade beskrivit sina mer detaljerade indikatorer i sin bokslutsrapportering. I samband med uppdateringen av dottersammanslutningarnas ägarstrategier i början av 2026 har målen och indikatorerna för minskning av klimat- och miljöeffekter preciserats.

Slutsatser

I budgeten som godkänts av stadsfullmäktige fastställdes mål enligt ägarstrategin för de åtta mest betydande dottersammanslutningarna.

Av de 39 målen för de åtta mest betydande dottersammanslutningarna, det vill säga DigiHelsingfors Ab, Helen Ab, Helsingin Asumisoikeus Oy, Helsingfors stads bostäder Ab, Helsingfors Hamn Ab, Fastighets Ab Auroraborg, Huvudstadsregionens Stadstrafik Ab och Seure Oy, uppnåddes mer än hälften. Enligt bokslutet uppnåddes 56 procent, enligt denna utvärdering 54 procent. Målet att ställa upp ett målvärde för hamnens områdesekonomiska effekter konstaterades i bokslutsrapporteringen ha uppnåtts, men i utvärderingen var tolkningen att utfallet för målet inte kunde bedömas, eftersom ingen målnivå fastställdes. Uppnåendet av målen rapporteras till fullmäktige i samband med koncernbokslutet.

Dottersammanslutningarnas fastställande av mål och indikatorer har utvecklats i enlighet med revisionsnämndens rekommendationer från 2024. Utfallet för vissa enstaka mål och deras indikatorer är fortfarande svårt att bedöma.

En ansvarsfull ekonomi som grund för hållbar tillväxt

Stadens ekonomi

Helsingfors stads ekonomi som helhet har sedan 2023 delats in i kommun-Helsingfors, som kan jämföras med andra kommuner, och den statsfinansierade social-, hälsovårds- och räddningssektorn, som kan jämföras med välfärdsområdena. I stadens bokslut presenteras också en kombination av dessa, det vill säga hela Helsingfors stad. I den här utvärderingen granskas kommun-Helsingfors och dess koncerns ekonomi samt social-, hälsovårds- och räddningssektorns ekonomi separat.

Den viktigaste förändringen som påverkade stadens ekonomi år 2025 var att de lagstadgade arbetskraftstjänsterna och anordnaransvaret för uppgifterna inom dem överfördes från staten till kommunerna. Helsingfors stads affärsverk för sysselsättningstjänster inledde sin verksamhet den 1 januari 2025. Omkring 650 anställda överfördes till staden från staten.

Kommun-Helsingfors ekonomi

Uppfyllande av strategins ekonomiska och budgetmässiga mål

Ökningen av driftsutgifterna överskred ansvarsprincipen

Ett mål i stadsstrategin 2021–2025 var en ansvarsprincip för ökningen av driftsutgifterna. Detta var också ett bindande mål för stadskansliet. Enligt den får de årliga budgetarna inte överskrida den fastställda utgiftsnivån enligt ansvarsprincipen. Ökningen av utgifterna i driftsekonomin kopplas till förändringar i kostnadsnivån och befolkningstillväxten samt det produktivetsmål som ställts upp för stadsorganisationen, som var 0,5 procent åren 2023–2025. Prisindexet för bastjänster beskriver förändringen i kostnadsnivån. Befolkningstillväxten i de olika åldersgrupperna inom fostrans- och utbildningssektorn samt kultur- och fritidssektorns ungdomstjänster och den totala förändringen i befolkningen i övrigt beskriver befolkningstillväxten.

Enligt bokslutsuppgifter uppnåddes inte målet (tabell 1). Utgifterna enligt ansvarsprincipen ökade år 2025 med omkring 161 miljoner euro, dvs. 6,9 procent. Den tillåtna ökningen av utgifterna var 3,8 procent, det vill säga 89 miljoner euro. Överskridningen i kostnadsökningen berodde till stor del på kostnadsökningen i arbetsmarknadsstödets kommunandel på grund av det svaga sysselsättningsläget. Fostrans- och utbildningssektorn överskred också kostnadsökningen enligt ansvarsprincipen. Under strategiperioden förverkligades ansvarsprincipen åren 2022 och 2023, men åren 2024 och 2025 uppnåddes inte målet.

Årsbidraget blev bättre än budgeterat

Kommun-Helsingfors verksamhetsutgifter uppgick till 3,26 miljarder euro, vilket är 42 miljoner euro lägre än budgeterat. Utgifterna ökade med 292 miljoner euro eller 9,8 procent jämfört med föregående år. Överföringen av uppgifterna för hantering av sysselsättningen till staden samt förändringar i kommunernas finansieringsansvar för arbetslöshetsskyddet bidrog till ökningen av verksamhetsutgifterna. Utan AN-tjänsternas kostnadseffekter ökade verksamhetsutgifterna med 6,4 procent från 2024. Verksamhetsintäkterna var 1,38 miljarder euro vilket var 58 miljoner euro mindre än budgeterat. Årsbidraget blev bättre än budgeterat, 539 miljoner euro. Årsbidraget försämrades dock med 25 procent jämfört med 2024. Överskottet i bokslutet var 138 miljoner euro.

Skatteintäkterna uppgick till 1,85 miljarder euro och var 41 miljoner euro mindre än budgeterat. Skatteintäkterna påverkades av det försämrade sysselsättningsläget och konjunkturutvecklingen. Kommunalskatteintäkterna uppgick till totalt 1,06 miljarder euro år 2025, vilket var 24 miljoner euro mindre än budgeterat. Kommunalskatteintäkterna minskade med cirka 13 miljoner euro från föregående år. Kommunalskattesatsen i Helsingfors hölls på samma nivå som föregående år, dvs. 5,3 procent. Intäkterna från samfundsskatten uppgick till 431 miljoner euro, vilket är 3,5 procent lägre än 2024. Intäkterna från fastighetsskatten uppgick till 362 miljoner euro. Statsandelarna var 427 miljoner euro och blev omkring 125 miljoner euro större än föregående år på grund av kompensationen för överföringen av sysselsättningstjänsterna.

Tabell 1. Ökning av driftsutgifterna enligt ansvarsprincipen 2025.*

	Budget 2025	Bokslut 2025
Procentuell förändring i befolkningstillväxten	1,2	1,7
Prisindex för bastjänster, procentuell förändring	3,4 (9/2024)	2,6 (FM 12/2025)
Mål för förbättring av produktiviteten, procentenheter	-0,5	-0,5
Utgiftsökningens procent som det strategiska målet möjliggör	4,1	3,8
Ökning av utgifterna som möjliggörs av strategins mål, miljoner euro		88,7
Ansvarsprincipen	Bokslut 2024	Bokslut 2025
Förverkligade utgifter enligt det strategiska målet, miljoner euro	2 333**	2 494
Förverkligad ökning av utgifterna, miljoner euro		161
Realiserad tillväxtprocent		6,9

*Källa: Kaupunginkanslia.

**Förändringarna i budgetstrukturen har beaktats.

Den ökade arbetslösheten syntes i att anslaget för arbetsmarknadsstödet kommunandel överskreds

Driftsekonomidelen i kommun-Helsingfors budget 2025 innehöll sammanlagt 26 bindande anslag eller verksamhetsbidrag. Av dem förverkligades 20, det vill säga 77 procent, enligt budgeten eller bättre än budgeterat. Sex bindande anslagspunkter överskred sina verksamhetsutgifter. Stadsfullmäktige har beviljat rätt till överskridning för de överskridna anslagen.

De största överskrivningarna var i stadsstyrelsens disponibla medel, som överskreds med 28 miljoner euro, och arbetsmarknadsstödet kommunandel, som överskreds med 19 miljoner euro. Stadsstyrelsens disponibla medel överskreds med 81 procent, och arbetsmarknadsstödet kommunandel överskreds med 18 procent av budgetanslaget. Stadsstyrelsens överskrivning av de disponibla medlen berodde på att Finlands arkitektur- och designmuseum kapitaliserades med 58 miljoner euro. För budgetposten reserveras årligen anslag för oväntade och oförutsedda utgifter som inte anknyter till en enskild sektors eller stadskansliets sedvanliga verksamhet. Överskridandet av arbetsmarknadsstödet kommunandel berodde på att antalet arbetslösa och särskilt antalet långtidsarbetslösa ökade år 2025. Totalt betalades 126 miljoner euro ut för arbetsmarknadsstödet kommunandel.

Stadsstrategins mål för fullmäktigeperioden som styr investeringarna uppnåddes

Ett mål i stadsstrategin 2021–2025 var att penningflödet för verksamheten och investeringarna under fullmäktigeperioden kan visa ett underskott som högst motsvarar det underskottsmål som fastställs för den lokala förvaltningen i planen för den offentliga ekonomin och programmet för kommunekonomin. Stadskansliets bindande mål för 2025 var att de totala investeringarna skulle dimensioneras till en finansiellt hållbar nivå med tanke på penningflödet för verksamheten och investeringarna samt lånebeståndets tillväxt. Indikatorn för målet har i budgeten konkretiserats så att penningflödet för verksamheten och investeringarna som mest får visa ett underskott på -0,5 procent i förhållande till Helsingfors BNP under fullmäktigeperioden. Enligt bokslutet uppnåddes detta mål kumulativt under fullmäktigeperioden och var 382 miljoner euro bättre än det högsta tillåtna underskottet. Om man bara ser till 2025 var underskottet 72 miljoner euro för stort. Penningflödet för verksamheten och investeringarna visade ett underskott på 375 miljoner euro år 2025. Det målsatta underskottet, stadens andel av BNP och stadens garantiansvar för kollektivtrafikinvesteringar skulle ha kunnat vara högst 303 miljoner euro 2025.

I stadskansliets bedömning av den framtida ekonomiska utvecklingen konstateras att det under

de närmaste åren kommer att bli problem med att anpassa kommun-Helsingfors ekonomi, verksamhet och investeringsnivå. Tidigare har Helsingfors kunnat täcka sina investeringar huvudsakligen med intern finansiering. När penningflödet för verksamheten och investeringarna visar ett underskott måste ökande investeringar finansieras med långfristiga lån.

Kommun-Helsingfors investerade med 874 miljoner euro 2025, då Huvudstadsregionens Stadstrafik Ab:s investeringar inte beaktas. Hela kommun-Helsingfors och Huvudstadsregionens Stadstrafik Ab:s investeringar år 2025 uppgick till sammanlagt 1 051 miljoner euro. De största investeringsobjekten var byggnader 337 miljoner, infrastrukturbyggande i projektområden 121 miljoner samt gator och trafikleder 104 miljoner euro.

I investeringsdelen fanns totalt 21 bindande anslagspunkter. Alla bindande investeringsanslag utom ett underskreds. Mest anslag blev utnyttjat i infrastrukturinvesteringar i projektområdet, där utfallet var 23 miljoner euro mindre än budgeterat.

Staras underskott var återigen större än budgeterat

De bindande verksamhetsmålen för affärsverken har behandlats som en del av uppnåendet av de bindande målen i den här utvärderingsberättelsen. Bland de bindande målen för affärsverken fanns två ekonomiska resultatmål, som båda uppnåddes. Trafikverket (HST) hade som mål att uppnå ett positivt resultat för räkenskapsperioden, och resultatet blev 1,5 miljoner euro. Sedan början av 2022 har HST endast ansvarat för metrotrafiken och infrastrukturen, då Huvudstadsregionens Stadstrafik Ab grundades. Affärsverket ekonomiförvaltningstjänstens (Talpa) mål för räkenskapsperiodens resultat uppnåddes. Räkenskapsperiodens överskott var 622 000 euro.

För de övriga affärsverken hade inga bindande mål för det ekonomiska resultatet fastställts. Affärsverket Palvelukeskus driftsöverskott i förhållande till omsättningen var större än budgeterat. Överskottet uppgick till omkring 2,4 miljoner euro, vilket är ett nästan en miljon euro bättre resultat än 2024. Resultatet förklarar exempelvis av att löneförhöjningar gjordes först i slutet av året, även om de beaktades i budgeten för hela året. Byggtjänstföretaget Staras rörelseunderskott för räkenskapsperioden var 3,9 miljoner euro, vilket var ett knappt fyra miljoner euro större underskott än budgeterat. År 2025 var rörelseunderskottet en miljon euro bättre än 2024. Underskottet förklaras bland annat av att projekten har minskat i storlek. Små objekt är relativt sett dyrare än stora när det gäller kostnader för grundande och rivning.

Affärsverket för sysselsättningstjänster, som inledde sin verksamhet i början av 2025, gjorde ett överskott på 7,7 miljoner euro under räkenskapsperioden, vilket är mer än sju miljoner euro mer än budgeterat.

Verksamhetskostnaderna var mindre än beräknat, och dessutom var ersättningarna från staten större än väntat.

Utveckling av de ekonomiska nyckeltalen

De ekonomiska nyckeltalen försvagades

Årsbidraget anger den interna finansiering som återstår efter de löpande utgifterna för investeringar, planeringar och låneamorteringar. Årsbidraget är ett centralt nyckeltal då man bedömer den interna finansieringens tillräcklighet. Speciellt i Helsingfors, där investeringsnivån är hög, är det viktigt att titta på finansieringsanalysen vid sidan av resultaträkningen, eftersom finansieringsanalysen anger hur investeringarna har finansierats. Vid sidan av årsbidraget är penningflödet för verksamheten och investeringarna ett viktigt nyckeltal som beskriver stadens ekonomiska situation.

Tabell 2 visar att stadens årsbidrag per invånare har varit ganska bra, även om det försvagades åren 2024 och 2025. År 2025 finansierades 62 procent av investeringarna med intern finansiering, det vill säga utan lån. Inkomstfinansieringsprocent för investeringarna försvagades jämfört med föregående år.

År 2025 uppgick penningflödet för kommun-Helsingfors verksamhet och investeringar till -321 miljoner euro, medan det år 2024 var -94,8 miljoner euro. Penningflödet för verksamheten och investeringarna anger hur mycket av penningflödet som blir kvar för nettoutlåning, amorteringar på lån och stärkande av kassan. Om talet är negativt måste man täcka utgifter genom att minska befintliga kassaflöden eller ta mera lån. Tabell 2 visar att det negativa flödet ökade betydligt år 2025. Låneskötselbidraget och kassans likviditet var fortfarande på en god nivå, även om de försvagats jämfört med föregående år. Kommun-Helsingfors soliditet och relativa skuldsättning förblev på samma nivå som föregående år.

Figur 5 visar att investeringsutgifterna ökade år 2025 samtidigt som årsbidraget försvagades betydligt jämfört med tidigare år. Fram till 2024 har årsbidraget i huvudsak täckt investeringarna väl, med undantag för kollektivtrafikinvesteringarna.

Kommun-Helsingfors ansvar och lånebestånd ökade

Stadens lånebestånd började öka år 2025. Även ansvarsförbindelserna utanför balansräkningen fortsatte att växa. Ansvarsförbindelserna är större än lånebeståndet (figur 6). Ansvarsförbindelserna är säkerheter för lån som staden gett till koncernsammanslutningar. Hyresansvaret för lokaler minskade dock. I Helsingfors stadsstrategi 2025–2029 konstateras att ökningen av skulderna måste stoppas.

Tabell 2. Utveckling av nyckeltalen i resultaträkningen, finansieringsanalysen och balansräkningen för kommun-Helsingfors 2023–2025.*

Kommun-Helsingfors	2023	2024	2025
Årsbidrag, euro/invånare	1 208	1 045	775
Årsbidrag, procent av avskrivningarna	223,3	188,5	137,3
Internfinansieringsprocent för investeringarna	99	87,8	62,2
Penningflöde för verksamhet och investeringar, miljoner euro (flöde för åren 2023–2025)	23	-72	-392
Låneskötselbidrag	10,2	8,3	7,2
Likviditet, kassadagar	111	91	80
Självförsörjningsgraden, procent	82,5	83,2	83,3
Relativ skuldsättning, procent	65,6	60,7	59,8

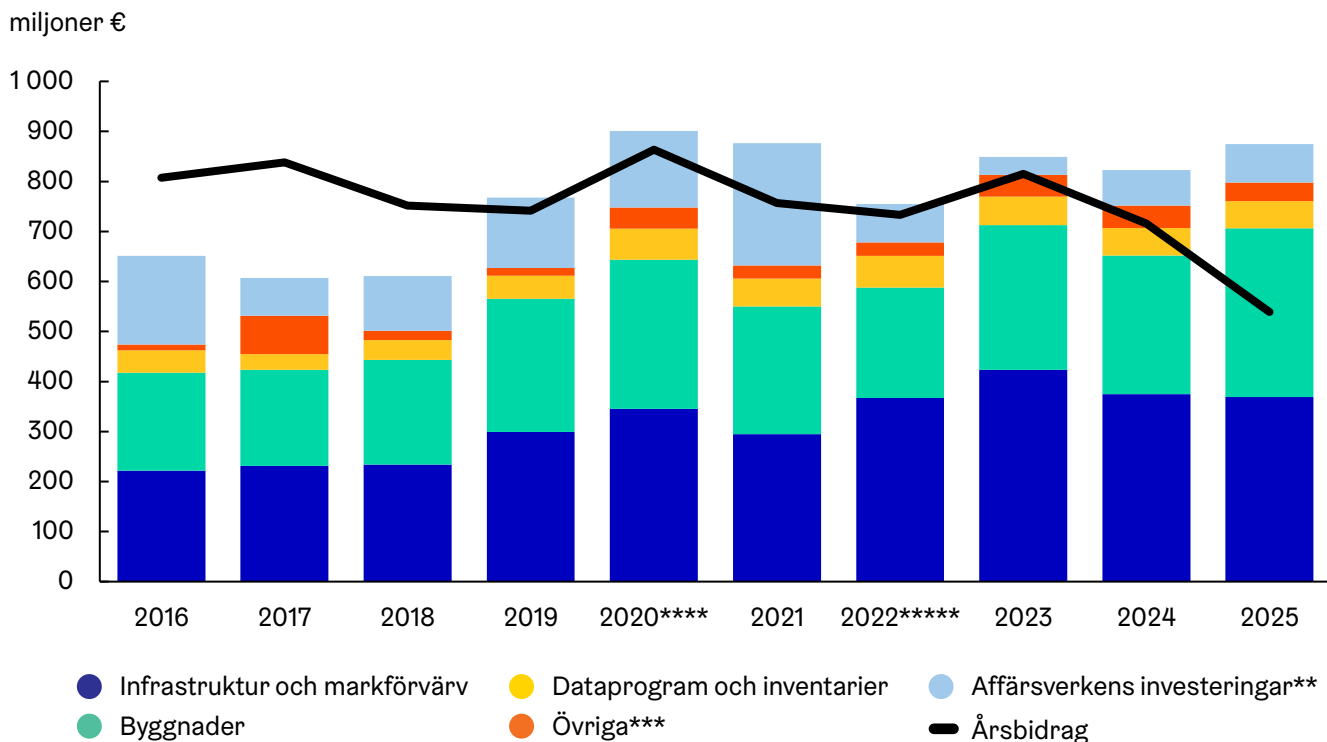
* Källa: Helsingfors stads bokslut 2025.

Tabell 3. Utveckling av nyckeltalen i resultaträkningen, finansieringsanalysen och balansräkningen för kommun-Helsingfors koncern 2023–2025.*

Koncernen kommun-Helsingfors	2023	2024	2025
Årsbidrag, euro/invånare	2 069	1 996	1 771
Årsbidrag, procent av avskrivningarna	145,0	144,4	126,3
Låneskötselbidrag	3,0	3,1	2,9
Intern finansiering för investeringar, procent	64,6	56,8	57,9
Penningflöde för verksamhet och investeringar, miljoner euro (flöde för åren 2023–2025)	-2 183	-2 857	-3 465
Likviditet, kassadagar	72	62	58
Lån och hyresansvar, euro/invånare	12 340	13 759	14 446
Självförsörjningsgraden, procent	60,3	59,5	58,1
Relativ skuldsättning	133,6	148,5	159,8

* Källa: Helsingfors stads bokslut 2025.

Figur 5. Årsbidragets tillräcklighet för investeringsutgifterna 2016–2025, miljoner euro.*

* Källa: Kaupunginkanslia.

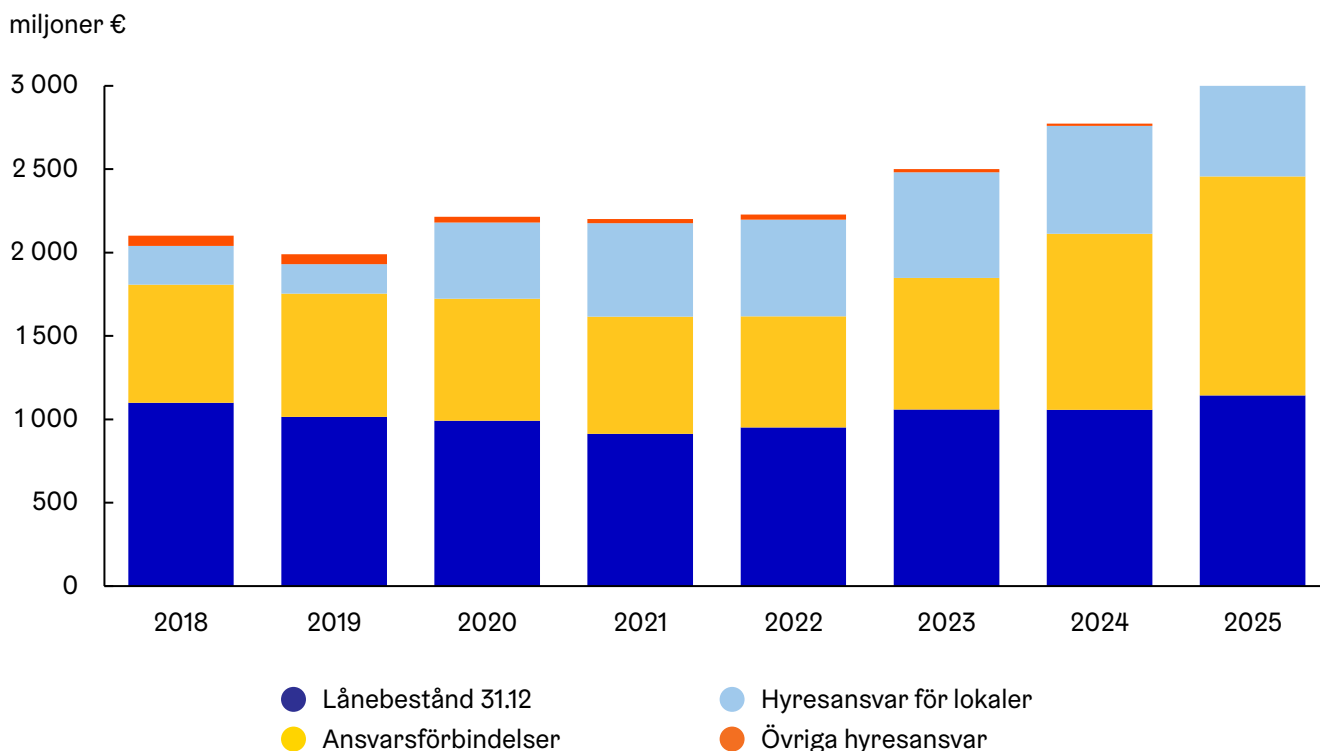
**Huvudsakligen kollektivtrafikinvesteringar.

***Värdepapper, övrig kapitalekonomi och fonder.

****Investeringsutgifterna för 2020 har gjorts jämförbara utan kapitaliseringen av Stadsmiljöhuset (130 miljoner euro).

*****Investeringsutgifterna för 2022 har gjorts jämförbara utan Stadstrafik Ab:s aktieteckning (265 miljoner euro).

Figur 6. Utveckling av kommun-Helsingfors lånebestånd, säkerheter och hyresansvar 2018–2025, miljoner euro.*

* Källa: Kaupunginkanslia.

Kommun-Helsingfors-koncernens resultat försämrades

Kommun-Helsingfors-koncernen består av kommun-Helsingfors och dess dottersammanslutningar. Koncernens nyckeltal är jämförbara med andra kommunkoncerners nyckeltal.

Kommun-Helsingfors-koncernens resultat år 2025 var omkring 256 miljoner euro, vilket är omkring 162 miljoner euro mindre än 2024. Koncernens försämrade resultat berodde huvudsakligen på att kommun-Helsingfors resultat försämrades. Tabell 3 visar att koncernens ekonomiska nyckeltal försämrades från åren 2023 och 2024. Penningflödet för verksamheten och ekonomin var fortfarande negativt år 2025 och fortsatte försvagas. Helsingfors-koncernens höga investeringsnivå åren 2023–2025 har en stor inverkan på underskottet i penningflödet för verksamheten och investeringarna. Koncernens lånebestånd och hyresansvar fortsatte att öka. Helsingfors stads bostäder Ab:s lånebestånd ökade med 224 miljoner euro. Bolagets låneskötselkostnader blir dock i praktiken betalda med hyresinkomster från hyreshusens invånare. Även Huvudstadsregionens Stadstrafik Ab:s lånebestånd ökade med 164 miljoner euro.

Slutsatser

Kommun-Helsingfors ekonomi var bättre än budgeterat med ett överskott på 138 miljoner euro. Ekonomin försvagades dock från och med 2024. Skatteintäkterna

sjönk på grund av det svaga sysselsättningsläget, och sysselsättningstjänsterna som överfördes som en ny uppgift till staden medförde extra kostnader för staden. Ökningen av driftsutgifterna hölls inte inom de gränser som ansvarsprincipen i stadsstrategin 2021–2025 fastställt. Det mål för verksamhetens och investeringarnas kassaflöde som hänför sig till finansieringen av investeringar uppnåddes i enlighet med målet under fullmäktigeperioden. 62 procent av investeringarna kunde finansieras med intern finansiering 2025.

Stadens ekonomi är fortfarande i gott skick, men kommun-Helsingfors ekonomi uppvisar ett underskott mätt enligt penningflödet i verksamheten och investeringarna. Det innebär att underskottet och de ökande investeringarna måste finansieras med långfristiga lån eller genom att minska kassamedlen.

Helsingfors investeringar med Huvudstadsregionens Stadstrafik Ab medräknad var 1 051 miljoner euro år 2025, varav Stadstrafikens andel var 177 miljoner euro. De överlägset största investeringarna gjordes i byggnader, nästan 340 miljoner euro. Även om investeringsnivån är hög har en del av det budgeterade investeringsanslaget förblivit oanvänt. Kommun-Helsingfors lånebestånd började öka år 2025. Ansvar utaför balansräkningen och i synnerhet de ansvarsförbindelser som getts till koncernsammanslutningarna har ökat i flera år. Kommun-Helsingforskoncernens lånebestånd fortsatte också att växa. Endast sex bindande anslagsposter i budgetens driftsekonomi överskred sina verksamhetsutgifter.

Social-, hälsovårds- och räddningssektorns ekonomi

Social-, hälsovårds- och räddningssektorn i Helsingfors uppnådde precis som de två föregående åren ett balanserat ekonomiskt resultat. Tabell 4 visar att det ekonomiska läget är gott och att kriterierna för ett ekonomiskt utvärderingsförfarande enligt lagen om välfärdsområden inte uppfylls i Helsingfors. I tabell 5 anges vissa ekonomiska nyckeltal vid sidan av verksamhets- och investeringsutgifternas utveckling.

Social-, hälsovårds- och räddningssektorns verksamhetsutgifter var 3,1 miljarder euro, och de var omkring 82 miljoner euro mindre än budgeterat. De mest betydande orsakerna till de lägre utgifterna var att inköpen av tjänster var mindre än budgeterat och att användningen av HUS-sammanslutningens tjänster var mindre. Verksamhetsutgifterna finansierades huvudsakligen med statlig finansiering på nästan 3 miljarder euro. Rörelseintäkterna uppgick till omkring 289 miljoner euro och finansieringsintäkterna till omkring

11 miljoner euro. Årsbidraget ökade från föregående år och var 177 miljoner euro. Räkenskapsårets överskott, cirka 169 miljoner euro, ökade det egna kapitalet. Största delen av Helsingfors social-, hälsovårds- och räddningssektors överskott är en efterhandsjustering på grund av tidigare års stora nationella underskott för välfärdsområdena, som försvinner när välfärdsområdenas ekonomiska situation förbättras.

Inom social-, hälsovårds- och räddningssektorn i Helsingfors genomförs ett förändringsprogram som godkänts för åren 2023–2026 för att balansera ekonomin. Ett av sektorns bindande mål i budgeten 2025 var att verksamheten ska vara ekonomiskt hållbar. Indikatorerna för målet var verksamhetsbidraget och resultatet, och målvärdet var att dessa skulle utfalla enligt budgeten eller bättre. Indikatorn utföll bättre än budgeterat.

Finansministeriet skar i sitt beslut om utbetalning av den 24 juni 2025 ner Helsingfors finansiering från den statliga finansieringen 2025. Helsingfors finansieringsandel minskade med 0,3 miljoner euro och var 2,9 miljarder euro. En ändring i lagen om välfärdsområdenas finansiering, som ytterligare minskar

statsfinansieringen i Nyland och särskilt i Helsingfors, är under arbete. Även inom ramen för den nuvarande finansieringslagen minskar statsfinansieringen på grund av beslutade tilläggsnedskärningar och välfärdsområdenas förbättrade totala resultat.

Tabell 4. Nyckeltal för Helsingfors social-, hälsovårds- och räddningssektors koncern* och förutsättningar för ett utvärderingsförfarande enligt lagen om välfärdsområden.

	2023	2024	2025	Förutsättning för utvärderingsförfarandet
Akkumulerat överskott, miljoner euro	32	62	241	underskottet måste täckas inom högst två år
Årsbidrag, procent av avskrivningarna	153,9	154,3	417,0	under 80 procent under två på varandra följande räkenskapsperioder
Låneskötselbidrag	5,0	4,5	10,3	under 0,8 två räkenskapsperioder i följd eller beviljad fullmakt att uppta lån eller tilläggsfinansiering

* Källa: Helsingfors stads bokslut 2025.

Tabell 5. Övriga uppgifter och nyckeltal för social-, hälsovårds- och räddningssektorns ekonomi.*

Kommun-Helsingfors	2023	2024	2025
Verksamhetsutgifter, miljoner euro	-2 800	-2 934	-3 074
Statlig finansiering	2 601	2 670	2 951
Investeringsutgifter, miljoner euro	-12,7	-8,2	-10,6
Årsbidrag, miljoner euro	40	38	177
Verksamhetsintäkter av verksamhetsutgifterna, procent	8,2	9,0	9,4
Årsbidrag, euro/invånare	59	56	254
Kumulativt överskott, euro/invånare	43	85	326

* Källa: Helsingfors stads bokslut 2025.

Ambitiöst klimatansvar och naturskydd

Skyddet av Östersjön

Har Helsingfors främjat skyddet av Östersjön i enlighet med åtgärdsprogrammen för Östersjön?

Helsingfors har i huvudsak främjat skyddet av Östersjön i enlighet med Östersjöutmaningens åtgärdsprogram, men en del av planen för perioden 2024–2028 kommer sannolikt inte att genomföras enligt tidtabellen.

Huvudfrågan för utvärderingen:

Skyddar Helsingfors Östersjön i enlighet med stadsstrategin?

Delfrågor:

1. Har Helsingfors genomfört eller främjat åtgärder enligt Östersjöutmaningen för perioden 2024–2028.
2. Har man fortsatt att genomföra de åtgärder som inte genomfördes under perioden 2019–2023 eller motiverat varför de har avslutats?

Av de åtgärder som planerats för perioden 2024–2028 begränsades utvärderingen till dem som var tänkta att börja så snart som möjligt i början av perioden. Utvärderingen gällde också de åtgärder inom Östersjöutmaningen 2019–2023 som inte hade genomförts vid periodens slut eller vars genomförande inte gick att bedöma.

Dessutom utreddes hur Helsingfors har genomfört eller främjat åtgärder för skydd av havet i stadens åtgärdsprogram för att minska nedskräpning.

Enligt stadsstrategin 2021–2025 har Helsingfors ett stort ansvar för Östersjöns tillstånd och för skyddet av den, och Helsingfors kan påverka sina egna naturområden på ett sätt som stödjer mångfald. Enligt strategin ska Helsingfors värna om Östersjön och dess stränder och minska utsläppen i Östersjön. Liknande mål anges också i stadsstrategierna för 2017–2021 och 2025–2029.

Östersjöutmaningen är ett program som lanserades av Helsingfors och Åbo städer 2007, där ett nätverk av olika organisationer samarbetar för att skydda Östersjön. I nätverket ingår exempelvis kommuner, företag och organisationer, som alla har egna åtgärdsprogram.

Den nuvarande perioden 2024–2028 är Östersjöutmaningens fjärde period.

Helsingfors och Åbo har ett gemensamt åtgärdsprogram för Östersjön, som ett gemensamt arbetsutskott fattar beslut om. Arbetsutskottet leds av cheferna för de enheter som ansvarar för miljöskydd. I båda städerna finns också en intern arbetsgrupp som planerar hur programmet ska genomföras i staden. De flesta av åtgärderna gäller båda städerna, men vissa gäller bara Helsingfors eller Åbo. Samordnaren för Östersjöutmaningen ansvarar för samordning, uppföljning och genomförande av vissa av åtgärderna i det åtgärdsprogrammet för Helsingfors. Syftet med Östersjöutmaningen är att åtgärderna ska förbli en del av städernas Östersjöarbete när utmaningsperioden är över.

Som material för utvärderingen användes uppföljningsuppgifter för Östersjöutmaningen och åtgärdsprogrammet för att minska nedskräpning. I utvärderingen användes också information från revisionsnämndens första kommittés utvärderingsbesök hos stadsmiljösektorn. För utvärderingen gjordes intervjuer och förfrågningar inom stadsmiljösektorn och kultur- och fritidssektorn, bland stadskansliets experter med ansvar för mål och åtgärder för skydd av havet samt bland experter vid Helsingfors Hamn. Dessutom användes dokumentmaterial. Utvärderingsmaterialet samlades in i huvudsak in i november–december 2025.

Fem av åtgärderna i det första skedet av Östersjöutmaningen 2024–2028 håller på att genomföras

Helsingfors har främjat alla de åtgärder inom Östersjöutmaningen 2024–2028 som enligt planen skulle inledas så snart som möjligt efter att den nya perioden för åtgärdsprogrammet börjat. En åtgärd anses ha främjats om någon del av den konkret har genomförts.

En åtgärd har slutförts: Staden har år 2024 förnyat kriterierna för utarrendering av sina åkrar så att vattenskyddet beaktas bättre än tidigare. Dessutom är fyra åtgärder så långt framskridna att de antingen har genomförts eller med stor sannolikhet kommer att genomföras före åtgärdsperiodens slut. Dessa åtgärder är:

- Skapa temaområdet Östersjögatan som ökar städernas Östersjöidentitet.
- Kartlägga ekologiskt värdefulla områden och främja skyddet av dem.

- ▶ Beaktandet av vattenansvar främjas i stadens upphandlingar.
- ▶ Marknadsföra Helsingfors och Åbo som Östersjöstäder.

Ett temaområde som stärker Östersjöidentiteten skapas i Helsingfors i detaljplanläggningen för Magasinstranden. Ett beslut om det reviderade förslaget till detaljplan kommer sannolikt att fattas 2026. I Magasinstranden försöker man hantera dagvattnets kvalitet med hjälp av takträdgårdar eller gröna tak som bromsar dagvattnet. Dagvatten är regn- och smältvatten som rinner längs markytan, byggnaders tak och andra ytor. I planen ingår också ett planteringsområde dit dagvatten ska ledas. Östersjön och skärgårdsnaturen lyfts fram i behandlingen av nya grönområden längst stranden och i växtligheten.

Ekologiskt värdefulla vattenområden har kartlagts och informationen har förts in i Helsingfors karttjänst. Alla områden har dock inte kartlagts helt. Arbetet ska fortsätta i samband med planeringen av områdena när nya naturutredningar görs för områdena. Alla lokalt ekologiskt betydande marina naturområden under vatten (PEMMA-områden) ingår i Helsingfors program för naturskyddsområden för åren 2025–2038, och 86 procent av deras yta är antingen redan skyddad eller ingår i objekt som ska skyddas.

Vattenansvar innebär att vatten används på ett miljömässigt hållbart och samtidigt socialt och kulturellt rättvist samt ekonomiskt lönsamt sätt. Vattenansvar har främjats i många av stadens upphandlingar genom att införa upphandlingskriterier som främjar vattenansvar i upphandlingar av till exempel rengöringsmedel, arbetskläder, ICT-utrustning, möbler för kontor och offentliga utrymmen, medel för skötsel av gräsmattor samt livsmedel. Man strävar också efter att minska de skadliga kemikalierna i småbarnspedagogikens upphandlingar i enlighet med green deal-avtalet. En green deal är ett frivilligt, tidsbegränsat åtagande mellan staten och till exempel kommuner eller företag för att främja hållbar utveckling och miljömål.

Helsingfors har marknadsförts som en Östersjöstad, särskilt i samband med Östersjödagen. Östersjödagen är ett evenemang där olika aktörer kan ordna havsrelaterade evenemang eller göra saker för havet.

Två åtgärder som berör dagvatten kommer sannolikt inte att förverkligas inom 2028

Det verkar osannolikt att de två åtgärder som berör dagvatten ska genomföras före slutet av 2028. En av åtgärderna är att införa nya metoder för att minska den belastning som dagvattnet orsakar. Det här är en väldigt omfattande uppgift, och ingen egentlig målnivå och inga indikatorer har fastställts för den. Enligt den här bedömningen är det mycket osannolikt att alla delområden i åtgärden ska genomföras.

Man har försökt minska belastningen av dagvattnet genom att genomföra ett flertal experiment med infiltration och rening av dagvatten. Sammanställning av experimenten och rapportresultaten exempelvis i en karttjänst, som krävs enligt åtgärdsprogrammet, har dock inte främjats åren 2024–2025. Den planerade regelbundna uppföljningen av dagvattnets mängd och kvalitet genomförs inte som uppföljning av dagvattenobjekt, utan som en del av uppföljningen av småvattens kvalitet. Information om hur användningen av filter i dagvattenbrunnarna har utvecklats och om hur man informerar om betydelsen av att minska dagvattenbelastningen var inte tillgänglig för utvärderingen. Dessa åtgärder var också avsedda att användas för att minska föroreningarna från dagvattnet.

Enligt den information som fanns tillgänglig förutvärderingen skulle införandet av nya åtgärder för att minska föroreningarna från dagvatten kräva extern finansiering, men potentiella finansieringskällor hade ännu inte kartlagts i december 2025. Förvaltningen av åtgärden som helhet är också oklar. Enligt experter som intervjuades i samband med utvärderingen bör även samkommunen Helsingforsregionens miljötjänster (HRM) ansvara för åtgärden för att den ska kunna genomföras. Detta specificeras dock inte i åtgärdsprogrammet.

En annan åtgärd som enligt denna utvärdering sannolikt inte kommer att genomföras, nämligen utvecklingen av en övergripande samordning av vattenförvaltningen, har gått långsamt framåt. Detta beror på att ledningen för stadsmiljösektorn inte har utnämnt någon tydlig ansvarig för den övergripande vattenförvaltningen inom sektorn. Servicehelheten markanvändning och stadsstruktur samt tjänsten stadsrums- och landskapsplanering har dock år 2025 kommit överens om arbetsfördelningen för dagvattenplaneringen i samband med planläggningen. Vakanser med specialisering inom dagvattenhantering har inrättats och år 2025 hade personer rekryterats eller höll på att rekryteras till dem. Revisionsnämnden lyfte fram bristen på samordning inom staden i fråga om hanteringen av dagvatten redan år 2024 i sitt utvärderings-tema Anpassning och beredskap för extremväder. Revisionsnämnden konstaterade i sin utvärderingsberättelse 2024 att stadskansliet och stadsmiljösektorn tillsammans ska se till att anpassnings- och beredskapsarbetet för översvämningar och dagvatten samordnas.

Fyra åtgärders genomförbarhet kunde inte bedömas

Av åtgärderna under perioden 2024–2028 kunde fyra åtgärders genomförbarhet inte bedömas. Dessa åtgärder är:

- ▶ Utveckla beaktandet av dagvatten på generalplanenivån fram till införandet och underhållet.

- ▶ Öka beaktandet av effekterna på Östersjön i planläggningen och annan planering av markanvändningen.
- ▶ Minska belastningen utgående från avrinningsområdet.
- ▶ Utveckla nätverksverksamheten i Östersjöutmaningen.

Det fanns ingen information för utvärderingen om hur många planer för hantering av dagvattnets mängd och kvalitet som utarbetats i samband med detaljplanerna åren 2024–2025, eftersom saken inte följts upp. Avsikten är också att samla ihop planbestämmelser för vattenskyddet på olika planeringsnivåer för detaljplanläggarnas bruk. Enligt observationerna i utvärderingen har de bestämmelser om dagvatten som detaljplanläggarna använder dock inte uppdaterats märkbart åren 2024–2025. I vissa allmänna kommunaltekniska planer har man gjort noteringar om kvantitativ hantering av dagvatten, och i detaljplanerna har dagvattenplaner gjorts enligt behov.

Beaktandet av effekter på Östersjön i planläggningen och annan planering av markanvändning har främjats. Planen definierar dock inte tydligt i vilken utsträckning åtgärden ska genomföras för att vara klar. Tanken är också att bland annat anvisningar för vattenförvaltning i hela planeringskedjan ska utarbetas och implementeras. Planeringskedjan omfattar planläggning, planering av genomförandet, byggnadstillsyn och underhåll. Anvisningar har utarbetats, men implementeringen är inte ännu klar våren 2026.

Minskningen av belastningen utgående från avrinningsområdet har enligt den här utvärderingen gått framåt. Det har inte gått att bedöma om åtgärden är möjlig att genomföra inom 2028, eftersom det inte anges i planen i vilken utsträckning den borde genomföras. Fram till slutet av 2025 har man försökt minska belastningen närmaste genom att utreda och åtgärda faktorer som försämrar Marudds badstrands hygieniska kvalitet. En målnivå definieras för åtgärden åren 2026–2027. Fullskalig minskning av belastningen utifrån avrinningsområdet skulle enligt den expert som ansvarade för samordningen av Östersjöutmaningen 2025 sannolikt kräva extern projektfinansiering.

Utvecklingen av nätverket för Östersjöutmaningen har enligt denna bedömning gått framåt, men åtgärdens genomförbarhet inom 2028 kunde inte bedömas eftersom det vid tidpunkten för utvärderingen inte fanns tillräckligt med information om dess indikatorer. Tanken är att nätverksverksamheten inom Östersjöutmaningen ska följas upp genom kvalitativa uppgifter, exempelvis med hjälp av respons från nätverket. Utvärderingen hade inte tillgång till information om responsens kvalitet. Antalet medlemmar

i Östersjöutmaningen har ökat jämfört med den föregående åtgärdsperioden. Staden har också samarbetat internationellt och deltagit i projekt och projektansökningar. År 2025 var det inte ännu möjligt att bedöma om den internationella verksamheten har ökat under perioden 2024–2028 jämfört med tidigare åtgärdsprogramperioder.

Genomförandet av åtgärderna i Östersjöutmaningen 2019–2023 har fortsatt

Antalet åtgärder som berörde Helsingfors under perioden 2019–2023 var 92, och 64 av dem rapporterades ha genomförts under perioden. Fyra åtgärder rapporterades som svåra att mäta och 24 hade inte genomförts eller så var det inte känt om de genomförts. I den här utvärderingen bedömdes hur de ovan nämnda totalt 28 åtgärderna fortsatts och motiveringarna till att avsluta dem. Genomförandet av åtgärderna försvårades bland annat av att de var för många i förhållande till tiden för genomförandet, oklarheter i ansvarsfördelningen, oklar formulering av åtgärder i åtgärdsprogrammet och avsaknad av indikatorer.

Av de åtgärder från perioden 2019–2023 som granskats i den här utvärderingen har elva genomförts helt eller delvis under perioden, och en håller på att genomföras. Resultaten av Östersjöutmaningen är bland annat att man tar hänsyn till småvatten i planeringen av naturvården, man har säkerställt att stadens anvisningar för vatten på byggarbetsplatser följs och anvisningarna för hantering av dagvatten är uppdaterade. Kartläggningen av skadliga ämnen från små båtvarv var fortfarande under arbete i slutet av 2025. Totalt tolv av de åtgärder från 2019–2023 som utvärderades här hade ännu inte genomförts våren 2026. För en åtgärdsdel fick man inte information till utvärderingen om huruvida den genomförts eller fortsätter.

Fem av de utvärderade åtgärderna behövde inte fortsättas, eftersom det inte var meningsfullt att göra det. Hit hörde till exempel minskning av användningen av industriell gödsel, utredning av mikronedskräpning av vattendrag och sediment i samarbete med andra organisationer samt kartläggning av småvatten i skärgården. Enligt experter har alla tänkbara åtgärder vidtagits för att minska den onödiga användningen av gödsel, och att utreda mikroplastbelastningen i avloppsvattnet visade sig vara för dyrt. Experter anser att det inte är förnuftigt att kartlägga alla småvatten i skärgårdarna på en gång, utan att kartläggningen bör göras när nya planer utarbetas för områdena. Helsingfors har fortsatt att genomföra de 23 övriga åtgärderna i Östersjöutmaningen för perioden 2019–2023, till de deltar som det ansetts förnuftigt. Genomförandet av dem fortsätter som en del av Östersjöutmaningens nya period, i stadens normala verksamhet eller genom olika ansvariga aktörer.

Åtgärdsprogram för att minska nedskräpning

De mål i Helsingfors åtgärdsprogram för att minska nedskräpning för åren 2022–2025 som direkt berörde Östersjön var beaktande av skräp och mikroplaster som följer med dagvatten, förebyggande av nedskräpning som orsakas av havsfyllning samt minskning av vindburet skräp från byggarbetsplatser. Två åtgärder berör Östersjön.

Den åtgärd för att minska nedskräpning som gällde miljöutbildning för byggaktörer förverkligades delvis. En utbildning ordnades för byggaktörer om kostnadseffektiva lösningar för cirkulär ekonomi, men utbildningen tog inte upp alla teman som den borde ha behandlat enligt beskrivningen av åtgärden.

En annan åtgärd i åtgärdsprogrammet mot nedskräpning som anknyter till Östersjön är miljöutbildningar för båtklubbar och segelsällskap i Helsingfors. Båtagare ska utbildas om hur båtlivet påverkar miljön bland annat genom buller under ytan, nedskräpning och spår av trafiken i naturen. Enligt slutrapporten för åtgärdsprogrammet genomfördes åtgärden år 2024, och då ordnades bland annat en workshop om temat och tre videor publicerades.

I februari 2026 godkändes ett nytt åtgärdsprogram för att minska nedskräpning för åren 2026–2029. Man kan följa i realtid hur åtgärderna genomförs på webbplatsen Ympäristövahti som öppnas 2026.

Slutsatser

Helsingfors har i huvudsak skyddat Östersjön i enlighet med stadsstrategin.

Helsingfors har främjat alla sådana åtgärder i Östersjöutmaningen för perioden 2024–2028 som skulle börja direkt i början av åtgärdsperioden. Två åtgärder som berör dagvatten har dock framskridit så lite åren 2024–2025 att det är osannolikt att de genomförs före slutet av 2028. Den omfattande åtgärden för att minska belastningen av dagvatten saknar både finansiering och väsentliga ansvariga aktörer, bland annat HRM och en aktör som ansvarar för att hantera helheten. Samordningen av den övergripande vattenförvaltningen har framskridit långsamt, eftersom stadsmiljösektorn inte har utnämnt någon ansvarig för den.

Genomförbarheten för fyra av åtgärderna i Östersjöutmaningen 2024–2028 går inte att bedöma. För en del åtgärder har ingen målnivå fastställts, så man kan inte bedöma när åtgärden är genomförd. För en del åtgärder har man inte heller fastställt tillräckliga uppföljningsindikatorer, som skulle kunna användas för att bedöma hur åtgärden har framskridit.

Fem av åtgärderna i Östersjöutmaningen 2024–2028 har framskridit så väl att de antingen har genomförts eller sannolikt kommer att genomföras före slutet av 2028.

Helsingfors har fortsatt eller fortsätter med de åtgärder som inte genomfördes eller slutfördes under Östersjöutmaningen 2019–2023. Fem åtgärder ansågs inte förnuftiga att fortsätta. De övriga åtgärderna fortsätter som sådana eller modifieras så att de är genomförbara. Åtgärderna fortsätter som en del av stadens normala verksamhet eller Östersjöutmaningens nya verksamhetsperiod.

Revisionsnämndens rekommendationer

Stadsmiljösektorns miljöjänster ska

- ▶ fastställa målnivåer och indikatorer för alla Östersjöutmaningens åtgärder för åren 2024–2028, så att genomförandet av åtgärderna kan följas upp.
- ▶ se till att sådana ansvariga aktörer har fastställts för åtgärderna som konkret kan främja åtgärden i fråga.
- ▶ öka samarbetet med HRM för att genomföra de åtgärder i Östersjöutmaningen där HRM:s insats behövs.

Stadsmiljösektorn ska

- ▶ utse tydliga ansvariga aktörer för att utveckla samordningen av den övergripande vattenförvaltningen.

Livscykelhantering vid upphandling och byggande

Har beräkning av livscykelkostnader främjats i stadens upphandlingar och byggande?

Utvärderingen gav ingen helhetsbild av om beräkningen av livscykelkostnader har ökat. Inom byggandet görs dock fler livscykelanalyser än tidigare.

Huvudfrågan för utvärderingen:

Har beräkningen av livscykelkostnader och alternativa beräkningar främjats i stadens upphandlingar i enlighet med upphandlingsstrategin.

Delfrågor:

1. Har andelen upphandlingar som genomförs med hjälp av livscykel- och effektberäkningar ökat från 2020 till 2025?
2. Har livscykelkostnaderna utretts i synnerhet i de upphandlingar där andelen kostnader för användning, underhåll och avveckling är stor i förhållande till tillverknings- eller byggkostnaderna, eller där miljökonsekvenserna är betydande?

Livscykelanalys är en metod för att bedöma produktens miljö- och andra kostnader under deras livscykel. I beräkningen av livscykelkostnader omvandlas denna kvantitativa information till livscykelkostnader, besparingar och intäkter. Lagen om offentlig upphandling och koncession samt den bygglag som trädde i kraft i början av 2025 uppmuntrar till att hålla livscykelkostnaderna under kontroll.

Helsingfors upphandlingsstrategi från 2020 strävar efter mer beräkning av livscykelkostnader, i synnerhet för de upphandlingar där kostnaderna för användning, underhåll och avveckling utgör en stor andel i förhållande till kostnaderna för tillverkning eller byggande. Mål för cirkulär ekonomi och koldioxidneutralitet har ingått i strategins mål en lång tid. I stadsstrategin 2025–2029 fokuserar Helsingfors på att minska utsläppen från byggande av byggnader och infrastruktur samt offentliga upphandlingar, och att främja den cirkulära ekonomin inom byggandet. Livscykelhanteringen har i målen särskilt syftat på miljökonsekvenserna,

men med livscykelkostnaderna avses också den ekonomiska livscykeln och livscykeln för användningen av produkten eller tjänsten i allmänhet.

I utvärderingen intervjuades representanter för stadskansliets enhet för upphandlingar och konkurrensutsättning samt stadsmiljösektorns miljö- och upphandlingstjänster. Man tog hjälp av avtalshanteringssystemet för att identifiera sådana upphandlingar där man anmält att man använde livscykelkostnader. I utvärderingen gjordes en enkät bland ansvariga personer som angett i systemet att beräkning av livscykelkostnader användes i en upphandling, och man intervjuade åtta personer som ansvarade för ett betydande antal upphandlingar. Information erhöles också genom revisionsnämndens första kommittés besök inom stadsmiljösektorn. Materialet samlades huvudsakligen in i oktober och november 2025.

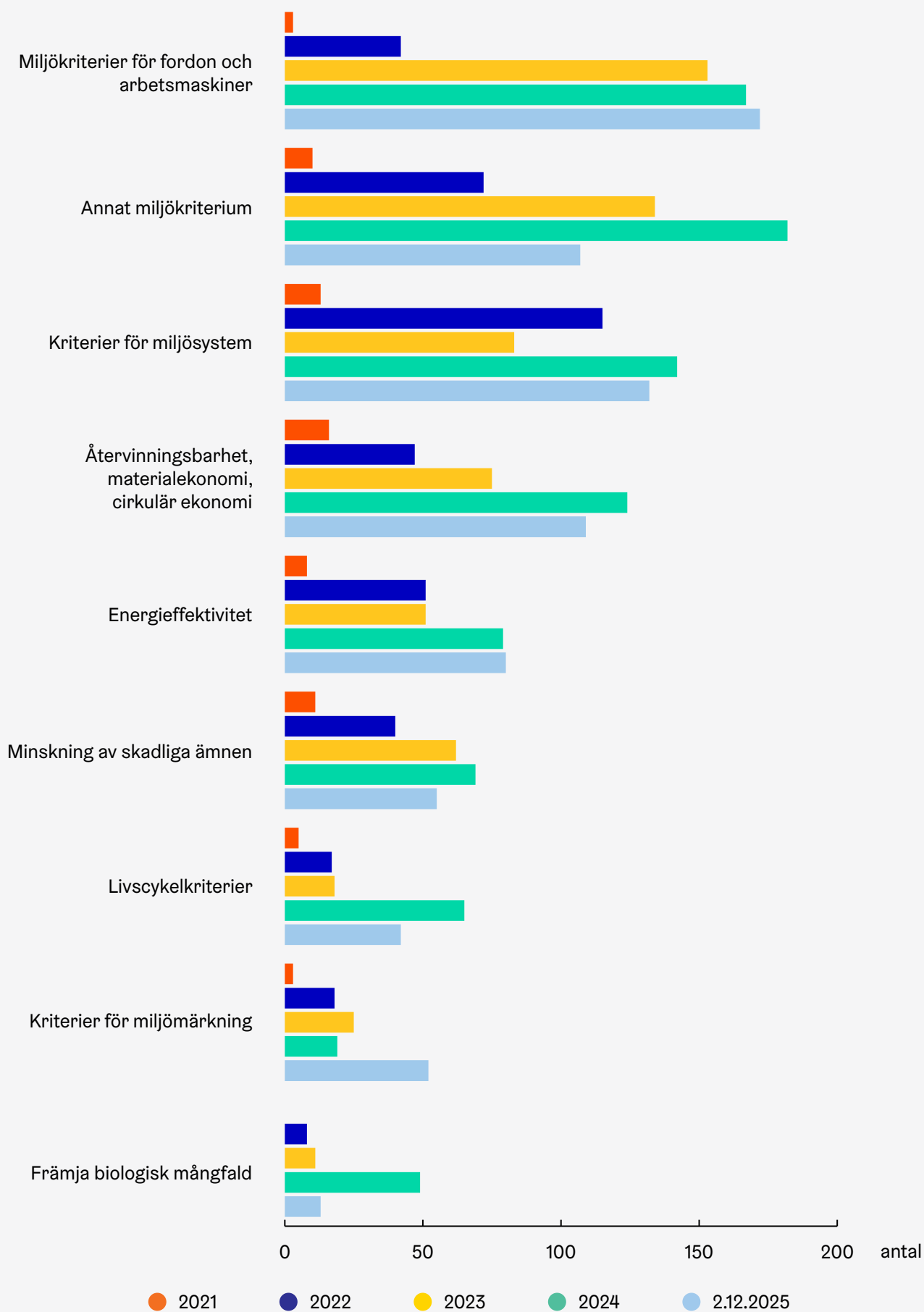
Användningen av hållbarhets- och miljökriterier i upphandlingar har ökat

I stadens system för avtalshantering antecknar man om hållbarhetskriterier används i upphandlingar. I systemet för avtalshantering har livscykelkostnaderna skrivits in som ett miljökriterium. Figur 7 visar att användningen av miljökriterier i upphandlingar har ökat i synnerhet åren 2022–2024 jämfört med tidigare år.

I utvärderingen noterades att den indikator för upphandlingsstrategin som mäter livscykel- och effektberäkningarna med hjälp av antalet genomförda upphandlingar inte kan verifieras på ett tillförlitligt sätt i avtalshanteringssystemet. Olika tänkesätt och rutiner i olika tjänster påverkar i hur kriterierna dokumenteras, och därmed informationens tillförlitlighet, användbarhet och jämförbarhet. I utvärderingen framgick att upphandlingsskedet kommer för sent för livscykelanalysen eller beräkningen av livscykelkostnader. Om beräkning av livscykelkostnader används görs den i planeringsskedet för byggandet eller upphandlingen av en tjänst eller produkt.

Enligt utvärderingen förstås livscykelanalys och beräkning av livscykelkostnader i stadens tjänster som ett mångfasetterat och brett fenomen, men tillämpningen är ganska varierad. Inom bygg- och fastighetssektorn är begreppen väletablerade. För vissa tjänster är begreppen kopplade till miljöpåverkan.

Figur 7. Användning av miljökriterier i gällande upphandlingsavtal 2021–1.12.2025, antal.*

* Källa: Helsingfors stads system för avtalshandling. Läget 2.12.2025.

För en del kan livscykeln exempelvis syfta på byggnadernas livslängd och sådant som möjliggör en lång livslängd, såsom möjlighet att underhålla och modifiera byggnaden. Vissa förstår begreppen utifrån livscykeln under upphandlingsavtalet.

Många av de program och projekt för miljömässig hållbarhet som används i stadens upphandlingar och byggande, såsom programmet för cirkulär ekonomi och green deal-avtalet för utsläppsfria byggarbetsplatser, har med livscykeln att göra. Därför kan man anta att en del av de miljökriterier för upphandlingar eller byggande som finns inskrivna i avtalshanteringssystemet även i någon mån beskriver produktens livscykel. Enligt Helsingfors miljörapport 2024 har miljöansvaret i upphandlingarna förbättrats i Helsingfors genom pilotprojekt inom livsmedels- och måltidstjänster, husbyggande, infrastrukturbyggande och upphandlingar av arbetskläder i det sexåriga EU-projektet Mot koldioxidneutrala kommuner och landskap (Canemure), som redan avslutats. Helsingfors stad kan betraktas som en föregångare inom utveckling av utsläppsfria byggarbetsplatser.

Upphandlingsstrategin uppdateras för närvarande till upphandlingsprinciper, och i dem kan man definiera närmare hur medvetna de ansvariga för upphandlingarna behöver vara om de kriterier för livscykelkostnader som används i upphandlingen. Det pågår ett projekt för att skapa ett datasystem för hantering av upphandlingar och centralisera upphandlingsinformationen. Förändringen förbättrar hanteringen av

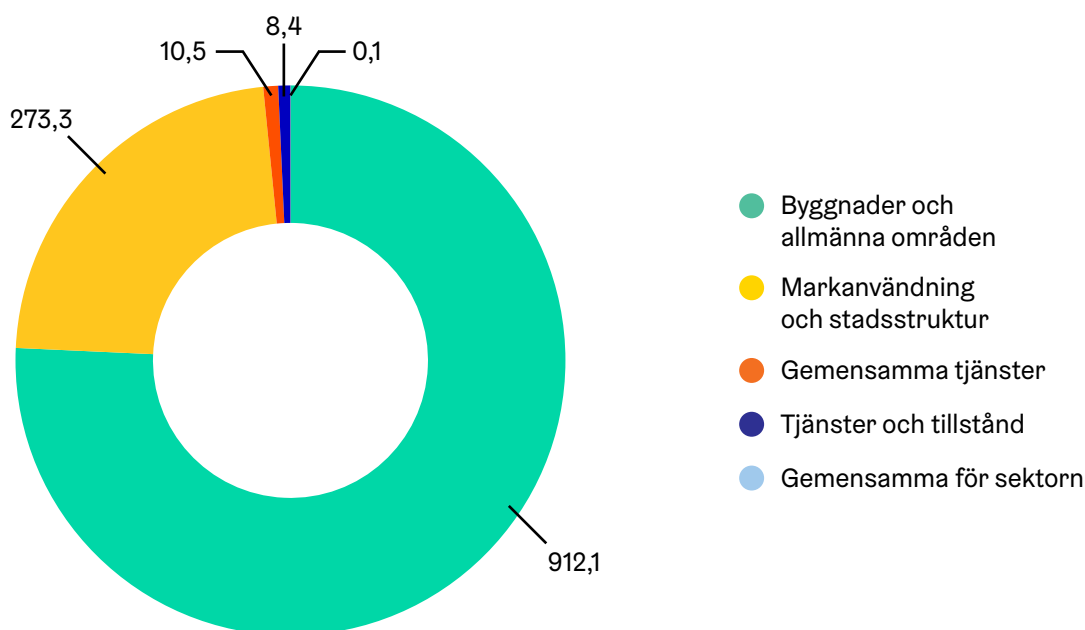
information från olika skeden i upphandlingen och kan hjälpa oss att följa upp hållbarhetskriterierna på ett mer tillförlitligt sätt än i nuläget.

Byggbranschen granskades som ett exempel på livscykelhantering

I utvärderingen granskades stadsmiljösektorns byggtjänster, eftersom upphandlingar för byggande har stora kostnader och är den mest betydande verksamheten inom staden i fråga om hantering av livscykeffekter. Sektorns årliga upphandlingskostnader uppgår till omkring 1,2 miljarder euro. Servicehelheten byggnader och allmänna områden gör de största upphandlingarna inom sektorn (figur 8). De största upphandlingskategorierna var upphandlingar av anläggningstillgångar, byggande samt underhåll av byggnader och områden. För dessa ansvarar huvudsakligen stadsmiljösektorns lokalservice, som fokuserar på att bygga servicelokaler för staden, bostadsproduktions-tjänsten, som fokuserar på stadens eget bostadsbyggande, samt tjänsten allmänna områden.

I byggandet beaktas upphandlingskostnaderna, användningskostnaderna, kostnaderna i återvinnings- och avfallsskedet, andra byggprojekts, varors eller tjänsters livscykelkostnader samt eventuella externa miljöeffekters penningvärde ganska väl med tanke på livscykelhanteringen när ansvaret ligger hos tjänsten i fråga. Livscykelanalyser av miljöpåverkan genomförs redan i stor utsträckning. Livscykelkostnader beräknas i en del projekt. Stadsmiljösektorn har fastställt

Figur 8. Stadsmiljöavdelningens upphandlingar per kärnfunktion, miljoner euro 2025.*

* Källa: Stadsmiljösektorns upphandlingstjänster.

uppföljning av tillämpningen av livscykelanalyser som indikator för sina hållbarhetsprinciper.

Inom lokalservicen har livscykelhanteringen kommit längst, eftersom enheten även ansvarar för kostnaderna under användningen och avvecklingen av byggnader. Lokalservicen och tjänsten för bostadsproduktion utvecklar tillsammans en modell för styrning av livscykeln. Hanteringen av upphandlingars livscykel har också utvecklats i bostadsbyggandet under de senaste åren, eftersom livscykelkostnaderna för energilösningar beräknas i nästan alla projekt. I nybyggnadsprojekt har man beräknat koldioxidutsläpp sedan 2022, och för Helsingfors stads bostäder Ab:s projekt har man börjat göra lönsamhetsberäkningar. I byggandet av allmänna områden använder de upphandlande enheterna miljökriterier bland annat i återvinningen av asfaltering och jordmaterial. Tillämpningen av åtgärder för utsläppsfria byggarbetsplatser och olika slags försök har ökat. Inom byggaktörsverksamheten har man ställvis avskaffat de grundliga alternativberäkningarna på grund av deras höga kostnader.

Enligt det material som fås från stadsmiljösektorns byggaktörsverksamhet beräknar man i respektive tjänst livscykelkostnader endast för det egna ansvarsområdet. Därför uppstår ingen gemensam förståelse för vilka miljöeffekterna eller kostnaderna är under hela byggaktörsverksamhetens livscykel. Endast i byggandet av lokaler kommer man nära en omfattande överblick över livscykeln, eftersom samma tjänst ansvarar för hela processen. Om planeringen, byggaktörsverksamheten och användningen sker i olika tjänster, kan målkonflikterna bli större och hela byggnadens eller konstruktionens livscykel bedöms inte. Enligt utvärderingen krävs en nära dialog mellan olika aktörer för att bygga och få till stånd högklassigt byggande, rimliga priser och möjligheter till underhåll. I utvärderingen framgick också att byggande enligt alla givna anvisningar kan höja kostnaderna. Det behövs insikter i vilken nivå av tillämpning av anvisningarna som är tillräcklig för att man ska nå en lösning som fungerar för hela livscykeln. Å andra sidan behövs också effektivare övervakning av att genomförandet sker planenligt.

Slutsatser

Utvärderingen gav ingen helhetsbild av huruvida beräkningen av livscykelkostnader har ökat i upphandlingarna och byggandet. I utvärderingen noterades att upphandlingsskedet är för sent för livscykelanalysen och beräkningen av livscykelkostnader. Om beräkning av livscykelkostnader används sker den i planeringsskedet för byggandet, tjänsten eller produkten. Det är viktigt att ta hänsyn till detta vid uppdateringen av upphandlingsstrategin 2026.

Avtalshanteringsystemet gav ingen tillförlitlig information om antalet upphandlingar som gjorts med hjälp av livscykel- och effektberäkningar och om ökningen

av det ekonomiska värdet. Olika tänkesätt och rutiner i olika tjänster påverkar hur kriterierna dokumenteras, och därmed även uppgifternas tillförlitlighet. I samband med datasystemprojektet för hantering av upphandlingar är det möjligt att förbättra tillförlitligheten hos de uppgifter som skrivs in i systemet.

I utvärderingen granskades som exempel stadsmiljöns byggande av lokaler, bostäder och allmänna områden, eftersom andelen kostnader för användning, underhåll och avveckling där är stor i förhållande till tillverknings- eller byggkostnaderna, och miljöeffekterna är ganska betydande. Det konstaterades att livscykelanalyser av miljöeffekter görs i stor utsträckning i byggaktörsverksamheten, och att livscykelkostnaderna beräknas i en del av projekten. Målen för cirkulär ekonomi, beräkningen av koldioxidavtryck och återanvändningen av byggmaterial enligt den nuvarande och den förra stadsstrategin har främjats.

I utvärderingen noterades att respektive tjänst gör livscykelanalyser och beräkningar av livscykelkostnader endast inom sitt eget ansvarsområde, vilket innebär att det inte bildas någon gemensam förståelse för miljöeffekterna eller kostnaderna under hela livscykeln. Det finns ingen nära dialog mellan de aktörer som ansvarar för planeringen, byggaktörsverksamheten och användningen, och därför kan kostnaderna och miljöeffekterna under hela projektets livscykel inte beaktas.

Revisionsnämndens rekommendationer

Stadskansliet ska

- ▶ vid uppdateringen av stadens mål för upphandlingar beakta att beräkningen av livscykelkostnader sker före det egentliga upphandlingsskedet.
- ▶ förbättra tillförlitligheten hos noteringarna i avtalshanteringsystemet för ansvars- och miljökriteriernas del.

Stadsmiljösektorn ska

- ▶ säkerställa en gemensam förståelse för livscykelanalys och beräkning av livscykelkostnader i olika tjänster, så att miljöeffekterna och kostnaderna under projektets hela livscykel kan beaktas.
- ▶ öka dialogen mellan de ansvariga för planering, byggande och användning av byggnader, så att man i projekt kan välja det alternativ som är mest kostnadseffektivt och miljövänligt genom hela livscykeln.

Vi värnar om särprägel och tryggheten i Helsingfors stadsdelar

Budgetmål för att förhindra segregation

Kan man förebygga segregation genom de fastställda budgetmålen?

Åtgärderna måste definieras noggrannare än i nuläget för att segregation ska kunna förebyggas med hjälp av de mål som ställts upp.

Huvudfrågan för utvärderingen:

Kan man med hjälp av budgetmålen för förebyggande av segregation från 2025 förebygga segregation och lindra dess följder?

Delfrågor:

1. Har man ställt upp heltäckande budgetmål för de olika delområdena av förebyggande och lindring av segregation?
2. Är målformuleringen tillräckligt långsiktig?
3. Avspeglar de indikatorer som fastställts för målen själva målet?
4. Främjar budgetmålen samarbete mellan sektorerna för att förebygga segregation?

Syftet var att utvärdera de bindande och övriga målen enligt prioriteringen förebyggande av segregation i budgeten 2025 med tanke på förebyggande och minskning av segregation. Att förebygga segregation har länge varit ett mål för staden, och var också en särskilt prioritering i slutet av perioden för stadsstrategin 2021–2025. Enligt rapporten Segregation ennalta ehkäiseminen ja lieventäminen Helsingin kaupungissa från 2023 avses med segregation skillnader i välfärd mellan bostadsområden, som beror på skillnader i välfärds- och inkomstnivå mellan invånarna. Segregationsutvecklingen syns i att välstånd och fattigdom samlas i olika bostadsområden. Metoder för att förebygga, minska och åtgärda segregation presenteras i figur 9.

I utvärderingen gjordes fem intervjuer. Grupptervjuer hölls om stadens fyra gemensamma mål, i varje

intervju deltog representanter för alla sektorer och stadskansliet. Den konsult som ledde verkstadsarbetet intervjuades också. Utvärderingsmaterial som berör förebyggandet av segregation erhöles också vid revisionsnämndens första kommittés besök på stadskansliet. Materialet samlades in hösten 2025.

Målen för förebyggande av segregation bereddes i verkstäder

Stadens gemensamma budgetmål för förebyggande av segregation bereddes år 2025 för första gången av en bred grupp experter över sektorsgränserna. Detta föregicks av en helhet av verkstäder som stadskansliet ordnade i början av 2024 för att bereda stadens gemensamma mål för förebyggande av segregation. Det tillvägagångssätt som valdes var så kallat systemtänkande, där man använder systemkartor, alltså visuella arrangemang, för att förstå och beskriva komplexa sociala fenomen eller problem. Målet var att skapa en överblick och en förståelse för fenomenet segregation som förenar de olika sektorerna, samt en uppfattning om hur situationen kan förändras. Experter från stadskansliet och från alla sektorer deltog i arbetet.

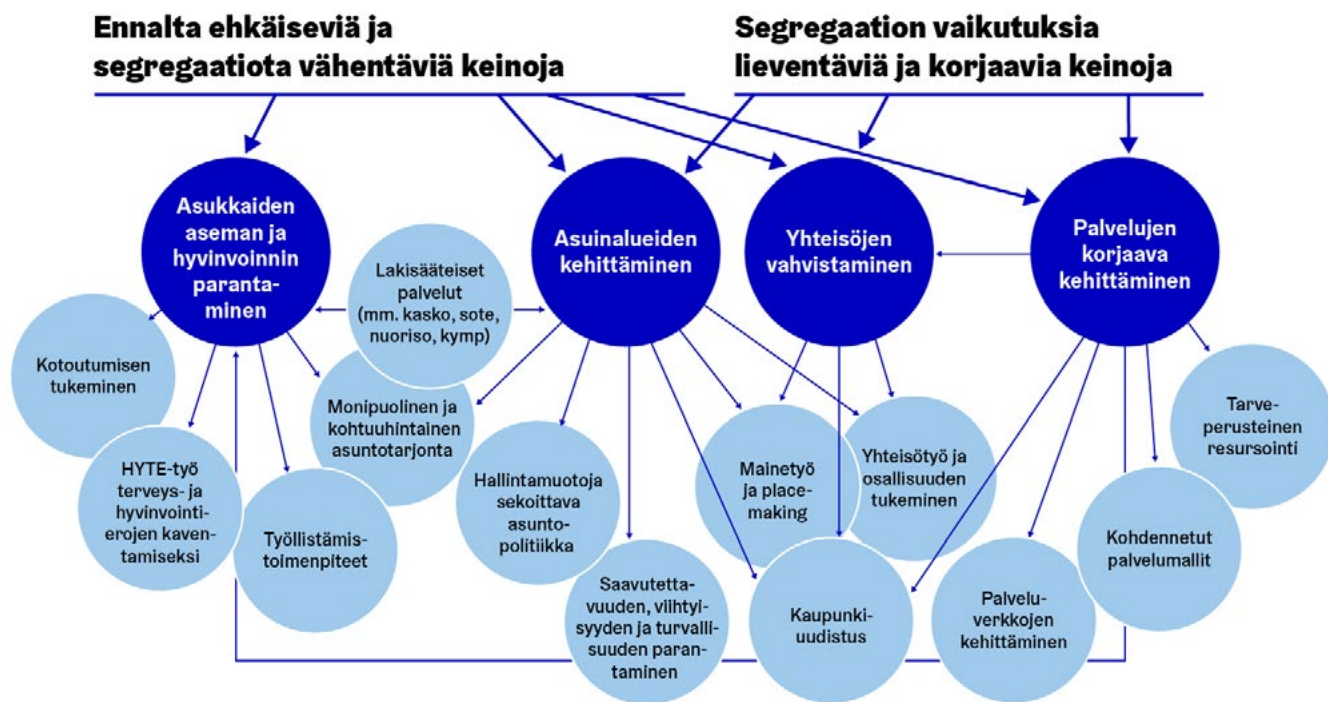
I verkstadsarbetet utformades tre gemensamma mål för att förebygga segregation:

- Positiva möten mellan olika befolkningsgrupper ökar i områdena med stadsförnyelse.
- Skillnaderna i ungas funktionsförmåga och framtidsutsikter mellan olika befolkningsgrupper minskar.
- Budgetanslagen omfördelas enligt behoven för att uppnå ovan nämnda mål.

De gemensamma mål för förebyggande av segregation som utvecklades i verkstäderna blev en del av anvisningarna för utarbetandet av budgeten. När staden övertog ansvaret för sysselsättningstjänsterna i början av 2025 fastställdes följande mål utöver de tidigare:

- Vi främjar stadsbornas arbetsförmåga och sysselsättning i alla skeden av livet.

Figur 9. Åtgärder mot segregation i Helsingfors (på finska).*

* Källa: Vilkama K., Högnabba S., Bernelius V. & Henriksson R. (red.) 2023. Segregaation ennalta ehkäiseminen ja lieventäminen Helsingin kaupungissa.

HYTE-arbetet är ett arbete för att främja välbefinnande, hälsa och säkerhet. Placemaking innebär utveckling av stadsrum i samarbete med invånare och andra användare.

Kasko = fostran och utbildning, sote = social- och hälsovård, nuorisotoiminta = ungdomstjänster, kympp = stadsmiljösektorn.

Budgetindikatorer utarbetades som en del av beredningen av budgeten

Stadskansliet och sektorerna ställde upp indikatorer för varje mål i budgeten för 2025. Man ville rikta målet för positiva möten mellan befolkningsgrupper till att förbättra områdets hållkraft, och antalet indikatorer för detta var nio. Genom målet ville man påverka områdets hållkraft, eftersom positiva möten mellan befolkningsgrupper enligt forskningsrön är ett sätt att stärka samhörigheten i lokalsamhällen och stödja goda relationer inom befolkningen. Det var dock inte lätt att definiera indikatorer som beskriver målet. Många av indikatorerna berörde ett stadsförnyelseområde, vilket gjorde dem motiverade med tanke på målet.

Målet för ungas funktionsförmåga och framtidsutsikter hade 12 indikatorer. Sektorerna hade svårigheter med att koppla indikatorerna även för detta mål till själva målet. Indikatorerna för målet var ganska olika eftersom de var på olika nivåer, och bland dem fanns förutom resultatindikatorer även enskilda funktioner. Vissa indikatorer hade en ganska svag koppling till målet. För vissa indikatorer ansågs man ha lyckats med att definiera rätt målgrupp. Hit hörde exempelvis sysselsättningen av unga utan arbete och studieplats i sommarjobb samt hur hobbyverksamhet med låg tröskel når flickor med invandrarbakgrund.

Det fanns fem indikatorer för målet att främja arbetsförmågan och sysselsättningen. En del indikatorer gällde minskning av arbetslösheten och en del var verksamhetsrelaterade. Ett exempel på en verksamhetsrelaterad indikator är hur ungdomsarbetet når unga som står utanför arbetslivet och utbildningen. Målet att främja arbetsförmågan och sysselsättningen uppstod inte i processen för att bilda mål för förhindrande av segregation, utan som ett separat mål. Intervjuobjekten och experterna ansåg ändå att målet var bra och viktigt för alla sektorer.

För det mål som gällde behovsbaseringen för budgetanslagen utarbetades inga egentliga indikatorer i budgeten, eftersom målet är avsett som ett verktyg för att främja andra gemensamma mål i staden. Fostrans- och utbildningssektorn, som har kommit längst i att använda behovsbaserad finansiering, har för avsikt att precisera riktandet av den behovsbaserade finansieringen utifrån forskningsrön om ämnet. Den behovsbaserade finansieringen för kultur- och fritidssektorn har under de senaste åren utökats i synnerhet i stadsförnyelseområdena. Stadsmiljösektorn har riktat klart mer anslag till stadsförnyelseområdena jämfört med de senaste åren. Detta mål gäller även social-, hälsovårds- och räddningssektorn, där man upplever att sektorn som regel producerar behovsbaserade tjänster.

Utöver de fyra ovan nämnda gemensamma målen för staden ställde vissa sektorer upp egna mål. De gällde tjänster för invandrare och minskning av arbetslösheten. Dessutom fastställdes förbättrad läskunnighet som ett bindande verksamhetsmål för fostrans- och utbildningssektorn.

Heltäckande budgetmål har ställts upp

Gemensamma budgetmål för förebyggande av segregation för hela staden har fastställts på ett heltäckande sätt för de olika delområdena för att förebygga och minska segregation år 2025, när man beaktar att mål och åtgärder för att förebygga och minska segregation även ingår i andra betydande styrande planer på högre nivå. Hit hör bland annat programmet för boende och relaterad markanvändning samt åtgärds- och investeringsplanen för stadsförnyelse. Stadens gemensamma mål för förebyggande av segregation är ambitiösa och omfattande, och baserar sig ganska långt på forskningsrön som staden tagit fram. Fastställandet av gemensamma sektorsövergripande mål som härletts från mångsidiga fenomen är en lovvärd helhet som har fått beröm även av experter utanför staden.

De experter som har intervjuats och kommenterat målen verkar ha förstått målet att förebygga segregation på lite olika sätt. Segregationsexperterna konstaterade att om segregation och förebyggande av segregation samt målgrupper och -områden inte definieras kan fenomenet tolkas för brett, vilket innebär en risk för att dess betydelse fördunklas och nästan alla åtgärder kallas för förebyggande av segregation. Även om staden redan tidigare har vidtagit olika åtgärder för att förebygga och minska segregation, är förståelsen för fenomenet bakom stadens gemensamma budgetmål inte ännu särskilt djupgående. Enligt experterna är det alltså viktigt att tydligare definiera om man strävar efter att minska skillnaderna i välfärd mellan områdena eller att minska skillnaderna i välfärd och ojämlikhet generellt. Definitionen av målet påverkar vilka åtgärder som väljs för att förebygga segregation.

Målformuleringen blir en långsiktig process

Budgetmål för att förebygga segregation för hela fullmäktigeperioden bereddes i slutet av 2025, så målen ska bli långsiktiga. När målen planerades och indikatorerna utarbetades var det oklart för sektorerna för vilken tidsram målen skulle ställas. Man visste redan från början att ett budgetmål för ett enskilt år inte är ett tillräckligt tidsspänn för mål för att förebygga segregation, och inte alltid heller för indikatorer för målen. För kontinuitetens skull är det viktigt att planera verksamheten på lång sikt och följa upp planen. Hösten 2025 hade en ny strategiperiod precis börjat. Enligt stadskansliet kunde man i budgetberedningen inte definiera målen som långsiktiga, eftersom det i slutändan är de

förtroendevalda som beslutar om budgeten och dess mål enligt den aktuella strategin.

Det tar tid att genomföra åtgärderna och framför allt att se effekterna av dem. Effekterna kan följas upp med hjälp av uppgifter från undersökningar och register samt med hjälp av kontrollerade studier om ämnet. Det är viktigt att bedöma åtgärdernas genomslag utifrån information såväl på förhand som efteråt.

Kopplingen mellan indikatorerna och målen är ställvis svag

Bakgrundsinformation om budgetmålen för 2025 gavs i ett verkstadsarbete i början av förra året, men budgetindikatorerna fastställdes i enlighet med den normala budgetprocessen. De olika sektorerna hade ibland svårt att hitta indikatorer enligt målen som passade för deras verksamhet. Kopplingen mellan indikatorn och målet är ofta svag eller bara indirekt. Vissa indikatorer beskriver endast verksamhet eller enskilda åtgärder. I bakgrunden finns då en tanke om att åtgärder enligt indikatorerna ger effekter vid någon tidpunkt. I intervjuerna med sektorerna framgick att inte heller alla dessa indikatorer är tydliga. Utmaningen med tidsramen är central, för även om prestationerna kan följas upp varje år syns resultaten och effekterna först på längre sikt. Då framhävs också ledningens roll i att ställa upp långsiktiga mål. Stadskansliet och sektorerna verkade i någon mån ha motstridiga uppfattningar om hur anvisningarna för beredningen av budgeten hjälper dem att utarbeta indikatorer.

Uppfyllande av budgetindikatorer kan inte bevisa att ett mål för förebyggande av segregation har uppnåtts, och inte nödvändigtvis ens riktningen, även om en del av indikatorerna har lyckats precisera målgruppen eller eftersträlvade effekter. Enligt stadskansliet blir kopplingen mellan målen och indikatorerna oklar i den nuvarande processen för att utarbeta budgetmål även eftersom åtgärder för att uppnå målen inte har beskrivits. Saken kan förtydligas genom att uppställandet av mål i budgeten, mätningen av målen och fastställandet av åtgärder förtydligas, och man ägnar tid åt att tillämpa dem inom sektorerna.

Det gemensamma arbetet inom staden är inte ännu tillräckligt

Stadskansliet och sektorerna samarbetar inte tillräckligt för att förebygga segregation, men samarbetet är inte nödvändigtvis heller tillräckligt inom sektorerna. De experter inom sektorerna som var med och diskuterade målen i verkstäderna kunde vara andra än de som ställer upp sektorns budgetmål. Med andra ord blev det svårare att formulera indikatorer utifrån målen eftersom arbetet på den strategiska nivån och det årliga budgetarbetet inte möttes. I utarbetandet av gemensamma mål för staden noterades också att en

del sektorer skyddar sina egna budgetar och projekt, vilket försvårar samarbetet. Processen kräver helt klart en starkare samordning. Sektorerna har ändå inlett ett samarbete för att ställa upp gemensamma mål för förebyggande av segregation och för att fastställa och följa upp indikatorer.

Stadens operativa ledningsgrupp har i slutet av 2025 utnämnt en beredningsgrupp för programhelheten Mål för förhindrande av segregation. Gruppens uppgift är att utarbeta ett måldokument om temat. En grund för gemensam förståelse har lagts, men samordningen av stadens gemensamma mål och indikatorer har bara påbörjats.

Slutsatser

Utifrån utvärderingen konstaterades att budgetmålen för 2025 för att förhindra segregation endast delvis kan förhindra segregation eller mildra dess effekter. Målen är heltäckande och utvecklas långsiktigt. Budgetmålen kan dock inte förebygga segregation eller mildra dess effekter, om mätningen endast baserar sig på enskilda prestationer utan långsiktig plan, förståelse mellan sektorerna och samarbete. Så var fallet i planeringen av målen och fastställandet av indikatorer år 2025, då målen och de bakomliggande systemkarnornas styrande effekt blev begränsad eftersom man inte i tillräcklig grad lyckats koppla de årliga målen till de långsiktiga strategiska målen. Diskussioner över sektorsgränserna har dock kommit igång.

I utvärderingen noterades att det behövs ökad förståelse inom stadskansliet och sektorerna för att kunna definiera begreppet segregation och mål för att förebygga segregation och lindra dess följder. För att indikatorerna ska ha en närmare koppling till målet och vara begripliga måste man först skapa åtgärder

för målen för förebyggande av segregation, som styr fastställandet av budgetindikatorer. Det tar tid att genomföra åtgärderna och se effekterna. Det är viktigt att bedöma genomslaget utifrån information både före och efter åtgärderna. Detta har påbörjats, men det finns skäl att fortsätta arbetet på ett konsekvent sätt. En del av åtgärderna och indikatorerna måste ofrånkomligen överskrida sektorsgränserna. Om det krävs samarbete mellan sektorerna för att uppnå ett mål, är det bra att skapa budgetindikatorerna genom samarbete eller gemensamt. Stadskansliets samordnande roll och stöd till sektorerna är viktiga för att konkretisera målen till åtgärder och indikatorer, vid sidan av den rena budgetstyrningen.

Revisionsnämndens rekommendationer

Stadskansliet och sektorerna ska

- ▶ definiera åtgärder som konkretiserar målen för att förebygga segregation och lindra dess följder, och som styr fastställandet av budgetindikatorer.
- ▶ se till att budgetindikatorer för stadens gemensamma mål skapas i samarbete eller gemensamt tillsammans med de berörda sektorerna, om det krävs för att uppnå målet.

Stadskansliet ska

- ▶ fortsätta det samordnande arbetet för att definiera mål för förebyggande av segregation och öka förståelsen samt stödja stadens sektorer i att konkretisera uppställandet av mål till åtgärder och indikatorer.

Stadens störnings- och kriskommunikation

Har stadens störnings- och kriskommunikation ordnats på ett adekvat sätt?

Stadens störnings- och kriskommunikation är ordnad på adekvat sätt, men staden har inte ordnat simuleringar av kriskommunikation årligen.

Huvudfrågan för utvärderingen:

Har stadens störnings- och kriskommunikation ordnats på ett adekvat sätt?

Delfrågor:

1. Har stadskansliets samordningsansvar i störnings- och kriskommunikation definierats och fungerar ansvarsfördelningen?
2. Har man skapat lämpliga metoder för social-, hälsovårds- och räddningssektorns myndighetskommunikation i störnings- och krissituationer?
3. Har man regelbundet ordnat utbildningar och övningar i störnings- och kriskommunikation?

Enligt stadsstrategin är ett av stadens mål att sköta den övergripande beredskapen på stadens nivå och lägga grunden för en mångsidig funktionsförmåga i olika situationer. Betydelsen av väl övad och genomförd kommunikation framhävs särskilt i störnings- och krissituationer.

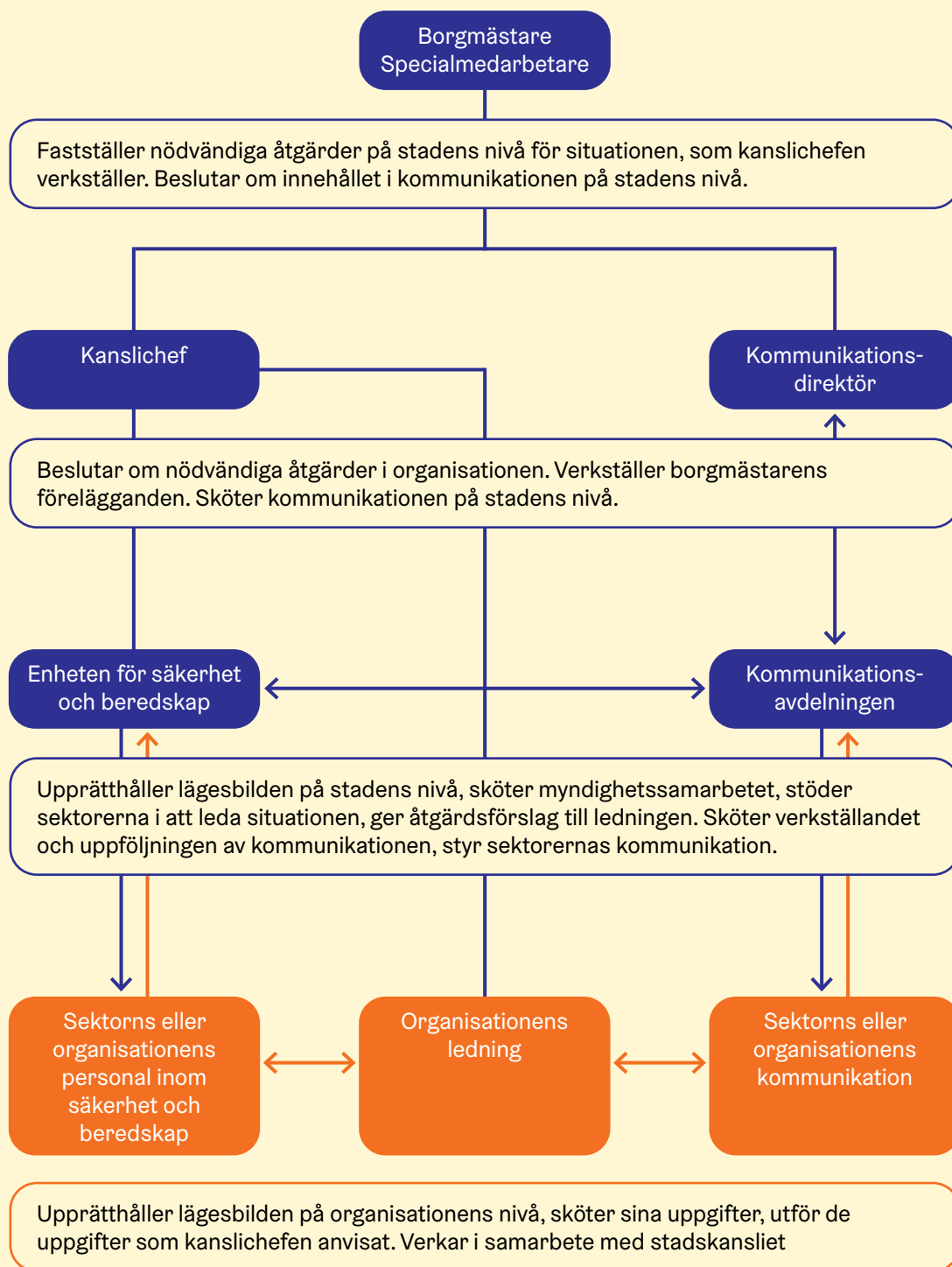
Som dokumentmaterial för utvärderingen användes anvisningar på stadens och nationell nivå. I utvärderingen intervjuades totalt sex kommunikations- och säkerhetsexperter inom social-, hälsovårds- och räddningssektorn. Information erhöles även från stadens digitaliseringsdirektör och från fostrans- och utbildningssektorns säkerhetschef. Revisionsnämndens första kommitté gjorde ett utvärderingsbesök på stadskansliet. Materialinsamlingen för utvärderingen skedde huvudsakligen under hösten 2025.

Stadens störnings- och kriskommunikation är adekvat

Stadens process för störnings- och kriskommunikation har upplevts som adekvat. Störnings- och kriskommunikationen är i grunden intensifierad normal kommunikation, som leds i enlighet med stadens krisledningsmodell. Utifrån lägesbilder över störnings- och krissituationer fattas ett beslut om huruvida man ska inleda intensifierad kommunikation, störningskommunikation eller kriskommunikation. Stadens allmänna kommunikationsprincip för störnings- och krissituationer är att den aktör som har ledningsansvaret även ska ansvara för att genomföra kommunikationen. Stadskansliet ansvarar för att samordna kommunikationen när situationen berör flera sektorer och affärsverk eller om situationen annars har betydande inverkan. Sektorernas eller affärsverkens ledning och kommunikationsansvariga är skyldiga att genast meddela chefen för stadskansliets säkerhets- och beredskapsenhet, beredskapschefen och kommunikationsdirektören om eventuella kris- och störningssituationer. Beslut om att inleda störnings- eller kriskommunikation på stadens nivå eller överföra samordningsansvaret för kommunikationen till stadskansliet fattas av borgmästaren, kanslichefen eller kommunikationsdirektören i samråd med stadskansliets kommunikationschefer eller sektorernas och affärsverkens kommunikationsansvariga. Processen för stadens störnings- och kriskommunikation beskrivs i figur 10.

Vem som ansvarar för kommunikationen fastställs enligt de krisnivåer som definieras i stadens anvisningar för störnings- och kriskommunikation. Situationerna leds enligt stadens krisledningsmodell och anvisningar för störnings- och kriskommunikation. Eftersom staden inte kan skapa separata tillvägagångssätt för alla situationer, tillämpas normala ledningsmodeller och processer i störnings- och krissituationer som staden genomgår, med hänsyn till den rådande situationen. Stadens interna samordningsansvar för kommunikationen och samarbetet mellan olika parter har enligt flera olika källor upplevts som fungerande. Stadskansliet samarbetar nästan dagligen med olika sektorer och affärsverk. Enligt stadskansliets kommunikationsexperter uppstår varje vecka situationer som inte överskrider gränsen för störnings- eller krissituationer, men som man för en dialog om med sektorerna och affärsverken.

Figur 10. Processbeskrivning för stadens störnings- och kriskommunikation.*

- Stadens krisgrupp
- Organisationens krisgrupp

* Källa: Informationen är hämtad från stadens riktlinjer för störnings- och kriskommunikation.

Skillnader mellan olika aktörers lägesbilder kan bli ett problem i kommunikationsprocessen, vilket kan göra kommunikationen utmanande. I synnerhet i början av mindre situationer med störnings- och kriskommunikation är det vanligt att ansvaret för kommunikationen inte är helt klart. För att kommunikationsprocessen ska lyckas är det viktigt att de kommunikationsansvariga formulerar lägesbilden i samarbete med organisationens ledning.

Stadens myndighetskommunikation är i huvudsak ändamålsenligt ordnad

Social-, hälso- och räddningssektorn har utarbetat planer för myndighetskommunikationen och kommunikationen om de egna tjänsterna i händelse av störningar eller kriser. I sektorns kommunikation i störnings- och krissituationer agerar man enligt samma principer som i kommunikationen under normala förhållanden. Anvisningarna gäller alla störnings- och krissituationer som berör sektorns egen verksamhet. Anvisningarna baserar sig på olika ministeriers och stadens planer och anvisningar. Dessa används till tillämpliga delar. Enligt kommunikationsexperter inom social-, hälsovårds- och räddningssektorn måste den dagliga kommunikationen vara på en god nivå, så att den ger en god grund för kommunikationen vid störningar. Om situationen så kräver inrättas en krisgrupp på sektorns eller servicehelhetens nivå för att leda och samordna återhämtningen från störningen eller krisen. Samtidigt effektiviserar kontakten till andra myndigheter, berörda parter och samarbetspartner. Kommunikationsexperter från social-, hälsovårds- och räddningssektorn är alltid med och skapar lägesbilderna, för att man ska kunna säkerställa en snabb och högklassig kommunikation. Representanter för kommunikationen deltar också alltid i sektorns krisgrupp.

Stadskansliet och social-, hälsovårds- och räddningssektorn har planer för arrangemang för ersättare i kommunikationen. Social-, hälsovårds- och räddningssektorns kommunikationsexperter bedömer att arrangemangen för ersättare är otillräckliga i sådana fall där sektorn utsätts för en långvarig störnings- eller krissituation. Det här betraktas som en utmaning, eftersom man då kan behöva prioritera uppgifter inom kommunikationen.

Brister har tidigare identifierats i räddningsverkets utarbetande av planer och anvisningar för kommunikationen. År 2025 utökades kommunikationsresurserna för att utarbeta anvisningar, och rollerna och ansvaret för att upprätthålla dem omdefinierades för att täcka de strategiska och operativa planeringsbehoven för kommunikationen. Ett mål är också att harmonisera rutinerna och anvisningarna för räddningsverkens kommunikation i de sju samarbetsområdena i södra Finland. Ett mål är också att möjliggöra samarbete kring kommunikationen vid stora olyckor och långvariga situationer.

Staden har inte ordnat kriskommunikationssimuleringar varje år

En av de viktigaste uppgifterna vid övningar och utbildningar i störnings- och kriskommunikation är att öva på situationsledning, där även kommunikationen har en viktig roll. Under tidigare år har staden själv inte organiserat några kommunikationsövningar i stor skala. Orsaken till detta är olika störnings- och krissituationer som inträffat, såsom ett dataintrång mot fostrans- och utbildningssektorn. Även om inga officiella övningar har ordnats enligt stadens anvisningar, kan övningar enligt social- och hälsovårdstjänsternas beredskapsplan ersättas med en analys av verkliga störnings- och krissituationer som inträffat under året. Sammanfattande rapporter har sammanställts om inträffade störnings- och krissituationer, såsom dataintrång och coronapandemin, och man har dragit slutsatser för att utveckla kommunikationen. Enligt stadskansliets kommunikationsavdelning kommer kommunikationsanvisningarna ändå att preciseras inom kort, eftersom stadens modell för krisledning håller på att uppdateras. Anvisningarna för kommunikationen uppdateras för att motsvara modellen för krisledning, som också bidrar till att vägleda störnings- och kriskommunikationen.

Inom social-, hälsovårds- och räddningssektorn övar man mycket på störnings- och krissituationer i myndighetskommunikationen, och sektorn deltar både i stadens interna och i externa aktörers övningar. För att kunna hantera störningssituationer måste man öva kontinuerligt, så att man i situationen kan agera som planerat och trygga de lagstadgade tjänsterna. Det är viktigt att analysera övningarna så att man kan utveckla de rutiner som används.

Slutsatser

Stadens störnings- och kriskommunikation är ordnad på adekvat sätt, men staden har inte årligen ordnat simuleringar av kriskommunikation i enlighet med anvisningarna för störnings- och kriskommunikation. Stadens interna samordningsansvar och samarbete har genomförts i enlighet med stadens modell för krisledning samt anvisningar för störnings- och kriskommunikation. Lägesbilder har skapats för störnings- och krissituationer i enlighet med anvisningarna. För att stadens störnings- och kriskommunikation ska lyckas är det viktigt att alla inblandade parter har en gemensam bild av situationen.

Stadens allmänna kommunikationsprincip är tydlig: den aktör som har ledningsansvaret ansvarar i regel för kommunikationen. Stadskansliet ansvarar för kommunikationen när situationen berör flera sektorer eller affärsverk eller annars har betydande effekter. Beslut om att inleda störnings- eller kriskommunikation på stadens nivå eller överföra samordningsansvaret för kommunikationen till stadskansliet fattas av borgmästaren, kanslichefen eller kommunikationsdirektören

i samråd med stadskansliets kommunikationschefer eller sektorernas och affärsverkens kommunikationsansvariga. Stadens interna kommunikationssamarbete mellan olika parter upplevs fungera bra. Dialog mellan olika parter kan förekomma varje vecka.

Social-, hälsovårds- och räddningssektorn har adekvata processer för myndighetskommunikation i störnings- och krissituationer. Vid störnings- och kriskommunikation följer man samma principer som vid kommunikation under normala förhållanden. Social-, hälsovårds- och räddningssektorn har utarbetat kommunikationsanvisningar för störnings- och krissituationer. Anvisningarna uppdateras utifrån lärdomar från övningar och verkliga situationer. Sektorns dagliga kommunikation är av hög kvalitet och är därför en god grund för kommunikation i störningssituationer. Om en störning eller kris har omfattande effekter grundas en krisgrupp inom sektorn för att leda återhämtningen från störningen eller krisen, och vid behov intensifieras kontakterna till andra aktörer. Vikariearrangemangen för social-, hälsovårds- och räddningssektorns kommunikation har dock bedömts vara otillräckliga för långvariga störningar eller kriser.

I social-, hälsovårds- och räddningssektorns krisgrupp och i utarbetandet av lägesbilder deltar alltid en representant för kommunikationen, så att kommunikationen är snabb och av hög kvalitet. Resurserna för att utarbeta kommunikationsplaner för räddningsverket utökades 2025. Rollerna och ansvarsfördelningen fastställdes på nytt för att täcka planeringsbehoven för både den strategiska och den operativa kommunikationen.

Staden har inte själv ordnat simuleringar av kriskommunikation årligen i enlighet med anvisningarna för

störnings- och kriskommunikation, men har deltagit aktivt i andra aktörers, till exempel försvarsmaktens, övningar. Stadens olika sektorer har dock ordnat mindre övningar. Enligt stadskansliets kommunikationsavdelning ökar antalet övningar som staden ordnar när uppdateringen av de olika anvisningarna blir klar. Efter varje övning och realiserad störning eller kris gör staden en analys som även tar hänsyn till hur kommunikationen lyckades. Verksamhetsmodellerna och anvisningarna för störnings- och kriskommunikation har uppdaterats.

Revisionsnämndens rekommendationer

Stadskansliet och social-, hälsovårds- och räddningssektorn ska

- ▶ se till att övningar i störnings- och kriskommunikation ordnas regelbundet.

Stadskansliet ska

- ▶ se till att övningar i störnings- och kriskommunikation över sektorsgränserna ordnas regelbundet.

Social-, hälsovårds- och räddningssektorn ska

- ▶ se till att arrangemangen för ersättare är tillräckliga även i sådana fall där sektorn berörs av en långvarig störnings- eller krissituation.

En funktionell och vacker stad

Begränsning av boendekostnaderna i Helsingfors stads bostäder Ab

Har Heka metoder för att begränsa ökningen av boendekostnaderna?

Ja, men metoderna är begränsade. Det behövs fler möjligheter att påverka. Ökningen av boendekostnaderna har planat ut, men eventuella räntefluktuationer, tomma bostäder och förändringar i energikostnaderna kan orsaka snabba och betydande höjningar av kostnaderna.

Huvudfrågan för utvärderingen:

Har man lyckats begränsa ökningen av boendekostnaderna i Helsingfors stads bostäder Ab:s (Heka) hyresbostäder?

Delfrågor:

1. Har Heka tagit hänsyn till de ekonomiska utmaningar och risker som anknyter till variationerna i räntekostnaderna och vidtagit åtgärder för att begränsa ökningen av boendekostnaderna för räntornas del?
2. Har Heka vidtagit åtgärder för att begränsa den allmänna kostnadsökningens effekter på boendekostnaderna?
3. Har Heka vidtagit åtgärder för att förbättra beläggningsgraden för hyresbostäderna?

Ett mål i Helsingfors stadsstrategi 2021–2025 var att påskynda bostadsproduktionens tillväxt enligt programmet för boende och markanvändningen, öka boendetätheten och begränsa boendekostnaderna. Ett annat mål var att minska utsläppen från byggverksamheten.

I stadens budget för 2025 fastställdes målet för Heka att hyresnivån ska hållas rimlig sett till skillnaden mellan Statistikcentralens marknadshyra för Helsingfors och Hekas genomsnittliga hyra. Målvärdet var ställt till minst 38,4 procent.

Ett av Hekas egna centrala strategiska mål för åren 2022–2025 var att priset för boendet ska vara rimligt. Strategin förutsatte att verksamheten utvärderas ur ekonomins och effektivitetens perspektiv och att man följer upp finansieringsriskerna och genomför riskhanteringsplanen samt vidtar sparåtgärder vid behov. Heka har åtagit sig att förbättra energieffektiviteten i sina byggnader vid renovering och nyproduktion. Utvärderingen avgränsades till det befintliga beståndet av Ara-hyresbostäder som förvaltas av Heka och hanteringen av dess hyresnivå.

Utvärderingsmaterialet samlades huvudsakligen in mellan september 2025 och januari 2026. Som material användes intervjuer och e-postförfrågningar till Heka, enheten för boende inom stadskansliets ekonomi- och planeringsavdelning samt stadsmiljösektorns tjänster för boende. I informationsinsamlingen för utvärderingen ingick också ett besök av revisionsnämndens första kommitté hos Heka. Utvärderingen har även tagit del av rapporter, statistik och annat skriftligt material i ämnet.

Heka verkar enligt självkostnadsprincipen

Heka förvaltar cirka 55 000 Ara-hyreslägenheter med cirka 93 000 invånare. Heka verkar enligt självkostnadsprincipen. Hyresinkomsterna används alltså för att bygga och renovera bostäder, för underhåll och för administrativa kostnader. Heka eftersträvar inte vinst och betalar inte dividend till sin ägare, Helsingfors stad.

Finansieringsprocesserna förändras

Genomförandeprogram för boende och härmed sammanhängande markanvändning (BM-programmet), som görs upp varje fullmäktigeperiod, ger riktlinjer för och styr långsiktigt planeringen av boende och byggande i Helsingfors samt målen för bostadsproduktionen. Heka deltar i diskussionerna när målnivåerna för nya objekt fastställs. BM-programmets mål för 2024 på 1 000 bostäder om året höjdes i beslutsfattandet till 1 500 bostäder, inklusive minst 750 Ara-hyresbostäder till Heka. I det politiska beslutsfattandet kan målnivåerna förändras, och i allmänhet ställer man högre mål än planerat. Det är utmanande att nå den höjda målnivån om den inte kunnat beaktas redan i planeringen av finansierings- och byggprocessen. För att bygga nya

objekt krävs finansieringsbeslut från staten och andra resurser.

Staden har inte ställt upp några kvantitativa mål för renoveringsobjekten. Heka ser renoveringar som en kontrollerad strategisk helhet. Målen är att bibehålla fastighetens värde, förbättra energieffektiviteten och optimera livscykelkostnaderna. Hekas styrelse beslutar om renoveringsprojekt i de bostadsbolag som Heka förvaltar.

Stadens bostadsproduktion ansöker om beslut om räntestödslån för nybyggnads- och renoveringsprojekt från Centralen för statligt stött bostadsbyggande och konkurrensutsätter lånen hos finansinstitut. Statens befogenheter för räntestöd kommer dock att minska betydligt fram till 2027, vilket i Helsingfors innebär att Ara-byggprojekt kommer att prioriteras och alternativa finansieringsmetoder övervägas.

Åren 2021–2023 färdigställdes omkring 3 200 Ara-hyresbostäder som överfördes till Heka, men år 2024 färdigställdes bara 230 bostäder. 1 070 bostäder färdigställdes i renoveringsobjekt.

Befolkningen i Helsingfors har ökat med cirka 10 000 personer per år under de senaste åren och förväntas fortsätta att öka under de kommande åren. Ur demografisk synvinkel är det viktigt att det finns tillräckligt många Ara-hyresbostäder för att möjliggöra prisvärda bostäder i Helsingfors även i framtiden.

Ökningen av hyrorna blir långsammare, men skillnaden jämfört med marknadshyrorna minskar

Heka har analyserat hyresnivåerna för bostäder och områden. Lönsamhetskalkyler har tagits fram för byggprojekt. Målet är att uppnå en sådan prisnivå för

byggandet som innebär att hyrorna för bostäderna håller sig på en rimlig nivå, och att renoverade och nya bostäder inte på ett oskäligt sätt ska behöva kompensera kostnaderna för byggandet i hyresutjämning. Lönsamhetskalkylerna kan bidra till att förhindra stigande hyror.

Den genomsnittliga hyran för Hekas bostäder år 2025 var 14,5 euro per kvadratmeter och månad. Ökningen jämfört med föregående år var 5,2 procent. År 2026 har den genomsnittliga hyran ökat med 1,9 procent och är 14,7 euro. Skillnaden mellan den genomsnittliga hyran för Hekas bostäder och fritt finansierade hyresbostäder i Helsingfors har före år 2023 varit över 40 procent. Skillnaden minskade till 38,5 procent år 2024 och 32,4 procent år 2025. Målet på 38,4 procent i stadens budget för 2025 uppnåddes alltså inte. Även om skillnaden mellan marknadshyran och Hekas genomsnittliga hyra har minskat, är genomsnittshyran för Hekas bostäder fortfarande lägre.

Nivån på ränteskyddet höjs

Hekas lånebestånd uppgick till cirka 3,3 miljarder euro i bokslutet för 2024 (tabell 6). Bolaget har lyft lån på 170–290 miljoner euro per år, förutom år 2024, när 394 miljoner euro lyftes. Heka har uppskattat lånebeståndet för 2025 till 3,4 miljarder euro. Lånen avkortas årligen med 100–140 miljoner euro.

Den mest betydande ökningen av ränte- och finansieringskostnader har skett mellan 2022 och 2023, då kostnaderna ökade från 24 miljoner euro till 70 miljoner euro. Under samma period ökade den genomsnittliga räntan för lånen från 0,8 procent till strax över två procent (tabell 6). År 2024 uppgick räntekostnaderna till 86 miljoner euro och uppskattningen för 2025 var cirka 76 miljoner euro. Räntenivån har legat kvar på en bra bit över två procent.

Tabell 6. Förändringar i Hekas lånebestånd, ränteskydd och genomsnittlig ränta för lånen åren 2018–2024.*

Heka lån	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Moderbolagets lånebestånd	2 519,5 M€	2 665,1 M€	2 843,8 M€	2 915,5 M€	3 065,5 M€	3 090,6 M€	3 317,7 M€
Lyfta lån	179,3 M€	246,5 M€	288,0 M€	184,4 M€	259,1 M€	171,2 M€	394,0 M€
Amortering av lån	100,2 M€	104,5 M€	111,6 M€	112,7 M€	112,2 M€	142,8 M€	122,0 M€
Ränteskydd	80 %	79 %	78 %	76 %	73 %	70 %	+68 %
Lånens genomsnittliga ränta	1,0 %	0,9 %	0,9 %	0,8 %	0,8 %	2,3 %	2,6 %

* Källa: Helsingfors stads bostäder Ab.

Ränteskyddet för Hekas lån består huvudsakligen av räntestödet för statens räntestödslån. Man kan få räntestöd för högst 95 procent av de kostnader som är godkända för lånet. För långfristiga lån är bassjälvriskräntan 2,3 procent, och räntestöd betalas för den överskridande delen. Ränteskydden har varit som högst åren 2018–2020, närmare 80 procent, varefter skyddsnivån har sjunkit i jämn takt. Skyddsnivån har som lägst varit 68 procent år 2024. Hekas mål för 2025 var att höja ränteskyddet till 73 procent och på längre sikt till 80–100 procent.

Heka följer den riskhanteringsplan som uppdaterades i oktober 2025. Bolaget följer också aktivt upp räntenivåerna och -riskerna samt gör ränteprognoiser. Heka har som mål att betala bort lån vars räntestöd har upphört.

Energi- och reparationskostnaderna har stabiliserats och tomthyrorna ökar

Energi, tomthyror och renoveringskostnader är betydande utgiftsposter för Heka, och deras utveckling följs upp regelbundet.

Energikostnaderna påverkas av prisutvecklingen, mängden energi som används och även längden på de kalla perioderna under vintern. Energiförbrukningen har legat på cirka 75 miljoner euro per år åren 2023–2024, och den uppåtgående trenden från tidigare år har vänt. I budgeteringen har man även tagit hänsyn till eventuella oförutsedda variationer i energipriserna och -förbrukningen. Med hjälp av EU-finansierade projekt har Heka förbättrat energieffektiviteten i renoveringsobjekt, använt lagring av solenergi och utrett hur Energi som tjänst-modellen lämpar sig för hyresbostadsbolag. Vid nyproduktion gör man redan i byggskedet energilösningar i energiklass A.

Staden fastställer hyrorna för de bostadstomter som den äger. Heka har begränsade möjligheter att påverka tomthyrorna. Hyreskostnaderna för tomterna uppgick till cirka 51 miljoner euro 2024 och cirka 53 miljoner euro budgeterades för 2025. Tomthyrorna stiger varje år.

Staden ansvarar för bygg- och användningskostnaderna samt uthyrningen av de affärslokaler som finns i bottenvåningarna på Hekas Ara-hyreshusbolag, och kostnaderna överförs därför inte till hyrorna för bostäderna.

Man strävar efter att renovera fastigheter i rätt tid och på ett proportionerligt sätt. Renoveringar kan dock flyttas fram för att balansera kostnaderna, med hänsyn till bevarandet av fastighetens värde och förebyggande av senare större renoveringsbehov. För 2025 hade Heka budgeterat 79 miljoner euro för renoveringskostnader. Renoveringskostnaderna var som högst år 2022, när de uppgick till cirka 107 miljoner euro. Sedan dess har de sjunkit betydligt.

Som ett resultat av omställningsförhandlingarna har personalantalet minskat och man har avstått från resultatbonusarna och en del lokaler.

Läget på bostadsmarknaden och matchningsproblem ligger bakom tomma bostäder

Tomma bostäder orsakar betydande kostnader för Heka. Den genomsnittliga kostnaden har legat på cirka 24 miljoner euro per år. Åren 2024–2025 har 1 300–1 600 bostäder stått tomma varje månad. Enligt Hekas bedömning skulle omkring 500–700 tomma bostäder räcka för bostadsbehoven eller invånare från fastigheter som renoveras.

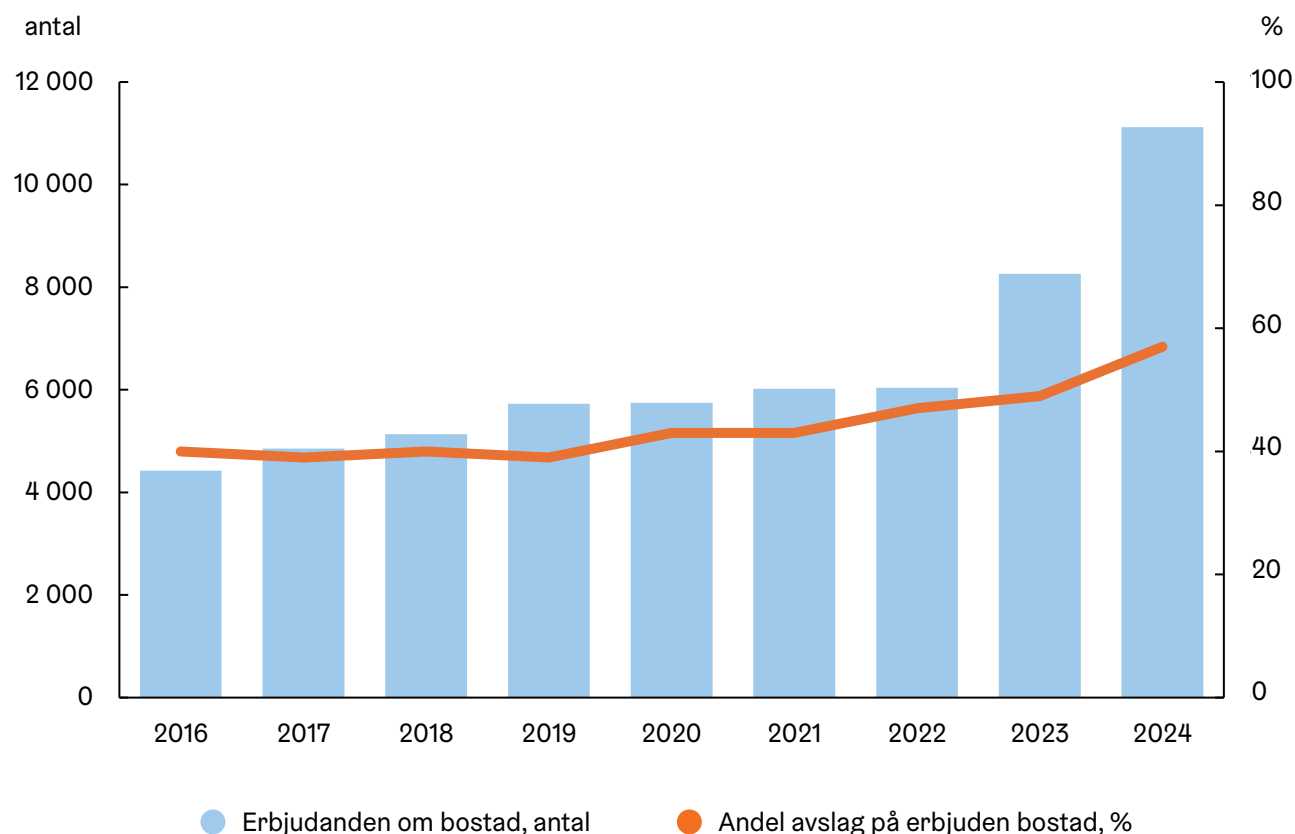
Det allmänna läget på bostadsmarknaden bidrar till ökningen av antalet tomma bostäder. Det finns gott om lediga hyresbostäder i Helsingfors, vilket ger bostads-sökande möjlighet att välja. Nedskärningar i FPA:s bostadsbidrag och andra bidrag har också påverkat uthyrningen av bostäder. I Helsingfors har bostadsbidraget skurits ner mer än på andra håll i Finland.

På grund av statens Ara-stödpolitik och Helsingfors egna bostadspolitiska val finns många stora bostäder i stadens bostadsbestånd. Man har också tänkt sig att boendet ska hålla en viss nivå och kvalitet, vilket kan höja hyran för bostaden. För en del av Hekas bostads-sökande är större bostäder, såsom stora treor, för dyra till följd av de åtstramade kriterierna för utkomststöd och bostadsbidrag åren 2024–2025 samt de höjda hyrorna. Framför allt mindre hushåll söker mindre bostäder än tidigare, och en del bostäder blir inte uthyrda på grund av behovet av mindre bostäder. En del av bostadsbeståndet möter alltså inte de bostads-sökandes behov i nuläget, och det uppstår ett så kallat matchningsproblem.

Valet av hyresgäster till Hekas hyresbostäder tar längre tid än hos privata hyresvärdar. I valet av hyresgäster måste man ta hänsyn till de sökandes behov av bostad, tillgångar och inkomst. En ledig bostad erbjuds till en sökande i taget. Andelen som tackat nej till en erbjuden bostad har ökat årligen (figur 11), och var omkring 60 procent i september 2025. De sökande har numera mer specifika kriterier för hurdan bostad de vill ha och i vilket område. Omkring 25 procent av de lediga bostäderna är svåra att hitta hyresgäster till.

Heka och stadsmiljösektorn har under 2025 intensifierat sitt samarbete kring valet av hyresgäster. Informationsutbytet om efterfrågan på bostäder och orsaker till att de inte tas emot har också förbättrats. Utifrån den information som Heka har fått har Heka vidtagit ett flertal åtgärder för bland annat renligheten i bostäderna, deras allmänna intryck och bostadsvisningarna. Det finns dock fortfarande utrymme för utveckling i samarbetet.

Figur 11. Stadsmiljösektorns boendetjänsters erbjudanden om bostad, antal och andel som tackat nej, procent, åren 2016–2024.*

* Källa: Stadsmiljösektorn

Helsingfors har en modell för val av hyresgäster som är annorlunda än andra kommuners och städers. Valet av hyresgäster görs av stadens egen stadsmiljösektor och bolaget Heka, som ägs av staden, ansvarar för förvaltningen av hyresbostäderna. Helsingfors stad har på begäran av Heka inlett en utredning om hur valet av hyresgäster kan organiseras på ett ändamålsenligt sätt i framtiden.

Slutsatser

Man har lyckats begränsa ökningen av boendekostnaderna för de Ara-hyresbostäder som förvaltas av Heka. Den kraftiga ökningen av hyrorna har planat ut. De varierande ekonomiska konjunkturerna och Hekas begränsade möjligheter att påverka stadens nyproduktion samt tomthyrorna, energipriserna och valet av invånare gör det ändå svårare att kontrollera ökningen av boendekostnaderna.

Målen för bostadsproduktionen bestäms i genomförandeprogrammet för bostäder och tillhörande markanvändning. Heka deltar i att planera målnivåerna för nyproduktionen. I det politiska beslutsfattandet kan målen justeras uppåt, vilket utmanar finansierings- och

byggprocesser som redan planerats. Hekas möjligheter att påverka nyproduktionens kvantitet och kvalitet är begränsade, vilket påverkar lånestockens tillväxt.

Heka strävar efter att genomföra åtgärder som berör lån och räntor på ett kostnadseffektivt sätt och i rätt tid. Målet är att öka räntesäkringen till 73 procent och på längre sikt till 80–100 procent. Ränteskyddet för Hekas lån består huvudsakligen av räntestödet för statens räntestödslån. I de ekonomiska besluten beaktas förutsägbarhet, jämnhet och risker. Räntenivåerna och -riskerna övervakas aktivt och ränteprognoiser görs. Den riskhanteringsplan som uppdaterades 2025 följs.

Vid sidan av ränteutgifterna är Hekas mest betydande utgiftsposter energikostnader, tomthyror och renoveringskostnader. Heka följer regelbundet upp utvecklingen av sina utgiftsposter. Heka har möjlighet att påverka sina fastigheters energilösningar och förbrukning samt ekonomin i renoveringar. Marknadspriiset för energi och stadens tomthyror ligger utom Hekas kontroll. Man förbereder sig dock för eventuella svängningar i kostnaderna och granskar den egna verksamheten kritiskt.

Skillnaden mellan de genomsnittliga hyrorna för Hekas och Helsingfors fritt finansierade hyresbostäder minskade till 32,4 procent, och budgetmålet för Heka uppnåddes därmed inte. Den genomsnittliga hyran för en Heka-lägenhet är ändå fortfarande lägre än för en fritt finansierad lägenhet. Hekas medelhyra steg med 1,9 procent för 2026, vilket kan betraktas som en måttlig ökning.

Heka har vidtagit flera åtgärder för att göra bostäderna lättare att hyra ut och minska antalet bostäder som står tomma. Det allmänna läget på bostadsmarknaden, nedskärningarna i bostadsbidragen och andra bidrag, matchningsproblem mellan de bostadssökandes behov och bostadsbeståndet samt den långsammare processen för val av hyresgäster gör det dock svårare att öka andelen uthyrda bostäder.

Revisionsnämndens rekommendationer

Stadskansliet som ansvarig aktör för ägarstyrningen ska

- ▶ vägleda Helsingfors stads bostäder Ab att stärka processen för val av hyresgäster i samarbete med stadsmiljösektorns tjänster för boende så att uthyrningsgraden för de hyresbostäder som Helsingfors stads bostäder Ab förvaltar kan höjas på ett hållbart sätt.
- ▶ vägleda Helsingfors stads bostäder Ab att främja åtgärder som anknuter till räntor för lån, energi och renoveringar i de hyresbostadsbolag som bolaget förvaltar för att begränsa boendekostnaderna.

Uppnående av DigiHelsingfors Ab:s mål för tjänsternas kvalitet och personalen

Har DigiHelsingfors mål för tjänsternas kvalitet och personalen uppfyllts i enlighet med ägarstrategin?

Endast delvis. Det krävs fortfarande arbete för att utveckla bolaget enligt riktlinjerna i ägarstrategin.

Huvudfrågor för utvärderingen:

1. Förverkligas kvaliteten på DigiHelsingfors tjänster i enlighet med målen i ägarstrategin?
2. Uppfylls målen i fråga om personalen i enlighet med ägarstrategin inom DigiHelsingfors?

DigiHelsingfors Ab (DigiHelsingfors) är ett dotterbolag som ägs av Helsingfors stad till 100 procent, vars uppgift är att producera, utveckla och sälja de digitala tjänster som Helsingfors stadskoncern behöver till koncernen. Bolaget fungerar som ett in house-bolag inom staden, vilket innebär att staden kan köpa tjänster av det utan konkurrensutsättning. DigiHelsingfors inledde sin verksamhet den 1 januari 2023. År 2025 hade DigiHelsingfors cirka 170 anställda och en omsättning på cirka 78 miljoner euro.

I stadsstrategin 2021–2025 konstaterades att hela stadens serviceproduktion i allt högre grad är beroende av digitala lösningar. Serviceproduktionens mål är att öka produktiviteten, vilket syns som bättre tjänster eller lägre kostnader. Man utvecklar också hela tiden organisationens serviceattityd och -kompetens och satsar på transparent, jämlik, snabb och förutsägbar service. Enligt stadsstrategin 2025–2029 ska staden upprätthålla en driftsäker och pålitlig digital servicemiljö, garantera informationssäkerheten i stadens tjänster och förbättra den digitala försörjningsberedskapen.

Staden kontrollerar sina dottersammanslutningar genom bolagsstyrning. I ägarstrategin för DigiHelsingfors, som stadsstyrelsen godkände i februari 2023, fastställs bland annat att bolaget genom konsekvent, långsiktig och systematisk verksamhet stöder stadens kärnfunktioner och uppnåendet av stadsstrategins mål samt säkerställer att kritiska grundläggande

digitala tjänster är snabbt tillgängliga och en hög nivå av datasäkerhet. Bolaget möjliggör produktivitets-, kvalitets- och kompetensfördelar genom centralisering av grundläggande digitala tjänster och för dem vidare till klienterna, utvecklar stadens grundläggande digitala tjänster konsekvent och långsiktigt samt säkerställer att ett kompetenskluster skapas kring dem. I stadens budget för 2025 har målvärden fastställts för indikatorerna för målen i ägarstrategin.

Staden styr också DigiHelsingfors genom avtalsstyrning. Avtalsstyrningen är mer detaljerad än ägarstyrningen, och den utgår från ramavtalet mellan DigiHelsingfors och staden.

Som utvärderingsmaterial användes skriftligt material, respons från kunder och anställda samt prestations- och kvalitetsuppgifter om de digitala tjänsterna. I utvärderingar gjordes intervjuer och förfrågningar hos DigiHelsingfors ledning, stadskansliets enheter för koncernstyrning och digitalisering samt tre av stadens beställarkunder. Med beställarkunder avses sektorernas, affärsverkens och dottersammanslutningarnas kontaktpersoner för ramavtalet. Dessutom gjorde revisionsnämndens första kommitté ett utvärderingsbesök hos DigiHelsingfors i januari 2026. Utvärderingsmaterialet samlades in hösten 2025 och i början av våren 2026.

Målen för tjänsternas kvalitet har delvis uppnåtts

Stadens budget för 2025 ställer upp sex mål som baserar sig på ägarstrategin för DigiHelsingfors, varav fyra berör tjänsternas kvalitet och personalen. De mål som granskats i utvärderingen anges i tabell 7.

Målet att 75–80 procent av kundkontakterna ska lösas vid den första kontakten har inte uppfyllts under något verksamhetsår. Den eftersträlvade kundnöjdheten bland slutanvändarna, det vill säga stadskoncernens anställda (3,5), har uppnåtts åren 2023–2025 och förbättrats något varje år. För stadens beställarkunders del har den långsiktiga målnivån (3,5) inte uppnåtts, även om de har blivit nöjdare från 2023 till 2025. De kritiska datakommunikationsförbindelsernas driftsäkerhet och störningsfrihet har förverkligats till 100 procent åren 2024 och 2025.

Tabell 7. Mål för tjänsternas kvalitet och personalen som fastställts för DigiHelsingfors i budgeten för 2025.

Mål	Indikatorer	Målvärden	2023	2024	2025
Kostnadseffektivitet	lösningsgrad på första nivån (lösning vid första kontakten)	mål för lösningsgrad på första nivån: 75–80 %	70 %	72 %	69 %
Nöjda kunder	resultat av den regelbundna undersökningen av kundnöjdhet	kontinuerlig förbättring av kundnöjdheten, med ett långsiktigt mål på över 3,5	slut-användare	slut-användare	slut-användare
			3,8	3,9	4,0
			beställarkunder	beställarkunder	beställarkunder
			2,9	3,0	3,4
Nöjda medarbetare	resultat av den regelbundna undersökningen av personalnöjdheten	kontinuerlig förbättring av personalnöjdheten, med ett långsiktigt mål på över 3,6	3,6	3,8	3,7
Leveranssäkerhet och säkerhet	driftsäkerhet/störningsfrihet i de kritiska datakommunikationsförbindelserna 24/7 (%)	driftsäkerhet/störningsfrihet i de kritiska datakommunikationsförbindelserna 24/7	99 %	100 %	100 %

Enligt den uppfattning man fick i utvärderingen fungerar de grundläggande tjänster som DigiHelsingfors producerar bra, och betjäningen har i regel varit snabb. De stora centraliserade konkurrensutsättningar som DigiHelsingfors har gjort har också ansetts lyckade. Slutanvändarna är i regel nöjda med Helpdesk-användarsupporten på den första nivån och med dess serviceattityd och sakkunskap. I ärenden som är komplicerade eller kräver utveckling har man dock ibland fått vänta länge på betjäning. Servicenivån har varierat beroende på vilken person som hanterat ärendet eller hur komplicerat det har varit. Bolagets serviceprocesser har inte varit tydliga. I svaren i bolagets enkät till slutanvändarna har det alla år 2023–2025 nämnts att man inte vet vad DigiHelsingfors är eller vilka tjänster som hör dit. Enligt beställarkunderna finns det utrymme för utveckling särskilt i beskrivningarna av DigiHelsingfors serviceutbud och i utvecklingen av de digitala tjänsterna i enlighet med kundernas behov.

Bolagets personal är i genomsnitt nöjd

Målet för personalnöjdheten enligt ägarstrategin och budgeten för 2025 har uppnåtts väl. Enkäter om välbefinnandet i arbetet visar att personalens nöjdhet allmänt taget har hållits på en god nivå, även om den varierar mellan tjänsterna. Kundernas nöjdhet med personalens kompetens och serviceattityd har också ökat. Trots att bolaget har funnits i tre år pågår utvecklingen av rutinerna för personaladministrationen ännu år 2025. I början av 2026 har bolaget inlett utbildning för personalen för att främja serviceattityden och kompetensen.

Representanter för bolagets personal ansåg att personalen inte fått tillräckligt med information om ansvars- och arbetsfördelningen mellan staden och bolaget eller om responsen från beställarna. Det innebär att det är svårt för personalen att veta vad som förväntas av tjänsterna. Den interna kommunikationen har därför seglat upp som ett utvecklingsområde i bolaget.

Ansvarsfördelningen mellan staden och bolaget samt servicenivåerna behöver preciseras

I ramavtalet mellan staden och DigiHelsingfors och dess bilagor definieras bolagets, stadskansliets och stadens upphandlande enheters ansvar och skyldigheter samt servicenivåer för vissa tjänster. Stadskansliet ansvarar för att upprätthålla ramavtalet, deltar i utvecklingen av tjänsterna samt ansvarar för samarbetsmodellens funktion och bolagets strategiska leverantörsstyrning. Varje sektor, ämbetsverk, affärsverk och dottersammanslutning har ingått ett anslutningsavtal med DigiHelsingfors, där man har avtalat om användningen av ICT-tjänster och kundspecifika tjänster.

Ramavtalet uppdaterades i september 2025. Uppdateringarna gällde bland annat samarbetsmodellen mellan DigiHelsingfors och staden samt ansvarsfördelningen. Samarbetsmodellen består av team på strategisk, taktisk och operativ nivå. Den mest betydande förändringen var att en gemensam produktionsgrupp grundades för att följa upp tjänsterna och servicenivåerna på den operativa nivån. Antalet ansvarsroller i

uppdateringen av ramavtal minskades. Det kan ändå fortfarande vara svårt att hitta rätt ansvarig aktör i komplicerade situationer eller nya situationer som kräver utveckling. Särskilt ansvaret kring datasäkerheten behöver enligt stadens representanter definieras närmare. Beställarkunderna har varit tvungna att utnyttja sina personliga kontakter till DigiHelsingfors om ärenden inte har lösts inom rimlig tid.

Utvärderingen visar att kvaliteten på stadens digitala tjänster har förbättrats under de senaste åren, men att det fortfarande finns utrymme för förbättringar när det gäller att övervaka och mäta kvaliteten på tjänsterna. Detta förutsätter att staden som beställare definierar den servicenivå den behöver och att DigiHelsingfors producerar eller upphandlar digitala tjänster i enlighet med de servicenivåkrav som staden har definierat. Hittills har övervakningen av servicenivåer fokuserat på den första lösningsnivån, det vill säga att kundens problem löses vid den första kontakten, även om vissa serviceförfrågningar löses på efterföljande supportnivåer. Uppföljningen och rapporteringen av tjänsterna kräver utveckling både från bolagets sida och från beställaren, staden. DigiHelsingfors utarbetade mer heltäckande indikatorer och rapportering för servicenivåerna år 2026.

Bolagiseringen skedde snabbt

DigiHelsingfors föregångare, Digital grund, inrättades som en funktion på stadens nivå den 1 januari 2021 och var en del av stadskansliets strategiavdelning. Sektorernas och centralförvaltningens grundläggande digitala tjänster koncentrerades till enheten. Enheten Digital grund hann inte ens verka ett år innan bolagisering av dess verksamhet gjordes till ett mål för stadens budget år 2022. Stadsfullmäktige beslöt den 1 juni 2022 att bolagisera Digital grund. Merparten av stadens anställda inom informationshantering överfördes till bolaget. Bolagiseringen motiverades bland annat med att en verksamhet i bolagsform skapar förutsättningar för att producera högklassiga och kostnadseffektiva tjänster. DigiHelsingfors Ab inledde sin verksamhet den 1 januari 2023.

Enligt dem som intervjuades i utvärderingen kan man i bolagets verksamhet fortfarande se gamla rutiner från stadens sektorer. I bolagiseringsskedet förstod man inte helt vilka tjänster eller processer som borde ha grundats i bolaget. Exempelvis de administrativa funktionerna och processerna förblev bristfälliga, vilket fortfarande återspeglas i hur bolaget sköter sin ekonomi och rapportering samt produktifierar sina tjänster. Enligt stadens beställarkunder har bolagets fakturering inte varit transparent, vilket har försvårat sektorernas planering av ekonomin. Bolagiseringsprocessen orsakade också osäkerhet och obehag bland personalen. Bolagets administrativa resurser har utökats under 2025 och början av 2026.

Kompetensklustret är inte ännu färdigt

Enligt ägarstrategin ska bolaget konsekvent och långsiktigt utveckla stadens centraliserade grundläggande digitala tjänster och säkerställa att ett kompetenskluster skapas för dem i nära samarbete med staden och genom ett omfattande nätverk av interna och externa partner. Enligt ramavtalet ska tjänsterna vara jämförbara med motsvarande lösningar som är allmänt tillgängliga på marknaden. Enligt utvärderingen motsvarar bolagets personal- och kompetensstruktur inte helt stadens nuvarande behov. Bolaget kan tillhandahålla de avtalade bastjänsterna, men det har inte funnits tillräckligt med resurser eller kompetens för att utveckla dem. Det extra arbete som orsakades av dataintrånget inom fostrans- och utbildningssektorn 2024 och överföringen av ICT-tjänster från fostrans- och utbildningssektorn 2025 sköt upp utvecklingsprojektet. Å andra sidan har även stadens långsamma beslutsfattande och de minskade resurserna för informationshantering bidragit till att fördröja utvecklingen. Enligt staden är bolagets roll att fokusera på att skapa mervärde för staden och utveckla digitala tjänster.

Slutsatser

Kvaliteten på de tjänster som DigiHelsingfors tillhandahåller är endast delvis i linje med målen i ägarstrategin. Slutanvändarna, dvs. stadens anställda, har i stort sett varit nöjda med de grundläggande digitala tjänster som DigiHelsingfors tillhandahåller. Målnivån för kundnöjdhet bland beställarkunderna har dock inte uppnåtts. Nöjdheten har dock ökat år för år och 2025 var den redan nära målnivån. Målet att lösa kundkontakter vid första kontakten har inte uppnåtts, utan utfallet har försämrats. Målet att kritiska datakommunikationsförbindelser ska vara driftsäkra och störningsfria har uppnåtts åren 2024 och 2025.

Enligt utvärderingen behöver ansvarsfördelningen mellan staden och DigiHelsingfors förtydligas. Det har fortfarande varit oklart för både slutanvändare och beställarkunder vilka tjänster DigiHelsingfors tillhandahåller och om ansvaret ligger hos staden eller DigiHelsingfors. Det kan vara svårt att hitta rätt ansvarig aktör i situationer som kräver utveckling, och i synnerhet ansvaret för datasäkerheten behöver definieras närmare. Det finns inte heller några heltäckande definierade krav på servicenivå för de tjänster som bolaget tillhandahåller, som skulle kunna följas upp av beställaren och producenten. Samarbetet inom ramen för det uppdaterade ramavtalet inleddes i slutet av 2025. Stadens roll som beställare av digitala tjänster och DigiHelsingfors roll som producent av digitala tjänster har inte ännu varit etablerade.

De personalmål som ställts upp för DigiHelsingfors uppnås delvis i enlighet med ägarstrategin. Personnöjdheten har varit fortsatt hög och har nått målet.

Personalens serviceattityd och -kompetens har börjat utvecklas först från början av 2026. Personalen har inte fått tillräckligt med information om ansvarsfördelningen mellan staden och bolaget eller om responsen från kunderna. Enligt utvärderingen har riktlinjen i ägarstrategin att bolaget tillsammans med staden ska säkerställa att det skapas ett kompetenskluster för grundläggande digitala tjänster inte uppfyllts. Både stadens och DigiHelsingfors tillgängliga resurser och kompetens har bidragit till detta.

Stadens digitala tjänster centraliserades och bolagiserades mycket snabbt. Bolagets ledning hade för lite resurser under de första åren, vilket ännu syns i bolagets funktioner. Bolagiseringsprocessen orsakade också osäkerhet och obehag bland personalen. Staden har genomfört en stor övergång från spridda ICT-tjänster i sektorerna till ett bolag som producerar centraliserade digitala tjänster, och vars uppgift är att utveckla och förbättra stadens digitala tjänster. Det krävs ännu arbete för att utveckla DigiHelsingfors till ett sådant bolag.

Revisionsnämndens rekommendationer

Stadskansliet som ansvarig aktör för ägarstyrningen ska

- ▶ förtydliga ansvarsfördelningen mellan staden och DigiHelsingfors Ab, särskilt i datasäkerhetsfrågor.
- ▶ tillsammans med DigiHelsingfors Ab fastställa tydliga servicenivåer för de tjänster som bolaget producerar och följa upp hur de uppnås.
- ▶ säkerställa att både staden och DigiHelsingfors Ab har tillräcklig kompetens för att utveckla digitala tjänster enligt ägarstrategin.

Världens bästa och mest jämlika plats att lära sig

Effekterna av den utvidgade läroplikten

Har målen för den utvidgade läroplanen uppnåtts?

Målen för den utvidgade läroplikten har i huvudsak uppnåtts, men det finns skillnader mellan personer med inhemska språk som modersmål och personer med främmande språk som modersmål i fråga om deltagandet i utbildning.

Huvudfrågan för utvärderingen:

Har målen för den utvidgade läroplanen uppnåtts?

Delfrågor:

1. Har de läropliktigas benägenhet att söka och tillträde till utbildning främjats?
2. Har handledningen för läropliktiga och engagemanget i andra stadiet utbildning stärkts?
3. Har övervakningen och uppföljningen av läroplikten förbättrats?
4. Har genomslaget hos andra stadiet utbildning främjats?

Utvärderingen fokuserade på förändringar i utvidgningen av läroplikten i staden under strategiperioden 2021–2025. Enligt stadsstrategin verkställer Helsingfors den utvidgade läroplikten och utvecklar aktivt en enhetlig stig för den grundläggande utbildningen på andra stadiet och läroplikten. Staden stöder studiestigen för barn och unga med främmande modersmål och samarbetar med staten för att de unga i Helsingfors ska ha tillgång till tillräckligt många studieplatser inom olika områden i sin hemstad. Tillgången till gymnasieutbildning och dess tillgänglighet ökas och närundervisningen och handledningen i yrkesutbildningen stärks. Det individuella stödet för studerande och möjligheterna till läroavtalsutbildning utvecklas.

Som material för utvärderingen användes intervjuer med experter inom fostrans- och utbildningssektorn och förfrågningar till dem, statistik- och dokumentmaterial samt information från revisionsnämndens andra kommittés utvärderingsbesök inom fostrans- och

utbildningssektorn. Materialinsamlingen skedde huvudsakligen under hösten 2025.

Reformen förlängde läroplikten till 18 års ålder

Den utvidgade läroplikten trädde i kraft i augusti 2021, och den relaterade skyldigheten att söka till utbildning trädde i kraft i början av samma år. Målet med den förnyade lagen är att varje ung person som slutför grundskolan ska avlägga en examen på andra stadiet. Man strävar också efter att stärka handledningen och elevvårdens tjänster samt grundskolans möjligheter att ge tillräckliga färdigheter för att klara av en utbildning på andra stadiet. Ett mål med utvidgningen av läroplikten är också att öka utbildnings- och kompetensnivån på alla utbildningsstadier, minska skillnaderna i lärande och öka den utbildningsmässiga jämlikheten, likabehandlingen och välbefinnandet.

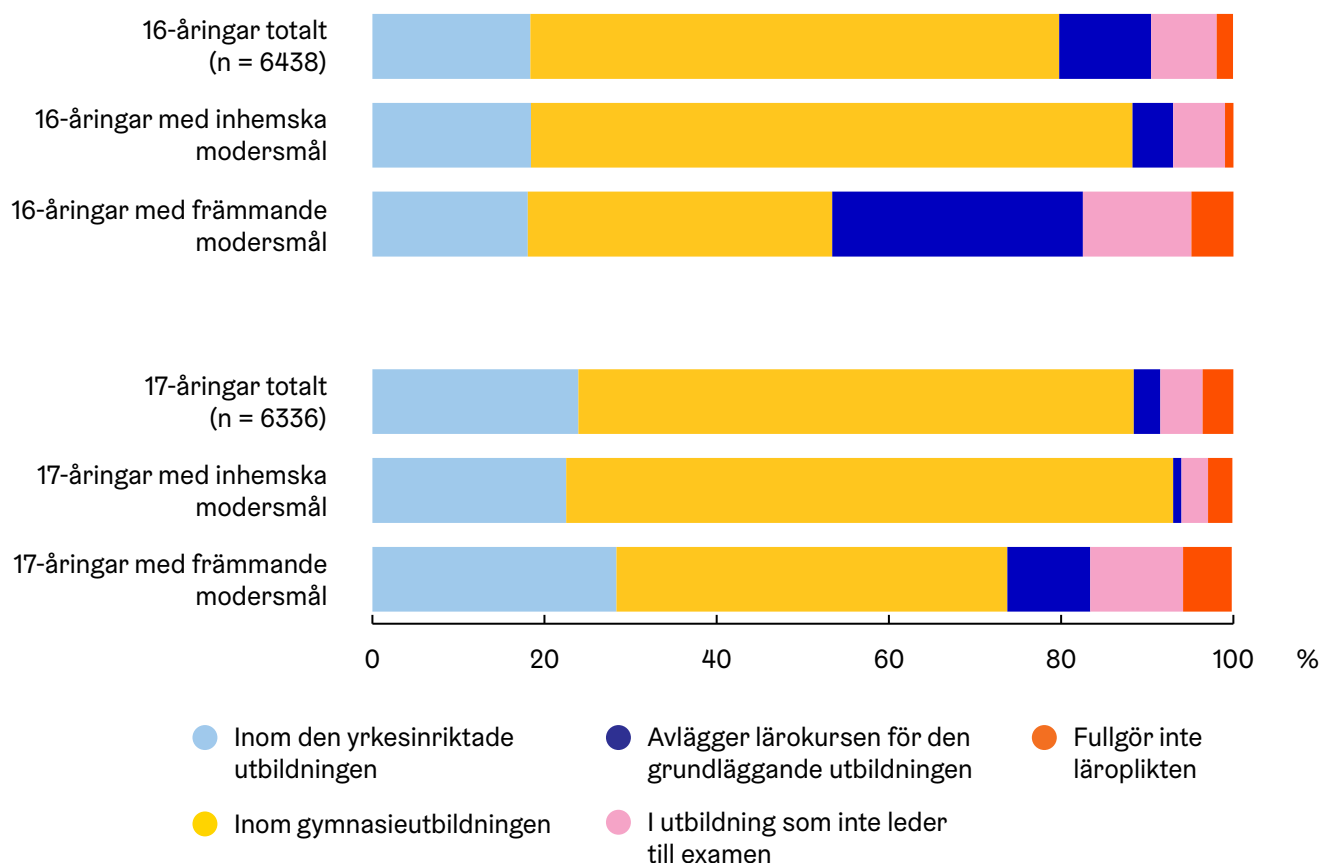
I och med lagändringen fortsätter läroplikten tills den unga fyller 18 år eller slutför en student- eller yrkesexamen. I Helsingfors kan man fullgöra läroplikten i den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen, yrkesutbildningen, utbildning som handleder för examensutbildning (Hux), grundläggande utbildning för vuxna, utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv (TELMA) samt folkhögskolornas utbildning för läropliktiga. Förutom staden finns även privata och statliga läroanstalter som erbjuder utbildning på andra stadiet.

98 procent av 16-åringarna i Helsingfors fullgör sin läroplikt

Hösten 2025 fanns omkring 6 400 läropliktiga 16-åringar och omkring 6 300 läropliktiga 17-åringar i Helsingfors. Antalet 16-åringar i Helsingfors som fullgör läroplikten har ökat med nästan tusen åren 2021–2025. Även antalet 17-åringar som fullgör läroplikten har ökat med drygt 800 jämfört med 2022. Andelen unga i Helsingfors som fullgör läroplikten har hållit sig på samma nivå åren 2021–2025. 98 procent av 16-åringarna och 96 procent av 17-åringarna i Helsingfors fullgjorde läroplikten år 2025 (figur 12). Andelarna var desamma 2021.

Utvärderingen gav två typer av information om antalet och andelen 16-åringar som står utanför utbildning efter grundskolan. I utbildningsförvaltningens statistik har de läropliktigas situation granskats i oktober varje

Figur 12. Fullgörande av läroplikten bland 16- och 17-åringar med inhemska respektive främmande språk som modersmål i Helsingfors enligt situationen 1.10.2025, procent.*

* Källa: Uppgifter från stadskansliets utbildningsförvaltnings statistiktjänst.

år sedan 2021, när den utvidgade läroplikten trädde i kraft. Enligt denna statistik utgör de 16-åringar som inte fullgör sin läroplikt 1,9 procent av årskullen, och andelen har inte förändrats i någon betydande grad åren 2021–2025.

Fostrans- och utbildningssektorn följer upp andelen unga som gått ut grundskolan och som inte har inlett en utbildning efter grundskolan före slutet av augusti. Antalet som inte inlett en utbildning jämförs med prognosen från föregående höst för antalet unga som går ut grundskolan i Helsingfors. Enligt denna genomgång har andelen som står utanför utbildning efter grundskolan minskat från fem till en procent när man jämför åren 2019 och 2025. Om man däremot jämför åren 2021 och 2025 har andelen som står utanför utbildning minskat med 0,8 procentenheter.

Enligt slutsatserna i utvärderingen har den mest betydande minskningen i andelen 16-åringar som står utanför utbildning efter grundskolan skett åren 2019–2021, när reformen för utvidgning av läroplikten var under beredning. Efter att den utvidgade läroplikten infördes 2021 har andelen förblivit 1–2 procent. I tolkningen bör man notera att statistiken före och efter reformen 2021 inte är helt jämförbar.

Deltagandet i gymnasie- eller yrkesutbildning hösten efter att grundskolan slutförts har minskat bland Helsingforsborna när man jämför åren 2019 och 2025. Av den årskull som slutförde grundskolan 2019 fortsatte 88 procent i gymnasie- eller yrkesutbildning samma år. År 2025 hade andelen minskat till 79 procent. Under samma tidsperiod verkar deltagandet i utbildningar i övergångsskedet mellan grundskolan och andra stadiet ha ökat. Hösten 2019 fortsatte sex procent av dem som gått ut grundskolan sina studier i grundskolans påbyggnadsundervisning eller handledande utbildning. Hösten 2025 studerade nästan var femte 16-åring i grundskolan eller en utbildning som inte leder till examen (figur 12). Uppgifterna är inte helt jämförbara, eftersom statistikföringen även om utbildningarna i övergångsskedet har förnyats när läroplikten utvidgats.

Bland personer med främmande modersmål är det vanligare att inte fullgöra läroplikten och övergången till andra stadiet tar längre tid

Det finns skillnader mellan dem med inhemska modersmål och dem med främmande modersmål när det gäller övergången till och deltagandet i utbildning

efter grundskolan. Enligt utbildningsförvaltningens statistik fullgjorde fem procent av 16-åringarna och sex procent av 17-åringarna med främmande modersmål inte läroplikten i oktober 2025, medan andelarna bland dem med inhemska modersmål var en och tre procent. Även om det har skett en liten nedgång i andelen av de med främmande modersmål som inte fullgör läroplikten, verkar skillnaderna vara ganska stabila. Övergången från grundskolan till andra stadiet tar också i genomsnitt längre tid för dem med främmande modersmål. Nästan en tredjedel av 16-åringarna och en tiondel av 17-åringarna med främmande modersmål avlade den grundläggande utbildningens lärokurs i oktober 2025. Av dem med inhemska modersmål avlade fem procent av 16-åringarna och en procent av 17-åringarna den grundläggande utbildningens lärokurs. 11–13 procent av 16–17-åringarna med främmande modersmål deltog i utbildning som inte leder till examen, medan andelen bland jämnåriga med inhemska modersmål var 3–6 procent (figur 12).

Övervakningen av läroplikten når nästan alla läropliktiga

Enligt observationerna i utvärderingen fortsätter merparten av de läropliktiga i Helsingfors att studera på andra stadiet, och så var fallet även före reformen. I och med reformen får man nu i högre grad in de unga vars skolgång tidigare slutade med grundskolan i utbildningen. Utbildningen i övergångsskedet har förnyats, och man följer mer systematiskt än tidigare upp de ungas engagemang och framsteg i studierna efter grundskolan. De som saknar studieplats nås och anvisas en studieplats vid behov.

Trots uppföljning och stödåtgärder kommer en del läropliktiga inte in i studierna på andra stadiet. Svårigheterna med engagemanget i studierna gäller särskilt utbildningar i övergångsskedet och läropliktiga med främmande modersmål som inte har tillräckliga kunskaper i finska eller svenska. I utvärderingen framgick att allt fler 16–17-åringar behöver komplettera sina grundskolestudier. Det har också blivit vanligare att gå vidare till andra stadiet via utbildning som handleder för examensutbildning. Deltagandet i utbildning i övergångsskedet har ökat, särskilt bland läropliktiga med främmande modersmål.

Sektorn för fostran och utbildning har skapat processer för uppföljning, övervakning och agerande för situationer där en studerandes studier inte framskrider som planerat. Sektorns övervakning av läroplikten har till uppgift att utreda situationen för de läropliktiga som enligt uppgifter i systemen saknar studieplats. Helsingfors läropliktsteam ansvarar för att vägleda läropliktiga utan studieplats till utbildning. Enligt observationerna i utvärderingen är processen för övervakning av läroplikten systematisk och motsvarar lagstiftningens krav. Nästan alla läropliktiga nås av läropliktsövervakningen och läropliktsteamet genom deras uppföljning.

Antalet nybörjarplatser inom andra stadiets utbildning har utökats

Enligt observationerna i utvärderingen verkar det finnas tillräckligt med studieplatser på andra stadiet i hemstaden för läropliktiga som går ut grundskolan i Helsingfors. Man strävade efter att garantera en plats i ett gymnasium i Helsingfors för minst 60 procent av de unga i Helsingfors som gick ut grundskolan åren 2022–2025. På motsvarande sätt har man strävat efter att garantera en nybörjarplats för 40 procent av årskullen i stadens yrkesutbildning och Hux-utbildning. Andelen har också utökats åren 2024–2025: för gymnasieutbildningen till 62–63 procent och för yrkesutbildningen till 43–45 procent. Antalet nybörjarplatser i yrkesutbildningen och Hux-utbildningen kunde också ökas enligt behov år 2025, för att alla läropliktiga och personer under 18 år skulle ha möjlighet till en studieplats.

De studerandes behov av stöd har ökat och blivit mångsidigare

Enligt observationerna i utvärderingen är resurserna för handledning i stadens gymnasie- och yrkesutbildning inte tillräckliga för behoven, trots att resurserna utökats. Elevernas behov av stöd har ökat och de grundläggande färdigheterna har generellt försämrats. Vissa ungdomar har brister i kunskaperna i undervisningsspråket och i studiemotivationen. Det finns dock skillnader mellan läroanstalterna, och vissa läroanstalter och branscher är mer populära. Vid dessa läroanstalter är de studerande i regel mer motiverade och problemen är annorlunda än vid sådana läroanstalter som de studerande upplever sig ha tvingats till. I utvärderingen framkom också att sjukhusundervisning är lagstadgad endast i den grundläggande utbildningen, och att sjukhusskola tills vidare inte ordnas för andra stadiet i Helsingfors. I praktiken innebär detta att läroplikten för en person på andra stadiet som vårdas på sjukhus måste avbrytas under våren.

Vid läroanstalterna upplevs samarbetet med vårdnadshavarna i huvudsak fungera bra. I arbetet med familjer som talar främmande språk finns dock ett större behov av individuellt arbete, vilket kräver mer personalresurser. De som intervjuades i utvärderingen ansåg att de avgiftsfria läromedlen var en bra reform som har minskat den ekonomiska bördan för familjerna. Avgiftsfriheten har dock ökat det administrativa arbetet för läroanstalterna.

Enligt observationerna i utvärderingen har överföringen av pedagogiska uppgifter mellan den grundläggande utbildningen och andra stadiet utvecklats. I överföringen av uppgifter har det dock förekommit innehållsmässiga brister, fördröjningar i användningen av informationen och problem med systemens funktion. Problemen med informationsöverföringen blir större när en studerande flyttar från en privat

läroanstalt eller en annan ort till någon av stadens läroanstalter. Det har också upptäckts problem med överföringen av uppgifter inom elev- och studerandevården, vilket ibland gör det utmanande att följa upp studerandes situation som helhet.

Det psykiska välbefinnandet och tillgången till stöd har förbättrats bland studerande på andra stadiet

Enligt observationerna har genomslaget av andra stadiets utbildning förbättrats. Det är dock svårt att bedöma hur den utvidgade läroplikten har bidragit till utvecklingen och att skilja den från andra faktorer. Enligt enkäten Hälsa i skolan har det skett en positiv utveckling i tillgången till stöd för studerande på andra stadiet och i deras psykiska välbefinnande åren 2021–2025, i synnerhet i gymnasiet. Upplevelsen av ensamhet har nästan halverats bland studerande både i gymnasiet och i yrkesutbildning, men att coronapandemin avtagit torde förklara den positiva utvecklingen. 80–90 procent av de studerande upplevde att de fick stöd av klassföreståndaren, studiehandledaren och specialläraren. Andelen som slutför gymnasiet har också förbättrats något.

Slutsatser

Målen för den utvidgade läroplikten har i huvudsak uppnåtts. De läropliktigas benägenhet att ansöka och tillträde till andra stadiets utbildning har förbättrats. Övervakningen och uppföljningen av läroplikten har också förbättrats.Handledningen för läropliktiga och engagemanget i andra stadiets utbildning samt genomslaget av andra stadiets utbildning har i huvudsak främjats.

Merparten av de läropliktiga i Helsingfors fortsätter studera på andra stadiet, och så var fallet även före reformen. Det finns skillnader mellan dem med inhemska modersmål och dem med främmande modersmål när det gäller övergången till och deltagandet i utbildning efter grundskolan. Bland personer med främmande modersmål är det vanligare att inte fullgöra läroplikten, och övergången till andra stadiet är längre. De läropliktiga som har främmande språk som modersmål och som saknar tillräckliga kunskaper i finska eller svenska har också svagare engagemang i studierna.

Enligt fostrans- och utbildningssektorns uppföljning har andelen som inte deltar i utbildning efter grundskolan minskat när man jämför åren 2019 och 2021. Det har dock inte skett några betydande förändringar i andelen som inte fullgör läroplikten åren 2021–2025 sedan den utvidgade läroplikten trädde i kraft. Deltagandet i gymnasie- eller yrkesutbildning hösten efter

att grundskolan slutförts har minskat bland Helsingforsborna när man jämför åren 2019 och 2025. Under samma period verkar andelen som deltar i utbildningar i övergångsskedet har ökat, men statistikuppgifterna före och efter reformen är inte jämförbara, och utbildningarna har förnyats.

Det finns tillräckligt med studieplatser i hemstaden för de unga som går ut grundskolan i Helsingfors. I och med reformen når man nästan alla läropliktiga genom systematisk uppföljning. Frånvaro följs upp noggrannare än tidigare, och utbildningarna i övergångsskedet har förnyats. Handledningen och stödet för läropliktiga har stärkts, men de upplevs inte som tillräckliga på stadens läroanstalter eftersom de studerandes stödbehov har ökat. Dessutom ordnas sjukhusskola tills vidare endast för personer i grundskoleåldern i Helsingfors.

Tillgången till stöd och det psykiska välbefinnandet bland studerande på andra stadiet har utvecklats i en positiv riktning åren 2021–2025, i synnerhet bland gymnasiestuderande. Det är ändå svårt att bedöma hur den utvidgade läroplikten har bidragit till utvecklingen, eftersom även andra faktorer påverkar. Överföringen av pedagogisk information mellan den grundläggande utbildningen och andra stadiet har utvecklats, men det förekommer ännu brister när en studerande flyttar från en privat läroanstalt eller från en annan ort till en av stadens läroanstalter. Det har också upptäckts problem med överföringen av uppgifter inom elev- och studerandevården, vilket ibland gör det svårt att följa upp studerande på ett heltäckande sätt.

Revisionsnämndens rekommendationer

Sektorn för fostran och utbildning ska

- ▶ stärka handledningen och stödja engagemanget i studier efter den grundläggande utbildningen i synnerhet för de läropliktiga vars deltagande i utbildning är svagare än genomsnittet.
- ▶ se till att information om den läropliktiga som anknyter till pedagogik och elev- och studerandevård överförs mellan grundskolan och andra stadiet.
- ▶ utreda om det finns behov av att ordna sjukhusskola på andra stadiet.
- ▶ utveckla undervisningen i finska och svenska så att de läropliktigas färdigheter räcker för studier på andra stadiet.

Konst och kultur är möjliggörare av ett bra liv

Uppnående av de strategiska målen för kulturtjänsterna

Har stadsstrategins mål för kulturtjänster uppfyllts i helheten av kulturtjänster?

I huvudsak ja, men alla mål har inte kunnat uppnås fullt ut på grund av kulturtjänsternas karaktär eller läge.

Huvudfrågan för utvärderingen:

Har kulturtjänsterna uppnått de mål som ställts upp för dem i Helsingfors stadsstrategi 2021–2025.

Delfrågor:

1. Har tillgången till kulturtjänster förbättrats i olika delar av Helsingfors?
2. Har Helsingfors kulturliv blivit mångsidigare och starkare?
3. Har Helsingfors utvecklats som en stad för evenemang och kulturupplevelser?

Målet var att bedöma hur de mål för kulturtjänsterna som nämns i stadsstrategin 2021–2025 har uppnåtts. Dessutom utreddes utifrån antalet besök hur attraktiviteten utvecklats i helheten av kulturtjänster under strategiperioden. Till helheten hör stadsmuseet, stadsorkestern, kulturcentren och tjänsten för främjande av kultur.

Utvärderingen baserade sig på en granskning av hur följande mål i stadsstrategin uppnåtts:

- ▶ Tillgången till konst och arbetsmöjligheterna för professionella kulturarbetare förbättras i synnerhet även utanför centrum.
- ▶ Södra hamnen, Magasinstranden, Östra centrum och Södervik utvecklas till upplevelserika centrum, där kultur och fritid är starkt närvarande.
- ▶ Utbudet av kulturtjänster behöver anpassas till stadens tillväxt, så att man erbjuder tjänster mångsidigt på olika håll i staden.
- ▶ Utvecklingen av understöd för kultur fortsätter.

- ▶ Helsingfors ställning som ett hem för nationellt och internationellt betydande konstinstitutioner stärks.
- ▶ Man strävar efter att utöka kulturlivet i Helsingfors och göra det intressantare och mångsidigare.
- ▶ Användningen av lokaler och områden för evenemang underlättas och regelverket lättas upp.
- ▶ Helsingfors förbättrar sitt konkurrensläget bland annat som en värdstad för stora kulturevenemang.
- ▶ Förutsättningarna för evenemang och kulturens och konstens möjligheter att synas och höras i centrum främjas.
- ▶ Utvecklingen av Helsingfors nattliv och nattekonomi fortsätter.

Materialet för utvärderingen bestod av intervjuer med tjänsterna inom varje helhet av kulturtjänster, skriftliga förfrågningar och statistik om antalet besök och kundresponser. Information samlades också in genom revisionsnämndens andra kommittés utvärderingsbesök inom kultur- och fritidssektorn. Materialet samlades huvudsakligen in hösten 2025.

Tillgången på kulturtjänster i olika delar av Helsingfors har delvis förbättrats

Att bevilja understöd för kultur betraktas som en av de viktigaste metoderna för att förbättra tillgången till konst och arbetsmöjligheterna för professionella kulturarbetare. Kulturcentren är också belägna i olika delar av Helsingfors, vilket bidrar till tillgången till kulturtjänster i olika områden. Den tillfälliga användningen av lokaler för konst och kultur har utökats i samarbete med stadsmiljösektorn. På så sätt har man försökt främja tillgången till konst och arbetsmöjligheterna för professionella kulturarbetare utanför centrum. Stadsmiljösektorns lokalservice har köpt tjänster för vidareuthyrning av lokaler som de tar ur bruk. Byggnader eller lokaler som väntar på rivning eller ny användning har också tillfälligt använts för kulturverksamhet.

Stadsmuseet har på grund av sitt sätt att arbeta och verksamhetsställets läge inte haft en roll i att förbättra tillgången till konst och professionella kulturarbetares arbetsmöjligheter utanför centrum.

Stadsorkestern har för egen del bidragit till målet för tillgång till konst genom webbforeställningar och kammarmusikturnéer i samarbete med Helsingfors stadsbibliotek. Inom andra tjänster har målet kunnat förverkligas på ett ännu mer mångsidigt sätt. Inom tjänsten för främjande av kultur har man till exempel beviljat understöd för aktörer som verkar utanför centrum och kulturcenter vars program genomförs i samarbete med kulturaktörer.

Bland kulturtjänsterna har ingen enskild tjänst haft en stor roll i att utveckla Södra hamnen, Magasinstranden, Östra centrum och Södervik under strategiperioden 2021–2025. Expertarbete har gjorts inom kulturtjänsterna för att utveckla områdena. Utvecklingsarbetet syns dock inte ännu direkt som tjänster för stadsborna.

Alla fyra tjänster inom helheten av kulturtjänster har på något sätt anpassat sitt utbud och erbjudit tjänster mångsidigt på olika håll i staden, vissa mer och andra mindre. Stadsmuseet och stadsorkestern verkar huvudsakligen i centrum, men har kompletterat sin verksamhet även på annat håll i staden exempelvis genom samarbete med kulturcentren. Kulturtjänsternas inverkan för att utöka kulturutbudet i områdena har märkts tydligast i tjänsten för främjande av kultur, då utvecklingsstöd inom Helsingforsmodellen och specialstöd för lokal kulturverksamhet har riktats till områden utanför centrum. Kulturcentren finns och verkar redan i olika delar av staden, men de har också utvidgat sin verksamhet till stadsförnyelseområden och ordnat evenemangsserier, festivaler, konserter och andra stadsevenemang i samarbete med konstnärer och invånare.

Kulturlivet i Helsingfors har blivit mer mångsidigt

Inom kulturtjänsterna har man under strategiperioden vidtagit flera åtgärder för att diversifiera och stärka kulturlivet i Helsingfors. Helheten kulturtjänster hade vidtagit åtgärder enligt alla revisionsnämndens rekommendationer från 2023, det vill säga utvecklingen av kulturunderstöd hade fortsatt i enlighet med strategin. Revisionsnämnden rekommenderade exempelvis att de skulle ställa upp mål för att inkludera nya aktörer och konstarter i stadens stöd så att riktandet av stödet till nya aktörer kan följas upp.

De mest synliga och betydande åtgärderna under strategiperioden 2021–2025 för att stärka Helsingfors ställning som en ort för nationellt och internationellt betydelsefulla konstinstitutioner har varit öppnandet av Dansens hus, grundandet av Arkitektur- och designmuseet (AD-museet) samt inledandet av utbyggnaden av kulturcentret Stoa. Dansens hus ägs inte av Helsingfors stad, men staden äger hälften av det fastighetsbolag som har grundats för AD-museet. Staden har dock varit en betydande finansiär för båda projekten.

Största delen av Dansens hus program ordnas också med projektfinansiering, och kultur- och bibliotekssektionen inom Helsingfors kultur- och fritidsnämnd beviljar årligen verksamhetsunderstöd för konst och kultur till Stiftelsen Dansens Hus sr. HAM Helsingfors konstmuseum – som innan det ombildades till en stiftelse 2023 var en del av kultur- och fritidssektor – uppfyllde också målet bland annat genom att ordna Helsingforsbiennalen två gånger under strategiperioden.

Under strategiperioden 2021–2025 genomförde kulturtjänsterna också aktivt internationella evenemang eller samarbeten. Tack vare dessa har Helsingfors ställning som en ort för internationellt betydelsefulla konstinstitutioner stärkts. Som huvudstad har Helsingfors också en stark ställning som en plats för nationellt betydelsefulla konstinrättningar, och den har stärkts bland annat genom att bevilja understöd för kultur till inrättningar till konst- och kulturinrättningar i Helsingfors.

De ökade understöden för kultur under strategiperioden 2021–2025 har skapat förutsättningar för ett mångsidigare kulturliv och nya innehåll. Inom kulturtjänsterna är understödet det mest betydande sättet att stärka och förändra Helsingfors kulturliv för att göra det ännu mer intressant och mångsidigt. Corona-återhämtningspaketet och de understöd som delats ut i och med det har också bidragit till att uppfylla målen. Kulturtjänsterna har också gjort kulturutbudet mer intressant och mångsidigt genom att förnya sina verksamhetsställen och sitt program. Exempel på detta är stadsmuseets förnyade utställningar och museer, stadsorkesterns mångsidiga och varierande program samt Annegårdens, Caisas och kulturcentrens förnyelser av innehållet och för att utvidga målgrupperna.

Helsingfors ställning som en huvudstad för evenemang och kulturupplevelser har delvis stärkts

Utvecklingen av Helsingfors som en stad för evenemang och kulturupplevelser har under strategiperioden 2021–2025 huvudsakligen baserat sig på samarbete mellan kultur- och fritidssektorn, stadskansliet och stadsmiljösektorn. Kultur- och fritidssektorn har varit delaktig i utvecklingen bland annat genom samarbete med stadsmiljösektorn kring användningen av lokaler för evenemang. I augusti 2024 inrättades en gemensam expertuppdrag för att underlätta tillfällig användning av lokaler, men underlättandet av användningen av lokaler för evenemang är ännu under arbete. Genom den nya samarbetsmodellen har man dock lyckats stärka identifieringen av behov, utmaningar och förväntningar i fråga om uthyrningen av lokaler i en starkare dialog med aktörer på konst- och kulturfältet. Man har också lyckats testa och etablera vissa rutiner för att främja tillfällig användning av lokaler. Exempel på tillfällig användning av lokaler är Kulttuuritila Merirasti, som är ett tidigare kapell i Havsraastböle, och Vuosaaren tilajakamo, som är ett tidigare gymnasium.

Av kulturtjänsterna har stadsorkestern inte haft en roll i att underlätta eller främja användningen av lokaler för evenemang. Inte heller tjänsten för främjande av kultur har varit en genomförande aktör i att underlätta användningen av lokaler och områden för evenemang, men tjänsten har hyrt ut sina egna lokaler för evenemang genom Helsingfors stads lokalbokningstjänst Varaamo. Stadsmuseet och kulturcentren har lyckats främja målen för evenemangs-användning av lokaler och områden i sina verksamheter. Kulturcentrens lokaler används kontinuerligt för evenemang och föreställningar, och stadsmuseet har hyrt ut sina lokaler för evenemang och deltagit i utvecklingen av områdena, exempelvis i visionsarbete för utveckling av torgen.

Att förbättra Helsingfors konkurrenskraft bland annat som värdstad för kulturella storeevenemang var ett av stadsstrategins mål. Helheten av kulturtjänster genomförde detta i samarbete med stadskansliets kommunikations- och näringslivsavdelning. Ett exempel på detta är Helsingfors handlingsprogram för turism och evenemang 2022–2026, som kultur- och fritidssektorn har varit med och tagit fram. Helsingfors har också förverkligat sina mål för att profilera sig internationellt genom att stå värd för det internationella toppmötet World Cities Culture Summit 2022, vilket har stärkt Helsingfors internationella synlighet och profil som kulturstad.

Under strategiperioden 2021-2025 har alla tjänster inom helheten av kulturtjänster förbättrat förutsättningarna för evenemang och ökat kulturens och konstens synlighet och hörbarhet i centrum. Alla tjänster har också verksamhetsställen i centrum, så det har varit lätt att uppnå målet. Även om många av de mål som nämns i strategin har främjats inom kulturtjänsterna, har utveckling av nattlivet och nattekonomin inte syns i verksamheten i någon helhet av kulturtjänster under strategiperioden. Enligt stadskansliet finns inte längre någon särskild roll för en nattlots eller motsvarande aktör, utan utvecklingen ska ske som en del av stadens olika funktioner.

Antalet besök i kulturtjänsterna har ökat

I utvärderingen utreddes också utvecklingen av antalet besök i helheten kulturtjänster under strategiperioden. Besöksantalen i alla tjänster har utvecklats klart under coronaåren. Särskilt stadsmuseet och stadsorkestern har i slutet av strategiperioden till och med överskridit antalet besök före coronan eller kommit nära det. Man har inte fått jämförbara uppgifter om besöksantalen från tjänsten för främjande av kultur och kulturcentren från tiden före pandemin eftersom beräkningsmetoderna har förändrats, men när man i övrigt granskar besöksantalen har även de ökat tydligt efter coronaåren.

Slutsatser

Helsingfors kulturtjänster, det vill säga stadsmuseet, stadsorkestern, kulturcentren och tjänsten för främjande av kultur, har uppnått nästan alla mål som ställdes upp för dem i stadsstrategin 2021–2025. En del mål kunde inte förverkligas i alla tjänster i helheten av kulturtjänster på grund av deras karaktär och läge, och en del mål har uppfyllts i samarbete med exempelvis stadsmiljösektorn eller stadskansliet.

Kulturtjänsterna har under strategiperioden anpassat sitt utbud och ordnat verksamhet i olika delar av Helsingfors, men åtgärdernas omfattning och effekter har varierat mellan tjänsterna. En del av tjänsterna finns i centrum, så verksamhet i andra delar av staden har främst ordnats som samarbeten. En del av tjänsterna har också lyckats uppnå målet att förbättra tillgången till konst och professionella kulturarbetares arbetsmöjligheter utanför centrum. Målet att öka den tillfälliga användningen av lokaler har förverkligats som ett samarbete med kultur- och fritidssektorn och stadsmiljösektorn. Man har också samarbetat för att utveckla Södra hamnen, Magasinstranden, Östra centrum och Södervik till upplevelsecentrum. Hittills har kulturtjänsternas roll i dessa områden dock varit inriktad på expertarbete, och arbetet syns inte ännu direkt som tjänster för stadsborna.

Målen att fortsätta utveckla understöden för kultur, stärka Helsingfors ställning nationellt och som en plats för internationellt betydelsefulla konstinstitutioner samt utöka Helsingfors kulturliv och göra det intressantare och mer mångsidigt har under strategiperioden förverkligats mångsidigt i olika tjänster inom helheten av kulturtjänster. För att främja målen har man till exempel gjort betydande investeringar i stora konstinstitutioner och genomfört internationella evenemang och samarbeten.

Utvecklingen av Helsingfors som en stad för evenemang och kulturupplevelser har under strategiperioden huvudsakligen baserat sig på samarbete, särskilt mellan kultur- och fritidssektorn, stadskansliet och stadsmiljösektorn. Kultur- och fritidssektorn har varit delaktig i utvecklingen bland annat genom samarbete med stadsmiljösektorn kring användningen av lokaler för evenemang. En gemensam expertuppgift har inrättats för att underlätta tillfällig användning av lokaler, men underlättandet av användningen av lokaler för evenemang är ännu under arbete. Förutsättningarna för evenemang samt kulturens och konstens synlighet och hörbarhet i centrum har förbättrats.

Revisionsnämndens rekommendationer

Kultur- och fritidssektorns helhet för kulturtjänster ska

- ▶ fortsätta utveckla den tillfälliga användningen av lokaler för att underlätta användningen av lokaler och områden för evenemang.
- ▶ fortsätta förbättra tillgången till kulturutbud även utanför centrum.

Ett jämlikt och internationellt Helsingfors

Eftermiddagsverksamheten för skolelever och Finlandsmodellen för hobbyverksamhet

Främjas hobby- och fritidsverksamheten för barn och unga i enlighet med stadens mål?

Hobby- och fritidsverksamheten för barn och unga har främjats och välbefinnandet har stärkts, men alla familjer nås inte.

Huvudfrågan för utvärderingen:

Har hobby- och fritidsverksamheten för barn och unga främjats i enlighet med stadens mål?

Delfrågor:

1. Har förutsättningarna för att delta i eftermiddagsverksamheten främjats?
2. Har förutsättningarna för att delta i Finlandsmodellen för hobbyverksamhet främjats?
3. Har barnens och ungdomarnas välbefinnande stärkts genom fritidsverksamheten?

Enligt stadsstrategin 2021–2025 tillämpar Helsingfors positiv särbehandling och motverkar segregation bland annat genom fritidsverksamhet. Helsingfors ordnar avgiftsfri hobbyverksamhet i alla grundskolor, för att alla barn ska ha möjlighet till hobbyer. Sektorerna för fosteran och utbildning genomför åtgärder för att minska segregation genom att öka deltagandet i eftermiddagsverksamheten. Enligt stadsstrategin 2025–2029 fortsätter man att använda Finlandsmodellen för hobbyverksamhet.

De viktigaste materialerna för utvärderingen var intervjuer och förfrågningar bland sakkunniga inom fostrans- och utbildningssektorn och kultur- och fritidssektorn, statistik, kundrespons samt dokumentinformation. Dessutom användes information från revisionsnämndens andra kommittés utvärderingsbesök

inom fostrans- och utbildningssektorn. Materialet samlades huvudsakligen in under hösten 2025.

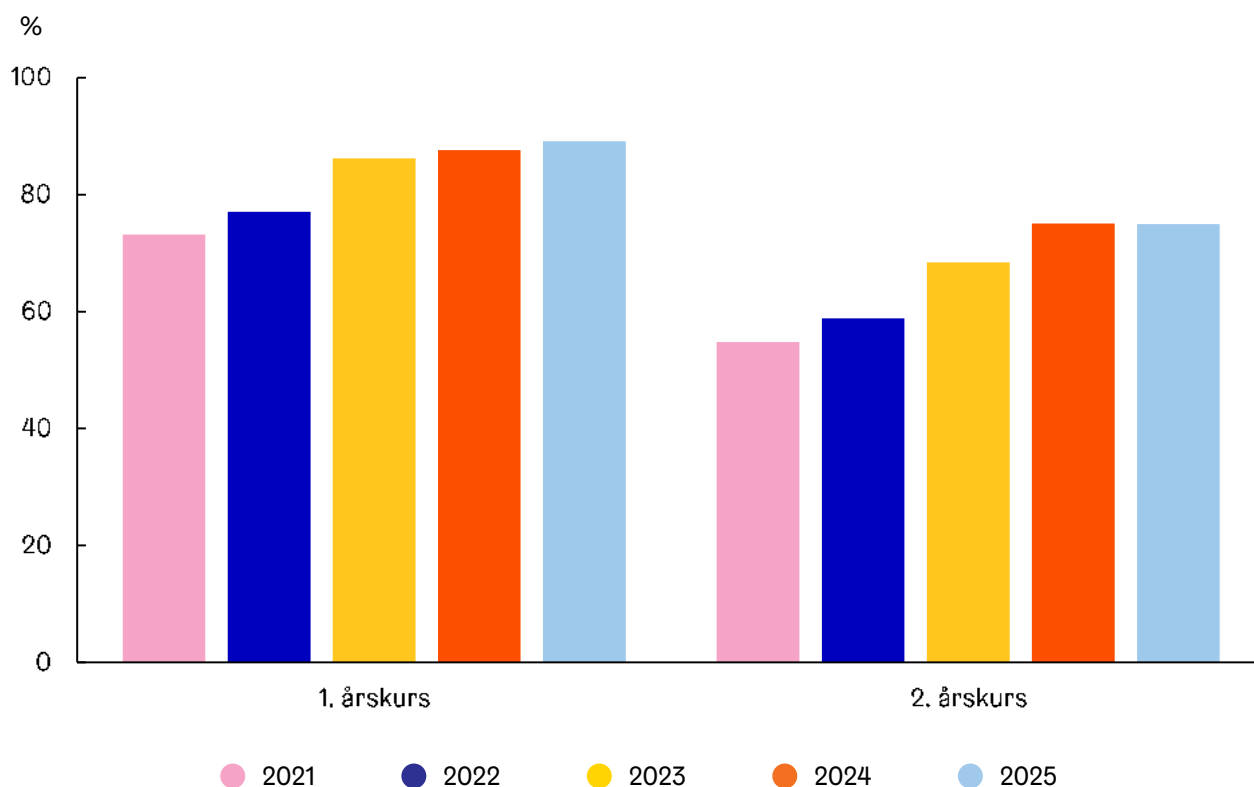
Eftermiddagsverksamheten för skolelever och Finlandsmodellen för hobbyverksamhet i Helsingfors

Eftermiddagsverksamheten för skolelever är en övervakad och ledd fritidsverksamhet efter skoldagen för elever i årskurs 1–2 och för elever i årskurs 3–9 som har ett beslut om stöd för lärandet. Helsingfors stad ordnar eftermiddagsverksamhet som egen verksamhet i skolorna och lekparkerna samt genom att bevilja understöd för serviceproducenter, såsom organisationer, församlingar och föreningar. Eftermiddagsverksamhet ordnas på sammanlagt 245 platser i Helsingfors. Man ansöker till eftermiddagsverksamheten på våren, och den är avgiftsbelagd. Man kan ansöka om nedsättning av avgiften.

Den eftermiddagsverksamhet för skolelever som ordnas i lekparkerna var tidigare verksamhet enligt lagen om småbarnspedagogik. Sedan 2024 har alla lekparkerna ordnat eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning. Målen med förändringen var att säkerställa att eftermiddagsverksamheten räcker till i hela staden och att göra praxisen mer enhetlig.

Finlandsmodellen för hobbyverksamhet är en nationell modell som erbjuder avgiftsfria hobbyer i samband med skoldagen. Verksamheten inleddes i januari 2021. I Helsingfors ordnas verksamhet för elever i årskurs 3–9 i alla grundskolor, och fler än 30 olika hobbyer erbjuds i skolornas lokaler eller närmiljö. Hobbyerna ordnas i Helsingfors som köptjänster som köps av hobbyaktörer, såsom föreningar, organisationer och företag. Verksamhetsmodellen finansieras genom ett årligt understöd som man anhåller om från staten och en självfinansieringsandel som kommunen står för. Det statliga stödet täcker högst 70 procent av de totala kostnaderna. Åren 2024–2025 har de totala kostnaderna i Helsingfors uppgått till omkring 1,6 miljoner euro, och stadens självfinansiering har varit 730 000 euro.

Figur 13. Deltagandet i den grundläggande utbildningens eftermiddagsverksamhet bland elever i årskurs 1 och 2 i Helsingfors åren 2021–2025, procent.*

* Källa: Sektorn för fostran och utbildning.

Nästan 90 procent av eleverna i årskurs ett och 75 procent av eleverna i årskurs två deltar i eftermiddagsverksamheten

Enligt observationerna i utvärderingen har antalet kunder i den grundläggande utbildningens eftermiddagsverksamhet och deltagandet i verksamheten ökat under perioden 2021–2025. År 2021 deltog totalt omkring 8 500 elever i årskurs 1–2 och elever i årskurs 3–9 med särskilt stöd i den grundläggande utbildningens eftermiddagsverksamhet, men år 2025 hade deltagarantalet ökat till cirka 10 700. År 2025 deltog nästan 90 procent av eleverna i årskurs ett och 75 procent av eleverna i årskurs två i eftermiddagsverksamheten (figur 13).

Enligt observationerna i utvärderingen förklaras ökningen av kundantalet åren 2021–2023 huvudsakligen av att lekparkerna började ordna eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning från och med 2023. När man ser på de årliga kundantalen utan lekparksverksamheten har det knappt skett någon förändring i kundantalet i eftermiddagsverksamheten enligt lagen om grundläggande utbildning åren 2021–2025. I andelen som deltar i eftermiddagsverksamheten kan man se en måttlig ökning när man jämför åren 2023 och 2025.

Enligt observationerna i utvärderingen finns det skillnader mellan åldersgrupper och områden i deltagandet i eftermiddagsverksamheten. Förstaklassare deltar i verksamheten mer än andraklassare i alla stadens stordistrikt. Av eleverna i årskurs ett har årligen över 80 procent deltagit i de södra och norra områdena, och i de svenskspråkiga skolorna har över 97 procent deltagit. I de nordöstra och östra områdena deltar eleverna i båda årskurserna mindre i verksamheten jämfört med genomsnittet i staden. Skillnaderna mellan områdena förstärks också vid övergången till årskurs två. År 2025 var skillnaden mellan deltagandet i det östra området och i det svenskspråkiga området till exempel 21 procentenheter bland förstaklassarna och 34 procentenheter bland andraklassarna.

Alla familjer nås inte trots kommunikation och servicehandledning

I utvärderingen noterades att fostrans- och utbildningssektorn har utvecklat ansökan till eftermiddagsverksamheten samt kommunikationen och servicehandledningen. Från och med 2024 har man kunnat fylla i ansökningsblanketten i skolornas kommunikations- och informationssystem Wilma vid sidan av pappersblanketten och det elektroniska formuläret. På sektorns webbplats finns information

om verksamheten och hur man ansöker på sex olika språk. Vårdnadshavarna informeras om verksamheten genom information från skolorna, förskolorna och lekparkerna, i guiden för barn som börjar skolan, vid evenemang i skolan och i pressmeddelanden. Servicehandledning har stärkts genom regionalt samarbete och genom att öka kunskapen om eftermiddagsverksamheten bland samarbetspartner såsom förskolorna, skolorna och lekparkerna.

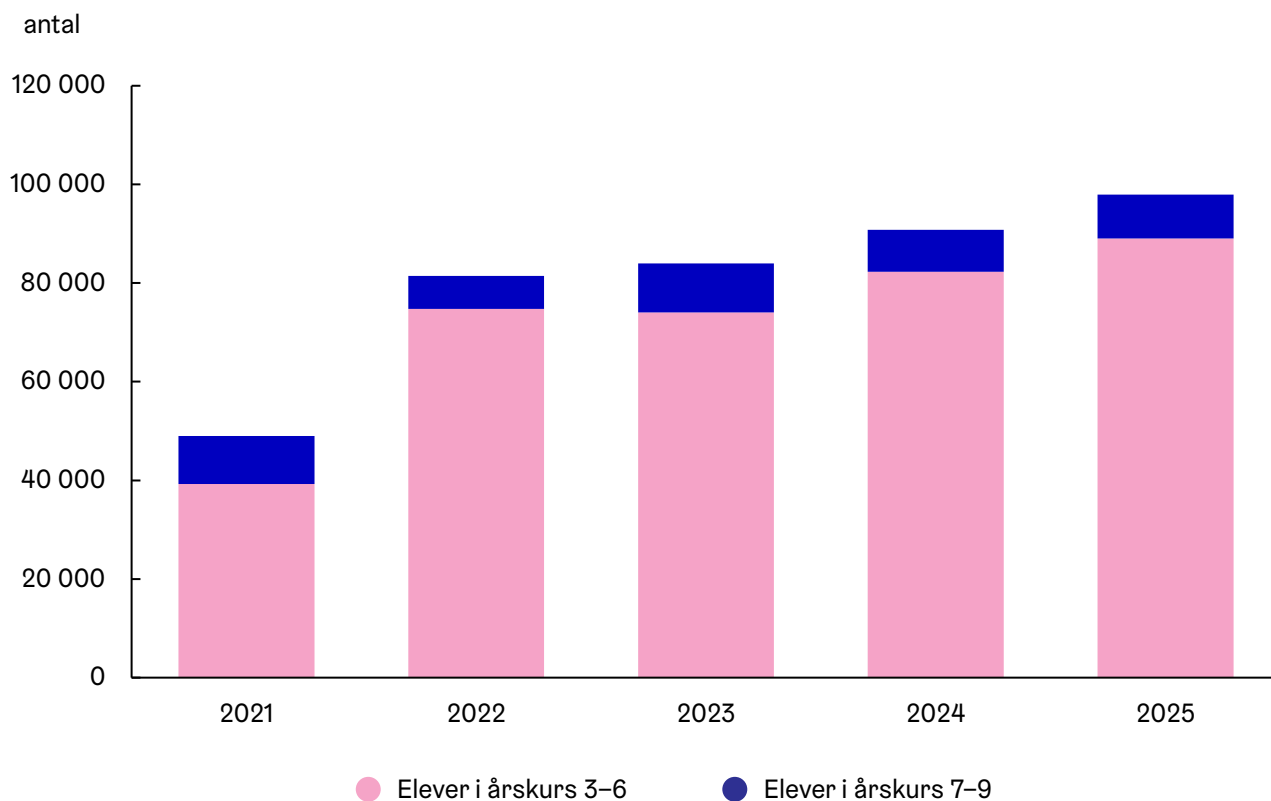
I utvärderingen framgick att alla vårdnadshavare inte nås, trots den mångsidiga kommunikationen. Bristfälliga språkkunskaper hos vårdnadshavarna och vårdnadshavare som inte är i arbetslivet har visat sig minska barnens deltagande i eftermiddagsverksamheten. Informationen om möjlighet till lägre kundavgift når inte heller alla, vilket kan göra det svårare att delta. Antalet ansökningar som kommer in utanför ansökningstiderna har ökat under årens lopp, vilket har ökat oförutsägbarheten i anordnandet av verksamheten. Förutom tillräckliga ledarresurser och lämpliga lokaler har en del av barnen stödbehov som behöver beaktas när man planerar verksamheten och ordnar tilläggsplatser.

Antalet hobbytillfällen i Finlandsmodellen för hobbyverksamhet har nästan fördubblats

Antalet besök i hobbyer inom Finlandsmodellen i Helsingfors har nästan fördubblats åren 2021–2025 (figur 14). År 2025 uppgick antalet besök till nästan 100 000. Ökningen av antalet hobbytillfällen förklaras främst av en betydande ökning av antalet besök bland lågstadielever. För högstadieleverna har antalet besök förblivit på nästan samma nivå. År 2025 samlades omkring 400 hobbygrupper inom Finlandsmodellen för hobbyverksamhet i Helsingfors varje vecka. Verksamheten uppskattas nå en tredjedel av eleverna i årskurs 3–9.

Enligt observationerna i utvärderingen har kultur- och fritidssektorn och fostrans- och utbildningssektorn, som ansvarar för tjänsten, utvecklat ansökan till hobbyverksamheten för att göra den smidigare och mer tillgänglig. Även kommunikationen har förbättrats. Skolorna har till exempel fått en gemensam meddelandemall för att informera familjerna, och material finns på sex olika språk. Hobbyerna marknadsförs bland annat genom skolornas egna webbplatser, affischer och evenemang. Förutom den elektroniska anmälan används en pappersblankett. Sedan hösten 2024 har anmälan öppnats samtidigt i hela staden, vilket har ökat jämlikheten mellan skolorna.

Figur 14. Antal besök i hobbyer enligt Finlandsmodellen för hobbyverksamhet i Helsingfors enligt årskurs åren 2021–2025, antal.*

* Källa: Kultur- och fritidssektorn

Man har utvecklat möjligheterna att hitta hobbyer och försökt sänka tröskeln för att delta. Man strävar till exempel efter att ordna hobbyer för högstadeelever någon annanstans än i skolans lokaler, eller som man har sett att det ökar de ungas intresse för att delta. Man kan också prova på en hobby utan att anmäla sig på förhand. Samarbetet med invandrarorganisationer har också utvecklats. Det finns en rådgivningstelefon för hobbyerna som vårdnadshavarna kan kontakta.

Hobbyer erbjuds för alla och riktas enligt behov

Enligt observationerna i utvärderingen erbjuds hobbyer enligt Finlandsmodellen i regel för alla elever, men de riktas enligt behov. Fler hobbyer erbjuds i skolor där eleverna har färre hobbyer och är mer ensamma, och där det finns fler elever med främmande språk som modersmål och elever med behov av särskilt stöd. Mer än 70 procent av stadens egen finansiering riktades hösten 2025 till områden som fastställts enligt behoven. Enligt slutsatserna i utvärderingen verkar både Finlandsmodellens universalitet och målen för behovsbaserad uppfyllas ganska väl, eftersom verksamheten når såväl de som sällan deltar i hobbyer som aktiva hobbyutövare.

Enligt observationerna i utvärderingen förverkligas i regel även jämlikhet i verksamheten. Verksamheten är avgiftsfri, flerspråkig och mångsidig. Specialskolornas och de enskilda deltagarnas behov beaktas också, till exempel så att hobbyer för specialskolor ordnas av aktörer som är specialiserade på att leda specialgrupper. Alla skolor har inte separata hobbygrupper för specialelever, men vid behov går det att ta med en assistent.

Enligt observationerna i utvärderingen har sektorerna utvecklat verksamheten inom Finlandsmodellen för hobbyverksamhet på många sätt, men alla befolkningsgrupper nås inte i samma utsträckning. En sådan grupp är flickor med invandrabakgrund. Exakta uppgifter om hur hobbyerna inom Finlandsmodellen når olika befolkningsgrupper finns inte, eftersom staden inte samlar in bakgrundsinformation om deltagarna. Hobbyerna upphandlas genom offentlig upphandling och anmälningsuppgifterna finns hos producenterna av hobbyerna. Enligt sektorns bedömning förverkligas det behovsbaserade riktandet av hobbyer, om hobbygrupperna fylls i skolorna i de områden som definierats enligt behoven.

Det framkom i utvärderingen att vårdnadshavarna i de behovsbaserade områdena inte anmäler barnen till grupperna lika aktivt, och att barnens engagemang i hobbyerna är svagare. Alla familjer har inte kunskap eller resurser för att stödja barnens hobbyer. Vissa barn behöver starkt stöd, till exempel ledsagning till hobbyerna. Enligt observationerna i utvärderingen kan Finlandsmodellen för hobbyverksamhet inte ensam svara på dessa behov eller jämna ut skillnaderna i

hobbyutövning. Den servicehandledning som erbjuds av aktörer i barnens och ungdomarnas vardag, såsom skolan och elevvården, samt olika typer av uppsökande arbete och arbete på fältet är viktiga. Enligt slutsatserna i utvärderingen skulle samarbetet mellan stadens olika aktörer intensifieras och hänvisningen till hobbyer stärkas om Finlandsmodellen för hobbyverksamhet etablerades som en mer integrerad del av stadens verksamhet och olika tjänster bättre kände till den.

Utmaningar med tillgången till och användningen av lokaler

Enligt observationerna i utvärderingen är tillgången till och användningen av hobbylokaler förknippad med utmaningar, i synnerhet när det gäller motions-, köks- och konsthobbyer. I verksamheten i Finlandsmodellen för hobbyverksamhet används huvudsakligen skolornas lokaler, men vilka lokaler som är tillgängliga bekräftas ofta av skolorna först i augusti när läsåret redan börjat. Hobbygrupperna bildas dock redan tidigare, eftersom verksamheten drar igång i början av september. Bristen på lämpliga lokaler begränsar också möjligheterna att utöka antalet hobbyer. Det har också förekommit utmaningar med de praktiska arrangemangen, till exempel med att få tillgång till nycklar till skolan eller förvaringsutrymmen för hobbygruppernas bruk. Från och med sommaren 2026 kommer skolornas scheman att bli klara före midsommar, vilket väntas göra anvisandet av lokaler för hobbygrupperna smidigare.

Kundnöjdheten med eftermiddagsverksamheten och Finlandsmodellen för hobbyverksamhet är på en bra nivå

Enligt observationerna i utvärderingen är kunderna nöjda med både eftermiddagsverksamheten och verksamheten inom Finlandsmodellen för hobbyverksamhet. Föräldrarna gav skolvitsordet 8,5 till eftermiddagsverksamhetens kvalitet på hela stadens nivå åren 2022 och 2024. De som svarade på elevenkäten om Finlandsmodellen för hobbyverksamhet år 2025 gav hobbyerna skolvitsordet 9 och 73 av dem skulle delta i hobbyerna igen. År 2022 var skolvitsordet 9 och 68 procent skulle delta igen.

Slutsatser

Hobby- och fritidsverksamheten för barn och unga har främjats i enlighet med stadens mål. Förutsättningarna för att delta i eftermiddagsverksamhet för skolelever och i Finlandsmodellen för hobbyverksamhet har främjats. Barnens och ungdomarnas välbefinnande har stärkts genom fritidsverksamheten. Verksamheten når dock inte alla familjer, och det finns skillnader mellan åldersgrupper, befolkningsgrupper och bostadsområden i fråga om hobbyer.

Deltagandet i eftermiddagsverksamheten för skolelever har utvecklats positivt åren 2021–2025. De flesta elever i årskurs 1 och allt fler elever i årskurs 2 deltar i eftermiddagsverksamheten. Även ansökan till verksamheten, kommunikationen och servicehandledningen har utvecklats. Det ökade antalet deltagare förklaras huvudsakligen av att lekparkerna började ordna eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning. Det finns också skillnader mellan åldersgrupper och områden i fråga om deltagandet.

Antalet besök i Finlandsmodellen för hobbyverksamhet har nästan fördubblats åren 2021–2025. Lågstadielärovernas besöksantal har ökat märkbart, medan högstadielärovernas deltagande har förblivit på samma nivå. Hobbyer erbjuds för alla elever, men de riktas mer till skolor där färre elever har hobbyer och välbefinnandet är sämre. Även ansökan till hobbyverksamhet, kommunikationen, servicehandledningen och samarbetet mellan olika aktörer har utvecklats, men det finns skillnader i hobbyutövningen mellan befolkningsgrupper. Vårdnadshavarna i de behovsbaserade områdena anmäler inte barnen till grupperna lika aktivt, och att barnens engagemang i hobbyerna är svagare. Det finns ingen exakt information om hur hobbyerna riktas till olika befolkningsgrupper, eftersom anmälningarna går till producenterna av hobbyerna i enlighet med den offentliga upphandlingen och staden inte samlar in bakgrundsinformation om deltagarna.

Det har framkommit utmaningar med tillgången till och användningen av lämpliga lokaler för hobbyer. Vilka lokaler som är tillgängliga i skolorna blir ofta känt ganska sent med tanke på ordnandet av hobbyverksamheten. Från och med 2026 kommer skolornas scheman att bli klara tidigare, vilket väntas förbättra situationen. I eftermiddagsverksamheten har ett

ökande antal ansökningar utanför ansökningstiden ökat oförutsägbarheten i ordnandet av verksamheten. Kundresponserna för eftermiddagsverksamheten och Finlandsmodellen för hobbyverksamhet har hållit sig på en bra nivå.

Revisionsnämndens rekommendationer

Kultur- och fritidssektorn och fostrans- och utbildningssektorn ska

- ▶ fortsätta åtgärderna för att förbättra tillgången till hobbylokaler för Finlandsmodellen för hobbyverksamhet och lokalernas tillgänglighet.
- ▶ stärka servicehandledningen i samarbete med stadens olika aktörer för att vägleda barn och unga till hobbyer och engagera dem för att fortsätta med hobbyn.

Kultur- och fritidssektorn ska i samarbete med stadskansliet

- ▶ stärka kunskapsbasen för riktandet av hobbyer, åtgärder och servicehandledning för att minska skillnaderna i barns och ungas hobbyutövning.

Sektorn för fostran och utbildning ska

- ▶ fortsätta åtgärderna för att öka deltagandet i eftermiddagsverksamheten i området där deltagandet är mindre.

Helsingforsbornas välbefinnande och hälsa förbättras

Stöd för närståendevårdare i tjänsterna för äldre

Är stödtjänsterna för närståendevård för äldre tillräckliga och motsvarar behoven?

Närståendevårdare erbjuds många slags tjänster, men exempelvis de lagstadgade ledigheterna används inte fullt ut.

Huvudfrågan för utvärderingen:

Är stödtjänsterna för närståendevård för äldre tillräckliga och motsvarar behoven?

Delfrågor:

1. Uppfyller utbudet av tjänster för närståendevårdare målen?
2. Uppfyller tjänsterna för vårdtagare inom närståendevården behoven?
3. Har stödtjänsterna för närståendevården utvecklats under strategiperioden?
4. Har man använt information om kundupplevelser för att utveckla tjänsterna för närståendevård?

Utvärderingen gällde strategiperioden 2021–2025, då stadsstrategin betonade att närståendevårdens betydelse och värde ökar när befolkningen åldras. Staden lovar att sköta om närståendevårdarnas ork och stödet för dem. Strategin krävde att användningen av tjänsterna ska göras mer kundorienterad och så smidig som möjligt ur olika Helsingforsbors perspektiv. Målet att stödja närståendevårdarnas ork ingår även i stadsstrategin för 2025–2029. I strategin vill man se till att närståendevårdarna har möjlighet att ta ledigt genom att göra urvalet av tjänster mångsidigare. Enligt stadens budget för 2025 ska kundernas och deras närståendes kundupplevelser i framtiden allt mer styra utvecklingen av tjänsterna.

Som utvärderingsmaterial användes intervjuer, statistik, resultaten av en kundnöjdhetenkät och dokumentmaterial. Dessutom användes information från revisionsnämndens andra kommittés utvärderingsbesök inom social-, hälsovårds- och räddningssektorn. Materialinsamlingen skedde huvudsakligen under hösten 2025.

Utvärderingen gällde stödet för närståendevård för äldre, vars kunder är personer över 65 år och personer under 65 år med en diagnostiserad demenssjukdom. Utvärderingen fokuserade på stödtjänster för närståendevård för de närståendevårdare som har ett avtal med staden.

Närståendevårdarna erbjuds mångsidiga tjänster, men de används inte

Enligt observationerna i utvärderingen uppfyller utbudet av stödtjänster för närståendevård målen, men närståendevårdarna använder inte alla tjänster. Orsakerna till att tjänster inte används har utretts bland annat i en enkät till närståendevårdare 2024.

Närståendevårdare kan använda sina lagstadgade ledigheter på olika sätt. Korttidsboende är det vanligaste sättet att ordna ledigheter för närståendevårdare (tabell 8). Den näst vanligaste tjänsten är avlösare. Avlösaren är en person som närståendevårdaren som är berättigad till lagstadgad ledighet har valt som sin ersättare under ledigheten. Familjevård är en ny vårdform som inleddes 2024, men den har hittills inte använts särskilt mycket.

Användningen av lagstadgade ledigheter har ökat i enlighet med social-, hälsovårds- och räddningssektorns mål åren 2023–2025 (tabell 8). Närståendevårdarna använder dock endast omkring hälften av sina lagstadgade lediga dagar. Enligt observationerna i utvärderingen används ledigheter inte eftersom en del närståendevårdare upplever att det är svårt att hitta lämplig tillfällig vård av hög kvalitet för vårdtagaren under närståendevårdarens ledighet. Lagstadgade ledigheter blir också oanvända för att närståendevårdarna upplever stadens processer som komplicerade och saknar kunskap om tjänsterna och hur man uppsöker dem. Samtidigt anser en stor del av närståendevårdarna ändå att de fått tillräckligt med information om stödet för närståendevård.

Deltagarna är nöjda med träningen för nya närståendevårdare

Träning för nya närståendevårdare ordnas flera gånger om året överallt i Helsingfors. I träningen får närståendevårdarna information om arbetet som närståendevårdare för en äldre person, och de får också lära känna andra i samma situation. I träningen får man information om bland annat ergoterapi, fysioterapi,

näring, trygg läkemedelsbehandling och hur man stöder minnesfunktioner.

Enligt enkäten har de nya närståendevårdarna varit nöjda med de träningskurser som ordnats. Närståendevårdarna skulle vilja få mer information under träningskurserna om hur närståendevårdarens ekonomiska situation förändras om hen måste lämna arbetslivet helt och hållet. Läkemedel och sjukhusavgifter upplevs som dyra. Dessutom efterfrågas mer information om hur vårdtagaren smidigt kan flyttas till långtidsvård när närståendevårdarskapet upphör. Enligt responsen efterfrågas egen träning för närståendevårdare till demenssjuka.

Servicecentralerna erbjuder verksamhet och kamratstöd

De områdesvisa servicecentralerna erbjuder verksamhet och stöd av andra i samma situation för närståendevårdare och vårdtagare. Servicecentralerna är öppna mötesplatser där man kan delta i gruppverksamhet, ledda kurser, evenemang, verkstäder och hobbyverksamhet. Servicecentralerna har ordnat delade kamratstödsgrupper för närståendevårdarfamiljer, egenvårdshandledning för par, kamratstödsgrupper för närståendevårdarfamiljer, motionsgrupper för närståendevårdarfamiljer, egenvårdshandledning på svenska, grupper för manliga närståendevårdare och gymgrupper för vårdtagare inom närståendevård. År

2024 deltog över 2 000 personer i servicecentralernas grupper för närståendevårdarfamiljer. Utvecklingsbehov har identifierats i servicecentralernas verksamhet. Enligt organisationernas uppfattning har informationen om servicecentralernas verksamhet och dialogen med staden varit knapp. Servicecentralerna har redan ordnat samarbetsmöten med organisationerna för att förbättra informationsflödet.

Närståendevårdare har tillgång till digitala hälso- och välbefinnandekontroller, men känner inte till dem särskilt väl. Det finns inga exakta uppgifter om hur många som använder hälsokontrollerna för närståendevårdare, men enligt uppgifter från utvärderingen har bara ett fåtal gjort en digital hälsokontroll för närståendevårdare. Enligt slutsatserna i utvärderingen är användningen av hälso- och välbefinnandekontrollerna inte ännu tillräcklig.

Det finns platser för korttidsvård, men en del närståendevårdare tvivlar på deras kvalitet

Helsingfors stad hade omkring 1 700 klienter inom närståendevården 2025. Antalet vårdtagare inom närståendevården har minskat samtidigt som den äldre befolkningen har ökat. Antalet klienter har minskat med sex procent åren 2022–2025. Åren 2022–2025 var de flesta vårdtagare inom närståendevården i åldersklassen 75–84 år.

Tabell 8. Användning av lagstadgade ledigheter per tjänst åren 2023–2025, dygn.*

Lagstadgade ledigheter	2023	2024	2025
Tjänster i hemmet och servicesedel för hemmet	899	1 059	1 107
Servicesedel, korttidsvård	472	577	567
Korttidsboende	9 974	9 758	10 049
Dagverksamhet	243	226	124
Avlösare	4 431	4 789	5 437
Familjevård (tjänsten infördes 2024)	-	10	35
Lediga dagar totalt	16 019	16 419	17 319

* Källa: Social-, hälsovårds- och räddningssektorn.

Det finns ganska många platser i korttidsvård för vårdtagare inom närståendevården, antingen som stadens egen produktion, som köptjänster eller med serviceedel. Korttidsvård gör det möjligt för närståendevårdare att hålla sina lagstadgade ledigheter. Serviceproducenten ansvarar för att vårdtagaren får bra hälso- och sjukvård. Serviceproducenten har också till uppgift att se till att vårdtagarens individuella behov beaktas och att självbestämmanderätten, ett gott bemötande och säkerhet förverkligas. Under vården fokuserar man särskilt på att upprätthålla vårdtagarens funktionsförmåga samt på säker läkemedelsbehandling och rehabilitering.

I utvärderingen framgick att en del närståendevårdare inte använder sina lediga dagar, eftersom de inte litar på korttidsvårdens kvalitet. Majoriteten av närståendevårdarna är ändå nöjda med korttidsvården. Enligt en enkät bland närståendevårdare år 2024 upplevde en del av närståendevårdarna att vårdtagaren börjar må sämre i korttidsvård. Vid tidpunkten för den här utvärderingen saknades forskningsrön om korttidsvårdplatsernas kvalitet, eftersom ingen riktad kundenkät gjorts bland vårdtagarna i korttidsvården. En enkät ska dock göras 2026. Enligt sjukhus-, rehabiliterings- och omsorgstjänsternas utvärderingsverksamhet har vårdtagarna i korttidsvården ändå deltagit i seniorcentrens gemensamma kundnöjdhetssenkäter.

Familjevården har utökat tjänsteutbudet

Ett mål i stadsstrategin var att närståendevårdarfamiljer ska erbjudas ett mångsidigare utbud av tjänster. Målet har uppnåtts till den del att familjevård för äldre lades till i utbudet år 2024. Familjevård är en vårdform där vården för en vårdtagare i närståendevård ordnas i hemmiljö i vårdtagarens eller familjevårdarens hem. Familjevård är ett alternativ till serviceboende, närståendevård eller hemvård som kan ordnas för en längre tid eller som korttidsvård. Behovet av familjevård bedöms individuellt. Familjevård lämpar sig för personer som känner sig ensamma eller otrygga och som har en begynnande demenssjukdom. Eftersom familjevård togs in i utbudet 2024 känner närståendevårdarfamiljer inte ännu till vårdformen särskilt väl. Närståendevårdarna använde familjevård för att möjliggöra lagstadgade ledigheter i totalt tio dygn år 2024 och 35 dygn år 2025 (tabell 8).

Användningen av dagverksamhet har minskat

De lagstadgade ledigheterna inom stödet för närståendevård kan också ordnas som dagverksamhet. Dagverksamhet för äldre stöder demenssjuka, multisjuka och ensamboende vårdtagares boende i hemmet. Dagverksamhet passar för personer som inte vill övernatta på vårdplatsen. Det är möjligt att delta i dagverksamhet för äldre om det finns en grund för det. Det kan till exempel handla om en demenssjukdom eller stöd vid

utskrivning från sjukhus. Enheter för dagverksamhet finns på olika håll i staden, i anslutning till servicehus och seniorcenter. Användningen av dagverksamhet som lagstadgade ledigheter har minskat åren 2023–2025 (tabell 8).

Hemhjälpen för närståendevård hjälper närståendevårdaren att orka

Hemhjälpen för närståendevård är avsedd för situationer där vårdtagarens situation är krävande, närståendevårdarens eget nätverk av närstående är litet eller närståendevårdarens närstående bor långt borta. Genom tjänsten vill man ge närståendevårdaren en paus och lite egen tid för att uträtta ärenden eller för rekreation. Klientens kontaktperson bedömer behovet av hemhjälp och fattar ett beslut. Hemhjälpen är vanligen för några timmar. Man kan få hemhjälp i åtta timmar per månad.

Hemhjälpen är i första hand avsedd för närståendevårdare som har ett avtal med staden om närståendevård. I andra hand kan tjänsten också beviljas till närståendevårdarfamiljer som inte har ett avtal om närståendevård med staden. Hemhjälp erbjuds som regel på vardagar kl. 9–16.

Närståendevårdens hemhjälp gjorde omkring 2 100 besök år 2025. År 2025 hade omkring 260 av 1 700 närståendevårdarfamiljer ett gällande undertecknat beslut om annan stödtjänst för närståendevården. Av dessa hade 220 använt hemhjälpen. Utvecklingen av användningen av tjänsten år 2025 kunde inte jämföras med 2024, eftersom statistikföringen förändrats.

Stödtjänsterna för närståendevård har utvecklats på ett mångsidigt sätt under strategiperioden

Stödet för närståendevård har utvecklats genom ett utvecklingsprojekt 2022–2023. I projektet utvecklades processen för stöd för närståendevård bland annat för att bli mer kundorienterad, och behandlingstiden för ansökningar blev kortare. I projektet lyckades man också förbättra tillgången till hemvårdens läkare och uppföljningsklienter inom hemvården för närståendevårdarfamiljer. I Helsingfors används tre vårdtyngdsgrupper för stödet för närståendevård. Indelningen görs enligt hur krävande närståendevården är. Den första vårdtyngdsgruppen är för dem som behöver mest vård, och den tredje för dem som behöver minst vård. I utvecklingsprojektet för stödet för närståendevård fastställdes målet att 80 procent av avtalskunderna i den första och andra vårdtyngdsgruppen för stödet för närståendevård ska ha tillgång till hemvårdens läkares tjänster. Målet uppnåddes inte, eftersom 28 procent i den första vårdtyngdsgruppen och 20 procent i den andra gruppen var klienter hos hemvårdens läkare (tabell 9).

Tabell 9. Klienter inom stödet för närståendevård och hemvården samt klienter som är klienter hos hemvårdens läkare 2025. Antal och procentandelar.*

Indikator	Vårdtyngdsgrupp ett	Vårdtyngdsgrupp två	Vårdtyngdsgrupp tre	Information om vårdtyngdsgrupp saknas	Totalt
Kunder inom stödet för närståendevård, antal	76	677	925	12	1 690
varav kunder inom hemvården, antal	55	375	370	7	807
Andel av kunderna inom stödet för närståendevård, %	72 %	55 %	40 %	58 %	48 %
Kunder inom stödet för närståendevård som är kunder hos hemvårdens läkare, antal	21	137	99	2	259
andel av kunderna inom stödet för närståendevård, %	28 %	20 %	11 %	17 %	15 %

* Källa: Social-, hälsovårds- och räddningssektorn.

Information om kundupplevelser har använts, men respons har inte samlats in om alla tjänster

Kundrespons om stödtjänsterna för närståendevård har samlats in som en del av gemensamma kundenkäter för tjänsterna för äldre. Man har också samlat in respons från klienterna om exempelvis träningen för närståendevårdare. En riktad klientnöjdhetenkät för korttidsvården har dock inte gjorts.

Enligt observationerna i utvärderingen har klienternas upplevelser styrt utvecklingen av tjänsterna för närståendevård så att informationen om lagstadgade tjänster och tjänster till stöd för närståendevård har utökats under strategiperioden 2021–2025. Utvärderingsverksamheten för sjukhus-, rehabiliterings och omsorgstjänster har utarbetat ett brev för nya närståendevårdare och en handbok för att stödja närståendevårdarens välbefinnande samt satsat på närståendevårdarens socialhandledares kontakter. Träningen för närståendevårdare har utvecklats och bedömningsprocessen har förbättrats utifrån klientresponsen så att klienterna får beslut snabbare än tidigare. Utifrån klientresponsen har man också skapat en verksamhetsmodell för korttidsomsorg, vars mål är att öka användningen av lagstadgade ledigheter.

Slutsatser

Stödtjänsterna för närståendevård för äldre är i huvudsak tillräckliga och motsvarar behoven.

Utbudet av stödtjänster för närståendevård för både närståendevårdare och vårdtagare uppfyller huvudsakligen målen, men alla tjänster som erbjuds används inte fullt ut. Närståendevårdarna använder inte alla sina lagstadgade lediga dagar. En del av de lagstadgade ledigheterna blir oanvända bland annat för att vissa närståendevårdare upplever det som svårt att hitta tillfällig vård av hög kvalitet. Enligt närståendevårdarfamiljerna är stadens ansökningsprocesser också komplicerade, och det är svårt att få information om tjänsterna.

Närståendevårdarna erbjuds hälso- och välbefinnandekontroller, men använder dem knappt alls. Bara några få närståendevårdare har gjort en digital hälsokontroll.

Stödtjänsterna för närståendevård har utvecklats i enlighet med målen under strategiperioden 2021–2025. Tack vare utvecklingen är stödprocessen för närståendevård mer kundorienterad, och ansökningar behandlas snabbare.

Information om kundupplevelser har delvis använts för att utveckla stödet för närståendevård, men man har inte ännu samlat in kundrespons om korttidsvård inom närståendevården.

Revisionsnämndens rekommendationer

Utvärderingsverksamheten för social-, hälsovårds- och räddningssektorns sjukhus-, rehabiliterings och omsorgstjänster ska

- ▶ öka kommunikationen om tillgängliga stödtjänster för närståendevård och hur man uppsöker dem samt hänvisa närståendevårdare och vårdtagare till tjänsterna.
- ▶ aktivt hänvisa närståendevårdare till hälsokontroller.
- ▶ samla in respons från närståendevårdarna och om möjligt vårdtagarna om korttidsvården och vidta åtgärder utifrån den.

Mentalvårds- och missbrukartjänster i barnskyddets anstaltsvård

Förverkligas mentalvårds- och missbrukartjänsterna för barn och unga i barnskyddets anstaltsvård i enlighet med stadens mål?

Mentalvårds- och missbrukartjänster för personer som är placerade på barnskyddsanstalter förverkligas endast delvis i enlighet med stadens mål. Tjänsterna är inte till alla delar tillräckliga.

Huvudfrågan för utvärderingen:

Förverkligas mentalvårds- och missbrukartjänsterna för barn och unga i barnskyddets anstaltsvård i enlighet med stadens mål?

Delfrågor:

1. Har tillgången till mentalvårds- och missbrukartjänster för barn och unga i barnskyddets anstaltsvård främjats?
2. Har servicekedjan för mental- och missbrukartjänster för barn och unga utvecklats i enlighet med målen?

Enligt stadsstrategin 2021–2025 skulle familjerna få mångsidigt stöd. Målet var att förebygga att problem hopar sig och barnskydd behövs. Man strävade efter att ökningen av antalet barnskyddsklienter skulle stoppas och vändas till en nedgång. Missbrukartjänsterna skulle stärkas så att de som lider av beroende har tillräckligt tillgång till snabbt och enkelt tillgängliga tjänster. I synnerhet unga behöver omedelbar hjälp.

Som material för utvärderingen användes intervjuer och förfrågningar bland experter inom social-, hälsovårds- och räddningssektorn samt statistik- och dokumentmaterial. Dessutom användes information från revisionsnämndens andra kommittés utvärderingsbesök inom social-, hälsovårds- och räddningssektorn. Materialet samlades i huvudsak in hösten 2025.

Anstaltsvård inom barnskyddet ordnas i mottagningsverksamheten och på barnhem

Helsingfors stad ansvarar för att ordna grundläggande social- och hälsovårdstjänster och för vissa tjänster inom den specialiserade sjukvården. HUS ansvarar för den specialiserade sjukvården i Nyland. Stadens tjänster för barnskydd och familjesocialarbete ordnar barnskyddstjänster, som bland annat är barnskyddets socialarbete, stödåtgärder inom öppenvården och vård utom hemmet i familje- och anstaltsvård. Till barnskyddets anstaltsvård hör barnhemsverksamhet och en del av barnskyddets mottagningsverksamhet. Staden har totalt sju barnhem och fyra anstalter inom barnskyddets mottagningsverksamhet. Staden köper också tjänster av privata barnskyddsanstalter.

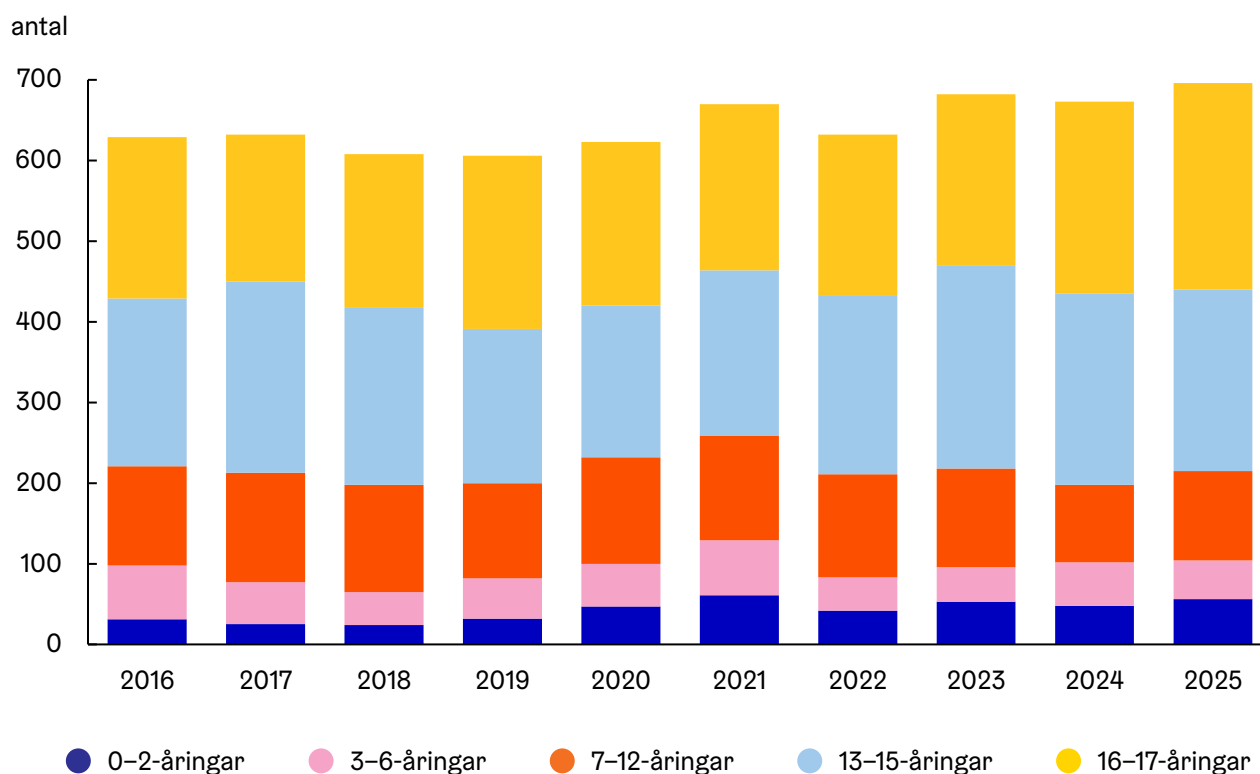
Barnskyddets mottagningsverksamhet har till uppgift att i krissituationer trygga situationen för ett barn eller en ung person som behöver vård utom hemmet, ordna grundläggande vård och omsorg för hen, stöda barnet och familjen samt bedöma situationen som helhet. Barnskyddsverksamheten ansvarar för att ordna anstaltsvård för placerade barn. Den vård som erbjuds på barnhemmen delas in i grundläggande nivå, särskild servicenivå och krävande servicenivå. Vården på barnhem kan vara kort- eller långvarig. Målet är en rehabiliterande, trygg och stimulerande uppväxtmiljö.

År 2025 fanns totalt omkring 1 600 barn och unga i åldern 0–17 år som var placerade utom hemmet i Helsingfors, och omkring 900 av dem var placerade i anstaltsvård. Av de barn och unga som var placerade i anstaltsvård var 76 procent, det vill säga nästan 700, placerade på stadens egna barnskyddsanstalter. Majoriteten av de minderåriga klienterna i anstaltsvården är 13–17 år gamla (figur 15).

En del av dem som är placerade på barnskyddsanstalter behöver psykiatrisk vård

De som är placerade på barnskyddsanstalter omfattas i regel av samma grundläggande tjänster och får tjänster enligt samma nivåindelning för vården som andra barn och unga (figur 16). Barn och unga i

Figur 15. Antalet 0–17-åringar som var placerade i barnskyddets anstaltsvård på stadens anstalter, 2016–2025, antal.*

* Källa: Social-, hälsovårds- och räddningssektorn.

anstaltsvård använder därmed de mentalvårds- och missbrukstjänster som bäst kan svara på hjälpbehovet och erbjuda den vård som barnet eller den unga behöver. Enligt hälso- och sjukvårdslagen ansvarar det välfärdsområde där barnskyddsanstalten är belägen för att ordna undersökningar, vård och rehabilitering för psykiska störningar och missbruksstörningar. Enligt lagen ska välfärdsområdet också utan dröjsmål ordna de hälso- och sjukvårdstjänster som är nödvändiga för barnets hälsa och utveckling, om behovet av barnskydd beror på otillräckliga hälso- och sjukvårdstjänster.

Stadens specialmottagningar för barn och unga behandlar barn och unga under 23 år som lider av medelsvåra psykiska störningar, har psykiska symptom som har en negativ effekt på funktionsförmågan och unga har fått tillräcklig lindring genom tjänsterna på grundnivån. Specialmottagningarna stöder mentalvårds- och missbruksarbetet på grundnivån genom att erbjuda psykiatrisk konsultationshjälp och ordna bedömningar, vård och korttidsterapi på primärvårdsnivå för patienter inom mental- och missbrukarvård.

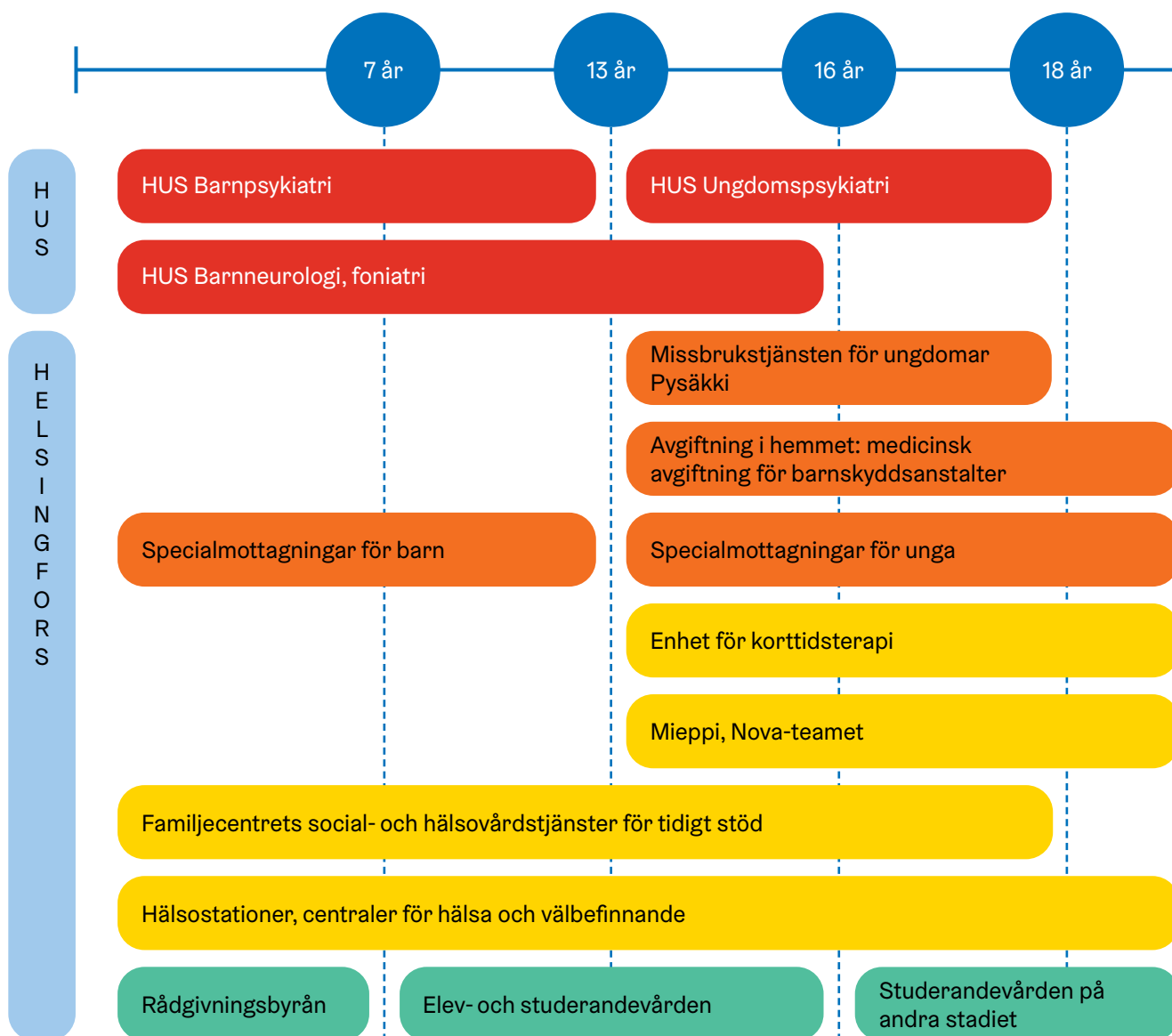
Stadens missbrukartjänster är en del av primärvårdens och socialvårdens gemensamma tjänster. Om ett barn eller en ung person i barnskyddets anstaltsvård behöver missbrukarvård ordnas den vid behov som öppenvård.

Enligt organiseringsavtalet ansvarar HUS för psykiatriska tjänster för barn och unga som är brådskande eller av jourkaraktär inom Nylands område. HUS ansvarar för diagnostisering, vård och rehabilitering av patienter med svåra och komplicerade medelsvåra psykiska störningar inom barn- och ungdomspsykiatrin. HUS ansvarar också för vården av minderåriga med missbruksstörningar på beroendenivå och för vården av sådana unga som förutom missbruksproblemet även har en störning som kräver specialiserad psykiatrisk vård och som är oberoende av rusmedlens direkta effekter.

Mentalvårds- och missbrukartjänsterna för personer som är placerade i barnskyddets anstaltsvård har utvecklats

Enligt observationerna i utvärderingen har tillgången till mentalvårds- och missbrukartjänster för barn och unga i barnskyddets anstaltsvård främjats. Mentalvårds- och missbrukartjänster ordnas enligt behov för barn och unga som är placerade i anstaltsvård. Situationen för stadens egna barnskyddsanstalter är bra jämfört med den nationella nivån. Unga med allvarliga psykiska sjukdomar och missbruk som vägrar ta emot vård eller vars psykiatriska vård är otillräcklig utgör en utmaning. Sådana unga skulle ha nytta av mentalvårds- eller missbrukarvård på en barnskyddsanstalt.

Figur 16. Mentalvårds- och missbrukartjänster för barn och unga i åldern 0–18 år i Helsingfors 2026.*

* Källa: Anpassat från material från social-, hälsovårds- och räddningssektorn. Mieppi är en lågröskelmottagning för mentalvårdstjänster och Nova-teamet är ett team för unga och unga vuxna som verkar där. Foniatri är behandling av svåra röst-, tal- och språkstörningar.

Staden har specialiserade barnskyddsenheter för barn som använder rusmedel och har psykiska symtom. Barn med psykiska symtom vårdas i första hand på Teinilä barnhem. Barn som behöver missbrukarvård vårdas huvudsakligen på avdelningarna för att stoppa missbruk på Spikbergets barnhem samt på avdelningen för rehabilitering av missbrukare på Outamo barnhem. Stadens missbrukartjänster ordnar också vid behov medicinsk avgiftning på barnskyddsanstalterna. Hälso- och sjukvårdstjänsterna för barn som är placerade i barnskyddets anstaltsvård har också stärkts genom köpläkartjänster. Avsikten är att göra barnskyddsanstalternas läkartjänster till en del av stadens egen verksamhet.

Servicekedjan har utvecklats, men servicesystemet är inte tillräckligt samspelt

Enligt observationerna i utvärderingen har servicekedjan för mentalvårds- och missbrukartjänster för barn och unga delvis utvecklats i enlighet med stadens mål. Social-, hälsovårds- och räddningssektorn har förtydligat ansvars- och arbetsfördelningen för aktörerna i servicekedjan för mentalvårds- och missbrukartjänsterna för barn och unga i enlighet med budgetmålet 2025. Genom en reform av stadens barn- och ungdomspsykiatriska tjänster har man också förbättrat tillgången till vård för barn och unga med medelsvåra psykiska störningar. Specialmottagningar

för barn introducerades 2022 som en del av stadens hälso- och sjukvårdstjänster. Specialmottagningarna för unga (tidigare Ungdomsstationen) har år 2024 övergått från socialtjänsterna till att bli en del av hälso- och sjukvårdstjänsterna. Man har kunnat komma till specialmottagningarna för både barn och unga inom ramen för vårdgarantin sedan 2024, och remisserna till HUS specialiserade sjukvård har kunnat minskas. De som är placerade i barnskyddets anstaltsvård har ändå allvarliga problem, och stadens mentalvårds- och missbrukartjänster är för lätta för deras behov.

Barnskyddet och HUS samarbetar för att utveckla en hybrid enhet och bygga upp ett nätverkssamarbete mellan barnskyddet och ungdomspsykiatri. Hybrid enheterna kombinerar kompetens inom barnskydd och barn- och ungdomspsykiatri. En verksamhetsmodell för nätverkssamarbete mellan ungdomspsykiatri och barnskyddet samt en vård- och verksamhetsmodell för en hybrid enhet utvecklas i ett separat projekt och testas på hybrid enheten. Barnskyddet och barn- och ungdomspsykiatri har också utvecklat en gemensam verksamhetsmodell för dem som behöver särskilt mycket stöd och vård samt för barn och unga som riskerar en placering inom barnskyddet.

Situationen för dem som är placerade på barnskyddsanstalter har blivit svårare

Enligt observationerna i utvärderingen förverkligas den vård utan dröjsmål som krävs enligt hälso- och sjukvårdslagen inte alltid för barn och unga i barnskyddets anstaltsvård. När det blir aktuellt med en brådskande placering är problemen redan allvarliga. De som behöver missbrukarvård har nästan utan undantag även psykiska symtom. En del av de barn och unga som placeras på barnskyddsanstalter har inte tidigare haft någon kontakt med vården, trots att placeringen kanske kunde ha undvikits med deltids-tjänster. Enligt uppgifter från utvärderingen hade omkring 20 procent av de barn och unga som placerades brådskande i Helsingfors i början av 2024 inte fått mentalvård enligt sina behov och i rätt tid. Enligt en nationell uppskattning är omkring en tredjedel av ungdomspsykiatriens klienter även klienter inom barnskyddet. För Helsingfors fanns inga motsvarande uppgifter tillgängliga när den här utvärderingen gjordes, men Helsingfors stad och HUS utredde frågan våren 2026.

Enligt uppgifter från utvärderingen har HUS beroendepsykiatriska vårdrutiner och resurser inte garanterat tillräcklig vård för minderåriga som har svårare psykiska sjukdomar och använder rusmedel. Därför befinner sig en del av dem som placerats på barnskyddsanstalter inte på en ändamålsenlig plats med tanke på vården. Dessutom fullgör HUS i praktiken inte sin uppgift enligt organiseringsavtalet att behandla missbruksstörningar på beroendenivå hos minderåriga, utan förutsätter att barnet eller den unga samtidigt har någon annan psykisk sjukdom som kräver specialiserad sjukvård.

En del av dem som placeras i anstaltsvård får inte den vård de behöver av HUS

De barn som placeras på barnhem har svårare och mer komplexa problem än tidigare. Missbruk av rusmedel, psykiska problem och våldsamt beteende har blivit vanligare, och det har också blivit vanligare att ha flera av dessa problem samtidigt. Enligt observationerna i utvärderingen påverkar särskilt det ökade våldet barnhemmens vardag samt personalens och barnens säkerhet.

HUS nuvarande vårdrutiner och resursbrist inom beroendepsykiatri har enligt den information som fåtts i utvärderingen lett till att minderåriga som har svårare psykiska sjukdomar och använder rusmedel i praktiken inte har fått vård. Enligt dem som intervjuats i utvärderingen får barnskyddsanstaltens klienter inte alltid tillgång till HUS ungdomspsykiatriska tjänster, eftersom barnskyddsanstalten redan anses erbjuda vård. Barnskyddsanstalterna tvingas svara på bristen på psykiatrisk vård och ta hand om barn och unga som skulle behöva psykiatrisk vård. Enligt dem som intervjuats har HUS ungdomspsykiatri ingen heltäckande uppfattning om hurdana mentalvårds- och missbrukartjänster barnskyddsanstalterna erbjuder för barn med symtom, och hur de skiljer sig från den specialiserade sjukvården. Barnskyddets anstaltsvård styrs av socialvårdens lagstiftning, som ger andra möjligheter än lagstiftningen om hälso- och sjukvård. Barnskyddet har till exempel inte möjlighet till samma slags vårdbedömningar, undersökningar och läkemedelsbehandlingar som den psykiatriska vården.

Enligt intervjuerna med barnskyddet upplevs det också som problematiskt att HUS ungdomspsykiatri kräver att man förbinder sig till vården och har en hög tröskel för remisser. Många placerade ungdomar deltar inte regelbundet i mottagningsbesök, och HUS kan avbryta vården med hänvisning till otillräcklig motivation. Även övergångsskeden medför utmaningar för kontinuiteten i vården, eftersom ansvaret för vården överförs från barnpsykiatri till ungdomspsykiatri när barnet fyller 13 år. Övergången till ungdomspsykiatri kräver en ny bedömning, som den unga ofta har svårt att förbinda sig till. Enligt dem som intervjuats har de barn och unga som är placerade inom barnskyddets anstaltsvård ett stort behov av kontinuitet, som ofta är en förutsättning för en förtroendefull vårdrelation.

Slutsatser

Enligt observationerna i utvärderingen förverkligas mentalvårds- och missbrukartjänsterna för barn och unga i barnskyddets anstaltsvård endast delvis i enlighet med stadens mål. Tillgången till mentalvårds- och missbrukartjänster för barn och unga i barnskyddets anstaltsvård har främjats, och servicekedjan för mentalvårds- och missbrukartjänster för barn och unga har utvecklats. De som placerats i barnskyddets anstaltsvård får dock inte till alla delar tillräckliga

mentalvårds- och missbrukartjänster, och en del av de placerade är inte på en ändamålsenlig plats med tanke på vården.

Stadens tjänster har vidtagit åtgärder för att förbättra tillgången till mentalvårds- och missbrukartjänster för barn och unga. Samarbetet inom staden och mellan staden och HUS har också utvecklats. Staden har specialiserade barnskyddsenheter för barn som använder rusmedel och har psykiska symtom. Missbrukartjänsterna ordnat vid behov medicinsk avgiftning på barnskyddsanstalterna. Dessutom har köpläkartjänster skaffats till barnskyddsanstalterna.

Servicekedjan för mentalvårds- och missbrukartjänster för barn och unga har delvis utvecklats i enlighet med målen. Social-, hälsovårds- och räddningssektorn har förtydligat ansvars- och arbetsfördelningen för aktörerna i servicekedjan för mentalvårds- och missbrukartjänsterna för barn och unga. I och med att specialmottagningar har grundats för barn och unga har man också förbättrat barns och ungas tillgång till psykiatrisk vård och minskat antalet remisser till HUS. Barnskyddet och HUS samarbetar också för att utveckla en hybrid enhet samt bygga nätverkssamarbete och gemensamma verksamhetsmodeller för barnskyddet och ungdomspsykiatri.

Enligt observationerna i utvärderingen får man i barnskyddets anstaltsvård inte till alla delar mentalvårds- och missbrukartjänster enligt behoven. De barn och unga som placeras på barnskyddsanstalter har allvarligare och mer komplexa problem än tidigare. En del av de placerade har inte haft någon kontakt med vården alls före placeringen. De som behöver missbrukarvård har nästan utan undantag även psykiska symtom, och stadens mentalvårds- och missbrukartjänster är ofta

för låta för deras behov. Ett barn eller ungdom får inte tillgång till HUS beroendepsykiatriska tjänster om hen inte har någon annan psykisk sjukdom som kräver specialiserad sjukvård. De som placeras på barnskyddsanstalter får dock inte nödvändigtvis tillgång till den specialiserade sjukvårdens psykiatriska tjänster, eftersom barnskyddsanstalterna redan anses erbjuda vård. Barnskyddsanstalterna tvingas svara på bristen på psykiatrisk vård, och de barn och unga som inte fått psykiatrisk vård är inte på en ändamålsenlig plats med tanke på vården. Tillgången till vård och vårdens kontinuitet påverkas också av den höga tröskeln för remisser till HUS ungdomspsykiatri, kravet på att förbinda sig till vården och de utmaningar som övergångsskedet mellan barn- och ungdomspsykiatri för med sig.

Revisionsnämndens rekommendationer

Social-, hälsovårds- och räddningssektorn ska

- ▶ fortsätta utveckla de förebyggande och tidiga mentalvårds- och missbrukartjänsterna för att minska behovet av barnskydd och specialiserad sjukvård.
- ▶ fortsätta utveckla mentalvårds- och missbrukartjänsterna för barn och unga på barnskyddsanstalterna.
- ▶ fortsätta samarbetet för att söka lösningar tillsammans med HUS för att stärka tillgången till mentalvårds- och missbrukartjänster enligt behoven bland barn och unga som är placerade i barnskyddets anstaltsvård.

Munhälsovård för barn och unga

Bedrivs munhälsovården för barn och unga enligt lagstiftningen och stadens riktlinjer?

I huvudsak ja, men en del familjer, barn och unga som behöver stöd har inte nåtts av de förebyggande tjänsterna.

Huvudfrågan för utvärderingen:

Bedrivs munhälsovården för barn och unga enligt lagstiftningen och stadens riktlinjer?

Delfrågor:

1. Har det skett multiprofessionellt samarbete i den förebyggande munhälsovården för barn och unga?
2. Har munhälsokontroller för barn under 18 år ordnats i enlighet med lagstiftningen?
3. Har resurser riktats till barn och unga som löper risk för sjukdomar i munnen?
4. Har icke-brådskande munhälsovård för personer under 23 år ordnats i enlighet med lagstiftningen?

Utöver delfrågorna utreddes också tillgången till tandreglering i utvärderingen.

Utvärderingen gällde strategiperioden 2021–2025, när ett mål enligt Helsingfors stadsstrategi var smidig tillgång till munhälsovård. Tidpunkterna för och innehålllet i de regelbundna hälsoundersökningarna för barn och unga samt tidsfristerna för tillgång till munhälsovård fastställs i lagstiftningen. För tillträdet till tandreglering följer man nationellt enhetliga principer.

I utvärderingen användes statistikuppgifter om kontroller inom munhälsovården, tillgången till icke-brådskande vård och tandreglering. I utvärderingen har man också intervjuat ledningen för och anställda inom munhälsovården samt hälsovårdare på rådgivningarna och inom skol- och studerandehälsovården. Dessutom användes dokumentmaterial. Materialet för utvärderingen samlades huvudsakligen in mellan september 2025 och januari 2026.

Rådgivningen och munhälsovården har ett nära samarbete på familjecentren

Rådgivningen är den viktigaste samarbetspartnern för munhälsovården för barn och unga. Det är viktigt att börja ta hand om sin munhälsa redan tidigt i barndomen och att upprätthålla vanan i vuxen ålder.

Munhälsovården och rådgivningarna har ett nära samarbete på familjecentren, eftersom tjänsterna finns i samma lokaler och de anställda känner varandra. På familjecentren arbetar tandskötare som utför självständigt vårdarbete, och som utför nästan alla tandkontroller för barn i rådgivningsåldern. De tandskötare som utför självständigt vårdarbete har förutom den grundläggande tandskötarutbildningen även fortbildning inom tandvård för barn och unga. Utbildningen ger dem färdigheter att arbeta självständigt. Barnen känner till familjecentren från rådgivningsbesöken, vilket kan sänka tröskeln för att komma på munhälsokontroller. Vissa barn går dock inte till familjecentren, utan till separata rådgivningsbyråer och tandkliniker. I dessa fall är samarbetet tjänsterna emellan inte lika intensivt som på familjecentren, eftersom tjänsterna verkar åtskilda. Enligt de anställda inom rådgivningen och munhälsovården som intervjuades i utvärderingen har samarbetet ändå fungerat bra, och det har blivit tätare under de senaste åren.

Hälsovårdarna på rådgivningen påminner familjerna om munhälsokontrollerna. Eftersom personalen inom munhälsovården har utbildat rådgivningens hälsovårdare i munhälsovårdens tidsbokningsmodell kan en anställd på rådgivningen vid behov boka en tid till munhälsovården för en familj som behöver stöd. I småbarnspedagogikens observationsformulär för tre-åringar har man år 2025 lagt till frågor om munhälsan för att identifiera barn och familjer som behöver stöd. Om det i formuläret har antecknats observationer om att barnet har problem med munhälsan, bokar rådgivningen en tid för tandvård för barnet.

Samarbetet med skol- och studerandehälsovården har varit begränsat

Munhälsovården har hållit informationsmöten för rådgivningarnas och skol- och studerandevårdens hälsovårdare om vårdarbete för att stödja munhälsan

och om munhälsovårdens tjänster. Informationstillfällena har upplevts vara bra, men många önskar att de skulle ordnas oftare eftersom det är stor omsättning på hälsovårdare. Hälsovårdarna träffar barnen och ungdomarna oftare än munhälsovården, och har därför en central roll i att upptäcka problem i ett tidigt skede och erbjuda stöd.

Munhälsovården har endast i liten utsträckning samarbetar med skol- och studerandehälsovården. Samarbetet har varit skol- och läroanstaltsspecifikt och huvudsakligen bestått av skolbesök av hälsofrämjare. De hälsovårdare inom skol- och studerandehälsovården som intervjuades i utvärderingen saknade kunskap om munhälsovårdens verksamhet, till exempel om hur man identifierar barn som löper risk för munsjukdomar och om vilka kanaler yrkespersoner kan använda för att kontakta munhälsovården. Det finns önskemål om att munhälsovården ska synas mer i skolorna och på läroanstalterna eftersom unga berörs av många riskfaktorer som hotar munhälsan, såsom energidrycker och nikotinprodukter. Munhälsovården strävar efter att öka samarbetet med skol- och studerandehälsovården.

Fler hälsokontroller har erbjudits än vad lagstiftningen kräver

Munhälsovården har erbjudit minderåriga barn och familjer som väntar sitt första barn alla de återkommande undersökningar som krävdes enligt den lagstiftning som gällde under strategiperioden 2021–2025. Bestämmelser om återkommande kontroller fanns i statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga, som var i kraft till den 31 januari 2026. Enligt den så kallade rådgivningsförordningen skulle hälsoundersökningar inom munhälsovården för barn ordnas enligt följande:

- ▶ för en familj som väntar sitt första barn minst en bedömning av munhälsan och behovet av vård
- ▶ för 1–6-åringar minst sex hälsoundersökningar, varav en ska omfatta en hälsovårdares bedömning av munhälsan
- ▶ återkommande kontroller av munhälsan för barn i åldern 1–2 år, 3–4 år och 5–6 år
- ▶ en kontroll av munhälsan för elever i årskurs ett, fem och åtta i skolorna
- ▶ för studerande en kontroll av munhälsan minst en gång under studietiden, där behovet av munhygienisk rådgivning och munhygieniska tjänster utreds
- ▶ hälsoundersökningar som fastställs individuellt enligt behov.

Helsingfors har erbjudit barnen och ungdomarna fler återkommande kontroller än vad lagstiftningen krävde. I stället för en enda bedömning av munhälsan som görs av en hälsovårdare på rådgivningen har man på Helsingfors rådgivningsbyråer gjort två bedömningar av munhälsan, först vid sex månaders och sedan vid två års ålder. Helsingfors har också erbjudit hälsokontroller för nioåringar, även om lagstiftningen inte krävt det. Det finns goda grunder för kontrollen för nioåringar, eftersom den rekommenderas i en nationell rekommendation för intervallerna för undersökningar och vård av munnen.

Lagstiftningen om hälsokontroller för barn och ungdomar ändrades från och med den 1 februari 2026. Enligt den förnyade rådgivningsförordningen ska hälsoundersökningar för barn under skolåldern ordnas vid ett, tre och fem års ålder och för barn i skolåldern vid sju, nio, tolv och femton års ålder. I övrigt har bestämmelserna om bedömning eller kontroller av munhälsan inte ändrats.

Hälsokontrollerna genomförs bäst i de yngsta och sämst i de äldsta åldersgrupperna

Utifrån statistiken har det inte varit möjligt att dra direkta slutsatser om hur stor andel av de minderåriga eller familjer som väntar sitt första barn som har rätt till en viss återkommande hälsokontroll som har deltagit i kontrollen i fråga. Det finns flera orsaker till detta: i den lagstiftning som var i kraft 2025 riktades kontrollerna inte till ett visst enskilt levnadsår, man kan göra kontroller enligt den individuella risken utöver de återkommande kontrollerna och munhälsovården i Helsingfors vårdar också skolelever och studerande från andra orter. Genomförandet av hälsoundersökningar enligt individuella behov kunde inte bedömas i den här utvärderingen, eftersom det saknas material om temat.

En riktgivande bedömning har dock gjorts av genomförandet av hälsokontroller utifrån uppgifter i Institutets för hälsa och välfärd (THL) kvalitetsregister för vård av mun- och tandsjukdomar. I kvalitetsregistret följer man årligen upp andelen av respektive åldersgrupp som deltagit i hälsokontrollerna. Enligt kvalitetsregistret har en ganska stor andel av de barn i rådgivnings- och lågstadieåldern som kallats till hälsokontroller också deltagit i kontrollerna, men bland unga i högstadieåldern och minderåriga studerande förverkligas de återkommande kontrollerna sämre. Grovt räknat har de återkommande hälsokontrollerna ändå nått fler år 2024 än någonsin under perioden 2017–2023.

Endast en mycket liten andel, omkring tre procent, av dem som väntar sitt första barn deltar i den bedömning av munhälsan och vårdbehovet som de har rätt till enligt lagen. Situationen är densamma på nationell

nivå. Både inom munhälsovården i Helsingfors och nationellt finns en oro för att främst sådana familjer vars munhälsa är bra tar kontakt för bedömning. Då riktas de resurser som används för bedömningarna inte till de familjer som skulle behöva dem mest.

En del av dem som behöver stöd har inte nåtts av de förebyggande tjänsterna.

Munhälsovården har vidtagit åtgärder för att identifiera sådana barn och unga som löper särskilt risk att drabbas av munsjukdomar, och för att svara på deras vårdbehov. En del av de familjer, barn och ungdomar som saknar kunskap, förmåga och vilja att ta hand om munhälsan har dock inte kunnat nås av munhälsovårdstjänsterna i ett tillräckligt tidigt skede. Ett tecken på detta är att antalet remisser till tandvård under narkos har ökat. Om familjer som behöver stöd inte nås av munhälsovårdens förebyggande tjänster leder det till stora kostnader i framtiden.

Enligt de intervjuade tandskötare som utför vårdarbete självständigt framträder särskilt familjer som har invandrarbakgrund, svag socioekonomisk ställning eller psykiska problem bland dem som behöver stöd. Yrkespersoner inom munhälsovården har fått utbildning om hur man identifierar och behandlar riskpatienter. Nätverk för kollegialt stöd och kompetens har också etablerats. Särskilt det multiprofessionella samarbetet med rådgivningen har effektiviserat identifieringen av familjer som behöver stöd.

Barn och unga kallas till mellankontroller enligt en riskbedömning. Den individuella vårdprocessen fastställs utifrån barnets vårdbehov. Förutom kompetens kring barn har man inom munhälsovården identifierat ett behov av specialkompetens kring särskilda utmaningar hos unga. Särskilda utmaningar hos unga kan exempelvis vara psykiska problem, ätstörningar och missbruk. Barn och unga som behöver särskild kompetens och särskilt stöd hänvisas framöver till teamen för barn och unga för vård. Munhälsovården har anvisningen att göra en barnskyddsanmälan om en minderårig uteblir från mottagningen två gånger i följd. Barnskyddsanmälningar har i vissa fall bidragit till att barn kommit till mottagningen. Ett utvecklingsområde som har identifierats är att få unga vuxna som fyllt 18 år att ta del av tandvården efter att de avgiftsfria kontrollerna enligt ålder har upphört.

Åtgärder för att främja munhälsan har riktats enligt behov

Munhälsovårdens team för främjande av hälsa har till uppgift att vägleda både personal och kunder i munhälsofrågor. I planeringen av verksamheten har man använt index för hälsa och välbefinnande för att rikta hälsofrämjande åtgärder till dem som behöver dem mest. De index som använts är bland annat regionala sjuklighetsindex, resultaten om munhälsa i Hälsa i

skolan-enkäterna samt den behovsbaserade finansieringen för småbarnspedagogiken och grundskolorna.

Hälsofrämjande åtgärder har också riktats till stadsförnyelseområdena. Hälsofrämjarna deltar i evenemang för barn och ungdomar, till exempel uppbåd, och besöker till exempel klassrum, lekplatser och förskolor. Antalet evenemang har ökat mellan 2022 och 2025, och det är de östra och norra regionerna som står för flest evenemang. Hälsofrämjarna har också deltagit i många evenemang för invandrare. Hälsofrämjarna har också tagit fram material om munhälsa på olika språk och pedagogiska spel för olika åldrar.

Nästan alla personer under 23 år får icke-brådskande vård inom tidsfristen

I hälso- och sjukvårdslagen har sedan början av 2025 stadgats att personer under 23 år ska få tid till icke-brådskande munhälsovård inom tre månader. För personer som har fyllt 23 år är tidsfristen sex månader. Tidsfristerna för icke-brådskande vård gäller inte för de återkommande hälsoundersökningarna för minderåriga eller för tandreglering. Enligt statistiken har 94 procent av alla under 23 år fått tid till en tandläkare, 96 procent till en munhygienist och 99 procent till en tandskötare inom Helsingfors munhälsovård inom tre månader år 2025. Besök som gjorts med servicesedel saknas i statistiken, så den verkliga andelen genomförda besök är större än vad statistiken säger. Tidsfristen för icke-brådskande vård för personer under 23 år uppfylld bättre i Helsingfors än i välfärdsområdena i Nyland.

Kön för behovsbedömning för tandreglering har åtgärdats, men det är fortfarande kö för att få inleda behandlingen

I början av strategiperioden 2021–2025 uppstod köer till tandreglering på grund av bland annat coronapandemin, förändringar i klient- och patientdatasystemet samt en omorganisering av tandregleringen. Köer hade uppstått i två olika skeden i processen för tandreglering: till behovsbedömningen för tandreglering och till inledandet av tandregleringen.

Rätt tidpunkt för att påbörja tandreglering kan inte bestämmas direkt utifrån till exempel barnets ålder, utan bestäms individuellt beroende på utvecklingsstadiet för varje barns bett. Med bett avses förhållandet mellan över- och underkåkens tänder och käkarna. Tidigare kunde primärvården skicka patienter till behovsbedömning för tandreglering vid fel tid i förhållande till bettets utveckling. Även patienter som inte hade behov av det skickades till behovsbedömning för tandreglering. Även dessa orsaker orsakade köer till behovsbedömningen för tandreglering, vilket även fördröjde inledandet av behandling. Behovsbedömningen för tandreglering har utvecklats så att barn kan hänvisas till vård i så rätt tid som möjligt.

De köer som bildats har åtgärdats systematiskt sedan 2022. Tack vare åtgärderna var kön till behovsbedömningen för tandreglering åtgärdad i slutet av 2024. Det fanns dock fortfarande köer för att få påbörja tandreglering. I november 2025 väntade omkring 1 400 patienter på att få inleda behandling. I maj 2022 väntade omkring 1 700 patienter. En del av de patienter som köade till behandlingen väntade för att det inte ännu var rätt tid för att behandla patienten i fråga.

Slutsatser

Munhälsovården för barn och unga bedrivs till stor del i enlighet med lagstiftningen och stadens riktlinjer.

Munhälsovården har gjort tillräckligt med multiprofessionellt samarbete med rådgivningarna, men samarbetet med skol- och studerandehälsovården har varit begränsat. Samarbetet mellan munhälsovården och rådgivningarna har varit särskilt nära på familjecentren. Hälsovårdarna på rådgivningarna har också fått utbildning om munhälsovård. Ett nära samarbete med rådgivningen är motiverat, eftersom grunden för en god munhälsa läggs redan i den tidiga barndomen. Munhälsovårdens samarbete med skol- och studerandehälsovården har i praktiken närmaste inneburet att hälsofrämjare har besökt enskilda skolor. Munhälsovården har också ordnat informationsmöten för skol- och studerandehälsovården. De har dock ordnats för sällan, eftersom hälsovårdarna inom skol- och studerandehälsovården enligt observationerna i utvärderingen saknade viktig kunskap om munhälsovården, till exempel om hur yrkespersoner kan ta kontakt.

Munhälsoundersökningarna för familjer som väntar sitt första barn och för barn i åldern 0–17 år har i huvudsak ordnats i enlighet med den lagstiftning som gällde åren 2021–2025. Helsingfors munhälsovård har erbjudit familjer, barn och unga fler kontroller än vad lagstiftningen kräver. En betydande andel av familjerna som väntar sitt första barn samt högstadieungdomarna och de studerande har dock avstått från de återkommande kontroller som erbjudits.

Munhälsovården har i huvudsak riktat tillräckligt med resurser till barn och barngrupper som löper risk för munsjukdomar. För barn som löper risk för munsjukdomar har man gjort mellankontroller. Hälsofrämjande åtgärder har riktats enligt behov exempelvis med hjälp av hälso- och välfärdsindex. Munhälsovårdens tjänster har dock inte fått kontakt med en del av de familjer och barn som behöver stöd med att ta hand om munhälsan i ett tillräckligt tidigt skede.

Unga under 23 år har fått tillgång till icke-brådskande vård inom munhälsovården i Helsingfors inom den tidsfrist som hälso- och sjukvårdslagen fastslår, med hänsyn till brister i statistikföringen. Kön till behovsbedömning för tandreglering har åtgärdats, men det är fortfarande kö till att inleda vården.

Revisionsnämndens rekommendationer

Social-, hälsovårds- och räddningssektorns munhälsovård ska

- ▶ vidta åtgärder som ökar deltagandet i bedömningar av munhälsan och vårdbehovet bland familjer som väntar sitt första barn och som behöver stöd.
- ▶ vidta åtgärder som ökar högstadieungdomars och studerandes deltagande i munhälsokontroller.
- ▶ fortsätta åtgärderna för att minska köerna och väntetiderna inom tandregleringen.

Social-, hälsovårds- och räddningssektorns munhälsovård och skol- och studerandehälsovården ska

- ▶ öka det ömsesidiga samarbetet för att förbättra barns och ungas munhälsa.

Det smarta Helsingfors leds med information och genom digitalisering

Hälso- och sjukvårdens digitala tjänster

Har hälso- och sjukvårdens digitala tjänster utvecklats i enlighet med målen?

Användningen av digitala tjänster har ökat, men det finns ännu utrymme för utveckling för att göra tjänsterna smidigare.

Huvudfrågan för utvärderingen:

Har hälso- och sjukvårdens digitala tjänster utvecklats i linje med stadens och social-, hälsovårds- och räddningssektorns riktlinjer?

Delfrågor:

1. Har klientportalen Maisa utvecklats i enlighet med stadens och social-, hälsovårds- och räddningssektorns riktlinjer?
2. Har Omaolo-tjänsten utvecklats i enlighet med stadens och social-, hälsovårds- och räddningssektorns riktlinjer?
3. Har de gemensamma servicestigarna mellan primärvården och den specialiserade sjukvården gjorts smidigare med hjälp av digitala tjänster?

Vid sidan av delfrågorna har utvärderingen också beaktat det mål enligt vilket man ska säkerställa stadsbornas möjlighet att vid behov ta kontakt på annat sätt än digitalt.

Maisa är en klientportal för klient- och patientdatasystemet Apotti, det vill säga en digital tjänst och en mobilapplikation som ger tillgång till flera olika tjänster. Omaolo är en riksomfattande digital tjänst för social- och hälsovårdens tjänster och bedömning av vårdbehov. Servicestigen är en systematisk helhet som baserar sig på klientens servicebehov, och som består av flera olika tjänster eller serviceprocesser.

Utvärderingen begränsade sig huvudsakligen till hälsostationerna och psykiatrins tjänster. En del av observationerna gäller dock stadens social- och hälsovårdstjänster i allmänhet, eftersom uppgifter om användningen och utvecklingen av digitala tjänster inte alltid kan avgränsas endast till hälsostationernas tjänster och de psykiatriska tjänsterna eller endast till hälso- och sjukvårdstjänsterna.

Utvärderingen fokuserade främst på strategiperioden 2021–2025, då Helsingfors enligt stadsstrategin skulle stärka utbudet av digitala social- och hälsovårdstjänster och ge ett servicelöfte för digitala social- och hälsovårdstjänster. Målet var att göra användningen av tjänsterna mer kundorienterad och så smidig som möjligt ur olika Helsingforsbors perspektiv. Digitaliseringen var tänkt att stödja denna utveckling. Digitaliseringen skulle också enligt stadsstrategin vara en metod för att uppnå målet för smidig tillgång till primärvård och munhälsovård.

Materialet till utvärderingen skaffades genom intervjuer och förfrågningar bland de yrkespersoner inom staden som ansvarar för att utveckla digitala tjänster för hälso- och sjukvården. I materialinsamlingen ingick också ett besök av revisionsnämndens andra kommitté inom social-, hälsovårds- och räddningssektorn. Dessutom gjordes en enkät bland personalen inom de psykiatriska tjänsterna, som utarbetats i samarbete med HUS externa revision. I utvärderingen användes också färdigt material om klienternas upplevelser av tjänsterna, statistik- och indikatorinformation samt dokumentinformation. Materialet för utvärderingen samlades huvudsakligen in mellan september 2025 och januari 2026.

Klienten kan välja kontaktkanal, men användningen av flera kanaler är belastande för personalen

En del av hälso- och sjukvårdens klienter vill helst använda tjänsterna på plats eller per telefon. Det är frivilligt att använda digitala tjänster som Maisa eller Omaolo. Om klienten vill kan hen kontakta hälso- och sjukvårdstjänsterna per telefon eller genom ett besök på plats i stället för att använda digitala tjänster. Klienten kan också själv välja om hen vill få information om sin vård per telefon, per brev eller genom digitala kanaler. I social-, hälsovårds- och räddningssektorns servicestrategi för åren 2026–2029 ingår ett servicelöfte enligt vilket en klient som inte vill använda digitala tjänster alltid har möjlighet att använda tjänsterna på annat sätt.

I en enkät bland yrkespersoner inom psykiatrin framgick att ett stort antal meddelanden, användning av flera olika kanaler och problem med att styra meddelanden orsakar belastning för personalen. I tjänsterna förekommer så kallad onödigt efterfrågan, då en klient använder flera olika kanaler så att flera yrkespersoner hanterar samma ärende. Man har försökt minska den

onödiga efterfrågan bland annat genom att förbättra styrningen av klienternas kontakter. Brådskande kontakter har styrts till Omaolo och icke-brådskande till Maisa. Social-, hälsovårds- och räddningssektorn har inte ännu bestämt vilken som ska vara den primära kontaktkanalen som övriga digitala tjänster ska integreras i. Enligt de experter som intervjuades i utvärderingen kan man minska onödig efterfrågan genom att sköta klientens ärende så snabbt som möjligt, dokumentera planerna noggrant och säkerställa att klienten vet hur vården framskrider. Hälsostationerna har haft målet att antalet kontakter till yrkespersonerna inte skulle öka år 2025 jämfört med föregående år. Detta mål har uppnåtts.

Ingen servicestig mellan primärvården och den specialiserade sjukvården har digitaliserats helt

Ett av de viktigaste projekten i social-, hälsovårds- och räddningssektorns digitaliseringsplan 2023–2025 var att skapa smidigare gemensamma servicestigar mellan primärvården och den specialiserade sjukvården, såväl inom sektorn som med samarbetspartner. I digitaliseringsplanen konstaterades också att man försöker sänka trösklarna mellan den specialiserade sjukvården och primärvården med hjälp av digitalisering i samarbete med HUS.

I början av 2026 fanns ingen färdig gemensam digital stig för någon enskild sjukdom eller behandling hos Helsingfors och HUS. Gränsen mellan de digitala tjänsterna för den specialiserade sjukvården och primärvården har i stort sett inte alls kunnat överbyggas. Byggandet av gemensamma digitala servicestigar försvåras av lagstiftningen kring förmedling av information över registergränserna inom hälso- och sjukvården. Vissa gränsöverskridande lösningar har testats, såsom digital egenkontroll i Maisa och planering av en digital process för graviditeten i samarbete med HUS och Oy Apotti Ab. Egenkontroll kan till exempel bestå av formulär för uppföljning av blodtryck eller blodsocker. Vissa tjänster för graviditeter, som att boka det första besöket och fylla i blanketten för förhandsuppgifter, har kommit digitaliseras, men inte hela servicestigen. Målet är att digitalisera hela servicestigen för graviditet åren 2026–2027. I planeringen av processen för graviditeter görs samtidigt en mer omfattande utredning av möjligheterna till gemensamma digitala lösningar för primärvården och den specialiserade sjukvården.

De digitala tjänsternas inverkan på tillgången till primärvård kunde inte bedömas

Enligt stadsstrategin 2021–2025 och budgeten för 2025 ska de digitala tjänsterna förbättra tillgången till primärvård. Uppfyllandet av tidsfristerna enligt hälso- och sjukvårdslagen för tillgång till icke-brådskande

vård följs upp nationellt med en enhetlig indikator, som mäter om den första vårdhändelsen sker inom den lagstadgade maximitiden efter att vårdbehovet bedöms. Hur Maisa och Omaolo har påverkat tillgången till vård har inte kunnat bedömas utifrån indikatorn i fråga, eftersom användning av Maisa och Omaolo inte betraktas som bedömning av vårdbehov enligt hälso- och sjukvårdslagen. Det finns inte heller något direkt orsakssamband mellan användning av digitala tjänster och tillgång till vård, eftersom även andra faktorer påverkar tillgången till vård. Hit hör exempelvis förändringar i efterfrågan på tjänsterna, antalet sjukskötare och läkare, personalens kompetens, antalet kontaktkanaler, de digitala verktygens funktion samt andra utvecklingsåtgärder inom sektorn. Användning av Maisa och Omaolo kan ändå frigöra resurser för bedömningar av vårdbehov per telefon.

Användningen av Maisa har ökat, men alla Maisa-meddelanden besvaras inte inom utsatt tid

Klienterna kan i enlighet med sina behov använda Maisa eller någon annan kanal, till exempel telefon. Maisa erbjuds klienterna som primär kontaktkanal på webbplatsen och på mottagningen. Antalet användare av Maisa samt antalet kontakter och meddelanden har ökat, men andelen av alla Helsingforsbor som väljer Maisa har förblivit densamma åren 2023–2025 (tabell 10).

Maisa har tillgänglig dygnet runt i enlighet med stadens servicelöfte för digitala social- och hälsovårdstjänster. Meddelanden besvaras dock under tjänstetid. Maisas servicelöfte uppfylldes inte år 2025 på så sätt att alla meddelanden inte kunde besvaras inom två dygn enligt löftet. Andelen meddelanden som besvaras inom två dygn har dock ökat till 77 procent år 2025, då motsvarande andel år 2023 var 66 procent.

Respons har samlats in om Maisa, men en del av de långvariga problemen har inte lösts

Oy Apotti Ab och social-, hälsovårds- och räddningssektorn i Helsingfors har samlat in klientrespons om Maisa och utvecklat tjänsten utifrån den. Vissa problem eller stödbehov har dock återkommit i kundresponsen åren 2022–2025. Det tyder på att det ur kundernas perspektiv inte har skett en tillräcklig utveckling i dessa frågor. De problem som ofta tagits upp i kundresponsen har särskilt varit problem med att använda tjänsterna för en minderårig persons räkning och svårigheter med att hitta information i Maisa-appen.

Varken Oy Apotti Ab eller social-, hälsovårds- och räddningssektorn i Helsingfors har samlat in respons från yrkespersoner om Apottis funktioner som anknyter till Maisa. Personalen deltar dock i att utveckla Maisa.

Tabell 10. Nyckeltal för användningen av social- och hälsovårdens klientportal Maisa i Helsingfors 2023–2025.*

Indikator	2023	2024	2025
Andel Maisa-användare av alla klienter som social- och hälsovården haft kontakt med under året, procent	86 %	90 %	91 %
Kundbesök i Maisa, antal	1 716 650	1 949 333	2 003 168
Kundernas Maisa-meddelanden, antal	854 103	1 058 157	1 207 828
Andel av alla Helsingforsbor som har aktiverat Maisa, procent	77 %	77 %	77 %

* Källa: Social-, hälsovårds- och räddningssektorn.

Tabell 11. Omalos koder för hur brådskande ärenden är och tidsgränser.*

Kod för hur brådskande ett ärende är	Tidsgräns (anger inom vilken tid yrkespersonen ska ta upp ärendet till behandling och kontakta klienten)
P0	Hanteras omedelbart (tjänsten hänvisar kunden att kontakta nödcentralen, ärendet hanteras inte av en yrkesperson)
P1	Under 2 h (behandlas som jourärende)
P2	Under 12 h (behandlas som jourärende, men inte nattetid)
P3	Under 24 h
P4	Under 72 h
P5	Icke-brådskande, behandlas inom en vecka
P6	Icke-brådskande, behandlas inom en månad
P7	Icke-brådskande, kan vänta på behandling i mer än en månad
P8	Icke-brådskande, ingen tidsbegränsning

* Källa: Social-, hälsovårds- och räddningssektorn.

Under utvärderingen gjorde revisionsnämnden en enkät bland personalen inom psykiatrin. I enkäten framgick att en del respondenter upplevde att de inte fått tillräckligt med utbildning eller inskolning för användning av Maisa. Enligt uppgift från social-, hälsovårds- och räddningssektorn har majoriteten av sektorns personal dock gått nätkursen om Maisa. Maisas funktioner ingår också i användarutbildningar för Apotti som ordnas för andra yrkespersoner.

Användningen av Omaolo har ökat, och nästan alla symtombedömningar besvaras inom den lagstadgade tidsfristen

Patienterna kan få en bedömning av vårdbehov via Omaolo eller per telefon. Tjänsten Omaolo är en medicinteknisk produkt. En medicinteknisk produkt är en utrustning eller programvara som används för att undersöka en människas hälsotillstånd, diagnostisera sjukdomar och skador samt förebygga och behandla dem. I bruktagandet av medicintekniska produkter regleras av EU:s förordningar och Finlands nationella lagstiftning.

I Omaolo-tjänsten svarar yrkespersoner på hälsostationer och inom jourhjälp patienten enligt den lagstadgade klassificeringen av hur brådskande ärendet är, i brådskande fall inom en halv timme. Jourhjälp är en tjänst som tillhandahålls av Helsingfors hälsostationer, som ger råd vid plötsliga hälsoproblem. Om en patient inte vill använda Omaolo kan hen ringa till en hälsostation under tjänstetid, till jourhjälp utanför tjänstetid eller i nödfall till 112.

Yrkespersonen ser en kod för hur brådskande ärendet är (tabell 11) för vare ärende i Omaolo som väntar på att behandlas av en yrkesperson. Koderna baserar sig på nationell lagstiftning, social- och hälsovårdsministeriets klassificering för hur brådskande jourärenden är samt på Duodecims anvisningar och rekommendationer. Koden för hur brådskande ärendet är anger hur brådskande Omaolo har bedömt att klientens symtom är och inom vilken tid yrkespersonen ska bedöma klientens situation.

Antalet symtombedömningar som patienter fyller i i Omaolo har ökat varje år åren 2023–2025. År 2025 gjordes omkring 173 000 symtombedömningar, vilket är knappt 60 000 fler än 2023. Omaolo var dock en okänd tjänst för omkring en tredjedel av dem som svarade på social-, hälsovårds- och räddningssektorns invånarenkät 2024.

På svarstiderna i Omaolo tillämpas olika tidsfrister enligt hur brådskande ärendet är i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen. De funktioner i Omaolo som utgör medicinteknisk utrustning inkluderar också striktare kriterier för hur brådskande ärenden är än vad hälso- och sjukvårdslagen gör. År 2025 svarade yrkespersonerna på 99 procent av kontakterna i Omaolo enligt den lagstadgade klassificeringen av hur brådskande

ärendena var. I cirka 900 fall fick kunden vänta längre på svar. Efterlevnaden av den lagstadgade klassificeringen av hur brådskande ärenden är har förbättrats i Omaolo och svarstiderna har blivit kortare år 2025 jämfört med 2024.

Användningen av Omaolo har utökats till munhälsovården

Omaolo har förverkligat målet i social-, hälsovårds- och räddningssektorns projektplan för hållbar tillväxt 2023–2025, enligt vilket användningen av Omaolo skulle utvidgas även till andra social- och hälsovårdsenheter utöver hälsostationerna. År 2023 infördes en symtombedömning för symtom eller skador i tänderna eller munnen, som behandlas av yrkespersoner inom munhälsovården. Ett mål var också att använda hela utbudet av tjänster i Omaolo, bland annat hälsokontrollerna, som en del av kartläggningen av det totala servicebehovet hos personer som behöver mycket service. Användningen av hälsokontroller i Omaolo har ökat mellan 2023 och 2025. Hälsokontroller på yrkespersoners initiativ har börjat användas 2022, men har inte blivit vanligare åren 2023–2025.

Omaolo har förbättrats utifrån respons från kunder och personal

Respons från kunder och personal har samlats in och använts för att utveckla Omaolo. Respons som samlats in av social-, hälsovårds- och räddningssektorn i Helsingfors har förmedlats till DigiFinland Oy och Förlags Ab Duodecim, som utvecklar Omaolo-tjänsten, och ändringar har gjorts i tjänsten utifrån den. Även om nya symtombedömningar är efterfrågade går det långsamt att få in dem i tjänsten. Detta beror delvis på att utvecklingen av Omaolo-tjänsten är strikt reglerad eftersom den är en medicinteknisk produkt.

För att en yrkesperson inom staden ska få behörighet att använda Omaolo måste hen genomgå Omaolos utbildningshelhet och en tentamen som säkerställer kunskaperna. Enligt respons från yrkespersonerna ger utbildningen de flesta av dem som går den goda färdigheter för att använda tjänsten.

Slutsatser

Hälso- och sjukvårdens digitala tjänster har delvis utvecklats enligt stadens social-, hälsovårds- och räddningssektors riktlinjer.

Klientportalen Maisa har delvis utvecklats enligt stadens social-, hälsovårds- och räddningssektors riktlinjer. Användningen av Maisa har ökat, men alla Maisa-meddelanden besvaras inte inom utsatt tid. Om patienten informeras om hur vården fortskrider kan onödiga eller dubbla kontakter via olika kanaler minskas. Man har också samlat in klientrespons om Maisa, som har använts för att utveckla tjänsten enligt riktlinjerna i stadsstrategin. Vissa problem, såsom

svårigheter med att agera för en minderårig persons räkning eller att hitta information, har ändå upprepade gånger tagits upp i klientresponser. Detta tyder på att dessa problem ännu inte har lösts på ett sätt som tillfredsställer klienterna.

Den digitala tjänsten Omaolo har huvudsakligen utvecklats enligt stadens social-, hälsovårds- och räddningssektors riktlinjer. Antalet symtombedömningar och användare i Omaolo har ökat, nästan alla symtombedömningar har behandlats inom lagstadgad tid och tjänsten har utvecklats utifrån respons från klienter och yrkespersoner inom hälso- och sjukvården. Hela utbudet av tjänster i Omaolo, till exempel hälsokontrollerna, har dock inte ännu använts i eftersträvad utsträckning.

Social-, hälsovårds- och räddningssektorns mål att skapa smidigare gemensamma servicestigar mellan primärvården och den specialiserade sjukvården har i huvudsak inte uppnåtts. Vissa lösningar som överskrider den digitala gränsen mellan den specialiserade sjukvården och primärvården, såsom en digital graviditetsprocess, har planerats eller testats, men ingen enskild sjukdom eller behandling har en helt färdig digital process.

Möjligheterna för stadsborna att använda hälso- och sjukvårdens tjänster via flera olika kanaler och även på annat sätt än digitalt har tryggats. Kommunikation via flera kanaler är dock förknippad med problem med att styra meddelanden, som kan belasta yrkespersoner inom hälso- och sjukvården och leda till att det tar längre tid att hantera klientens ärende. Man har försökt förbättra styrningen av klienternas kontakter, men sektorn har inte ännu beslutat vilken som ska vara den primära kanalen, som andra digitala kanaler ska integreras in.

De digitala tjänsternas effekt på tillgången till primärvård har inte kunnat bedömas, eftersom användningen av tjänsterna i fråga inte påverkar indikatorerna för tillgång till vård och eftersom många andra faktorer också påverkar tillgången till vård.

Revisionsnämndens rekommendationer

Social-, hälsovårds- och räddningssektorn ska

- ▶ vidta åtgärder för att säkerställa att alla klienter får svar på Maisa-meddelanden inom den utlovade tiden.
- ▶ vidta åtgärder för att åtgärda problem med Maisa som upprepade gånger tas upp i klientresponser, såsom möjligheterna att hitta information och agera för en minderårig persons räkning, inom de ramar som lagstiftningen möjliggör.
- ▶ vägleda hälso- och sjukvårdens klienter att använda den digitala kanal eller kontaktkanal som bäst passar för deras behov.
- ▶ se till att personalen inom hälso- och sjukvården vet vilken digital kanal eller annan kontaktkanal som används med klienten i respektive fall.
- ▶ fortsätta digitalisera de gemensamma servicestigarna mellan primärvården och den specialiserade sjukvården.

Utvärdering av genomslaget av revisionsnämndens rekommendationer från 2023

Har man vidtagit åtgärder enligt rekommendationerna i utvärderingsberättelsen för 2023?

Alla de åtgärder som rekommenderades i utvärderingsberättelsen år 2023 har vidtagits.

Huvudfrågor för utvärderingen:

1. Vilka åtgärder enligt revisionsnämndens rekommendationer i utvärderingsberättelsen för 2023 har centralförvaltningen och sektorerna vidtagit?
2. Vilka effekter har åtgärderna enligt rekommendationerna haft?

I utvärderingsberättelsen för år 2023 behandlades 13 utvärderingsfrågor och 46 rekommendationer lades fram. Rekommendationernas effekter utvärderades genom att granska de utlåtanden som gavs i utvärderingsberättelsen och en utredning som stadsstyrelsen lämnade till fullmäktige i december 2024 samt skicka förfrågningar till sektorernas ledning eller andra ansvariga aktörer hösten 2025. En fyragradig skala (figur 17 och 18) användes för att bedöma vidtagandet av åtgärder och deras inverkan. I figur 19 ges en sammanfattning av hur rekommendationerna har förverkligats per utvärderingstema. Närmare beskrivningar av hur rekommendationerna har förverkligats ges i en utvärderingspromemoria om rekommendationernas genomslag på www.arviointikertomus.fi/sv.

Åtgärder enligt rekommendationerna har genomförts eller inletts

Alla rekommendationer i utvärderingsberättelsen 2023 har lett till åtgärder åtminstone till någon del (figur 17). I figuren sammanställs utvärderingens resultat i fråga om vidtagna åtgärder för år 2023 och jämförts med åren 2021–2022. Andelen rekommendationer där alla åtgärder har vidtagits har ökat jämfört med de två föregående åren.

Stadskansliet har utvecklat dokumentationen av bindande mål och uppföljningen av koncernens mål.

Alla rekommendationer i utvärderingsberättelsen som berör hamnens miljömål har börjat främjas, och den nya rapporteringen beaktar de växthusgasutsläpp som uppstår i hamnområdet i ett bredare perspektiv. Sektorernas samordning har förbättrats i linje med rekommendationerna för att främja stadsförnyelsen, men utökandet av företagets verksamhetsförutsättningar i områdena går långsamt. Inom social-, hälsovårds- och räddningssektorn pågår åtgärder enligt rekommendationerna, bland annat en uppdatering av planerna för att tömma skyddsrum. Rekommendationerna för vinterunderhållet av gång- och cykelvägar har förverkligats genom ett utvecklingsprogram för snöhanteringen och genom att förnya principerna för vinterunderhållet, som förbättrar lösningarna för dimensionering av utrymmen för snö. Övervakningen och sanktioneringen av entreprenörer har också harmoniserats. Stadens intressebevakning ur ekonomiskt perspektiv har utvecklats.

Fostrans- och utbildningssektorn har till exempel förnyat rutinerna för finansiering och harmoniserat praxisen för att välja och byta lärokurs för att stödja elever med främmande språk som modersmål i grundskolorna. Kultur- och fritidstjänsternas bibliotekstjänster har utvecklat och utökat samarbetet med fostrans- och utbildningssektorn för att förbättra bibliotekens attraktivitet och främja läsning. I kulturtjänsterna har man utvecklat understödkriterierna för invånardelaktighet och utvecklat tillträdet till understödsslag för nya aktörer. Social-, hälsovårds- och räddningssektorn har förbättrat arbetsfördelningen inom bedömningen av servicebehov i socialhandledningen för barnfamiljer. Flera rekommenderade åtgärder för att förhindra narkotikarelaterade dödsfall har genomförts inom missbrukartjänsterna.

39 procent av de rekommenderade åtgärderna hade positiva effekter

För de åtgärder som vidtagits enligt rekommendationerna i utvärderingsberättelsen för 2023 kunde positiva effekter noteras i 39 procent av fallen (figur 19). Andelen har minskat jämfört med 2021 och 2022. Som positiva effekter tolkades bland annat framgångar i utvecklingen av verksamheten som rapporterades av respondenterna och som anknöt till uppfyllandet av rekommendationerna. För hälften av

rekommendationerna har effekterna av de åtgärder som vidtagits inte ännu kunnat ses.

Utsläppen från fartyg i hamnområdet har minskat, men det har inte utsläppen från till exempel maskiner i hamnområdet. En uppdatering av ledningsstrukturen för stadsförnyelsen år 2024 förtydligade samordningen mellan sektorerna och ökade dialogen inom staden. I vinterunderhållet av gång- och cykelvägar har kapaciteten för mellanlagring av snö kunnat ökas. Folk har blivit mer nöjda med snöröjningen på gång- och cykelvägar år 2025, även om vi för cyklingens del inte har uppnått målet. Stadens intressebevakningsmässiga betydelse i nationell påverkan har förbättrats och centrala mål för intressebevakningen har uppnåtts.

Bibliotekstjänsterna och grundskolorna har följt upp hur biblioteksbesöken för elever i årskurs 1, 3 och 7 förverkligas, men högstadieelevernas biblioteksbesök förverkligas inte ännu enligt målet. Tillgången på personal har förbättrats i ungdomstjänsterna och socialhandledningen för barnfamiljer, även om den positiva utvecklingen ställvis är en följd av det försämrade sysselsättningsläget. Inom missbrukartjänsterna har åtgärderna gjort det lättare att få vård. Enligt den tolkning som gjordes i utvärderingen kunde effekterna

av fem rekommendationer inte bedömas utifrån materialet.

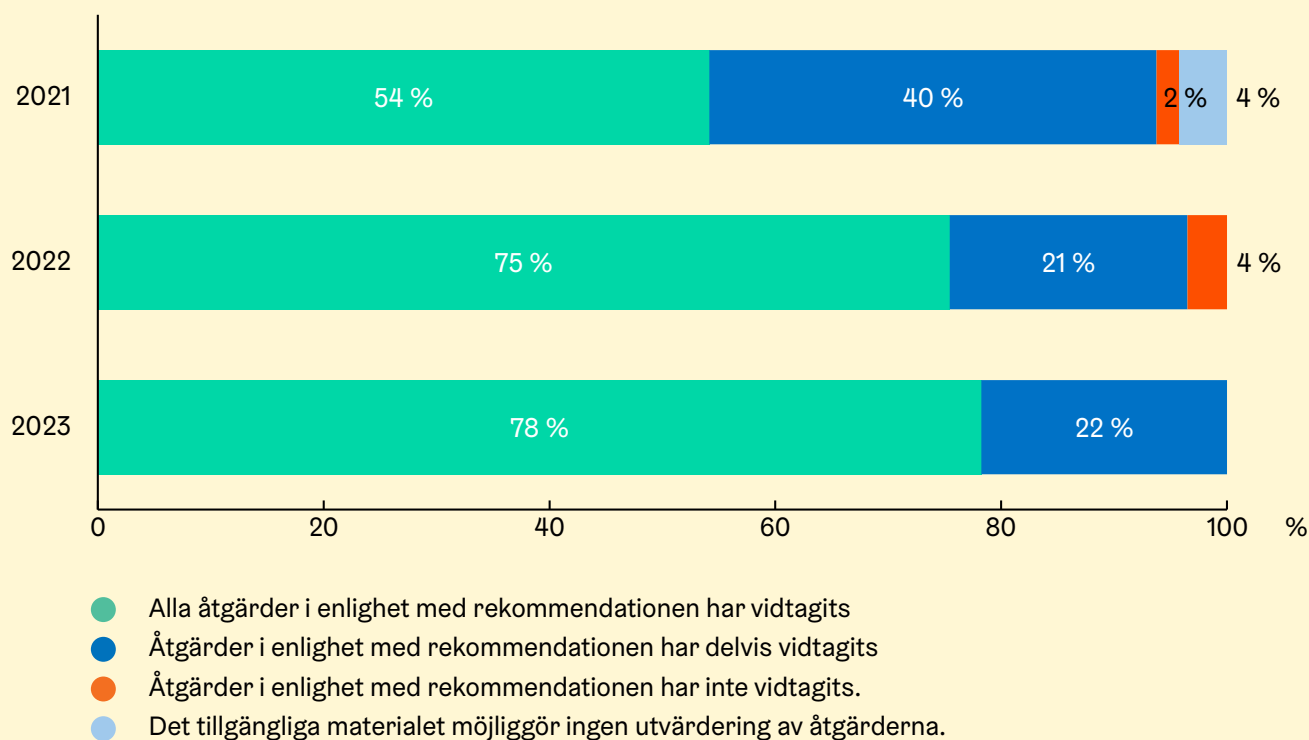
Slutsatser

Av revisionsnämndens rekommendationer i utvärderingsberättelsen 2023 var alla sådana att sektorerna redan helt eller delvis har vidtagit åtgärder enligt rekommendationerna. Positiva effekter noterades för 39 procent av rekommendationerna.

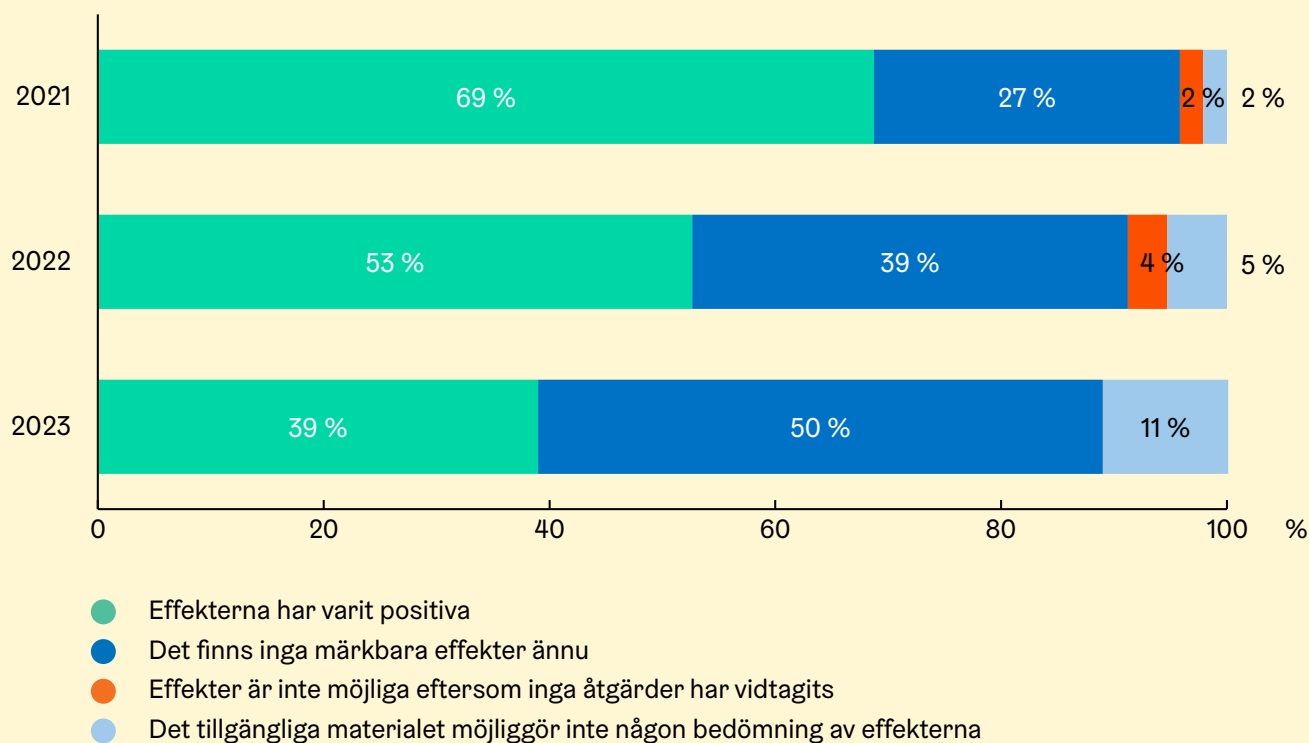
I enlighet med revisionsnämndens rekommendationer har exempelvis övervakningen av entreprenörer för vinterunderhåll av gång- och cykelvägar gjorts mer enhetlig, och räddningsväsendet håller på att uppdatera planerna för tömning av skyddsrum. Dessutom har man främjat bibliotekens attraktivitet, inom kulturtjänsterna har man främjat nya aktörers tillgång till understöd, inom socialhandledningen för barnfamiljer har man förbättrat arbetsfördelningen i bedömningen av servicebehov och inom beroendetjänsterna har man förbättrat tillgången till vård för att förhindra narkotikarelaterade dödsfall. Tillgången på personal har förbättrats i ungdomstjänsterna och socialhandledningen för barnfamiljer.

Figur 17. Vidtagande av åtgärder enligt revisionsnämndens rekommendationer åren 2021–2023, procent.

Figur 18. Effekter av de åtgärder som vidtagits enligt revisionsnämndens rekommendationer 2021–2023, procent.

Procenttalen har avrundats för att göra figurerna mer lättlästa. Därför blir totalsumman inte alltid 100.

Figur 19. Sammanfattning och kommentarer om genomförandet av rekommendationerna enligt utvärderingsberättelsen 2023 och deras effekter samt några huvudpunkter i de åtgärder som vidtagits.

Kapaciteten för mellanlagring av snö och övervakningen av entreprenörerna i vinterunderhållet av gång- och cykelvägar har utökats.

Tillgången på personal har förbättrats i ungdomstjänsterna och socialhandledningen för barnfamiljer.

Ledningen av stadsförnyelseområdena har förtydligats.

Tillgången till vård har förbättrats inom missbrukarvården.

Resurserna för att stödja elever med främmande språk i grundskolorna har utökats, och rutinerna för stödet har harmoniserats.

Bibliotekens attraktivitet och läsningen har främjats i samarbete med grundskolorna.

Stadens viktigaste mål för intressebevakning har uppnåtts.

Utsläppen från fartyg i hamnområdet har minskat.

BILAGA 1. Revisionsnämndens fördelning av ansvarsområden 2025

Första kommittén

Centralförvaltningen

- Stadsstyrelsen
- Stadskansliet

Centralförvaltningens affärsverk

- Direktionen för affärsverket
- Ekonomiförvaltningstjänsten
- Affärsverket ekonomiförvaltningstjänsten
- Direktionen för affärsverket Palvelukeskus
- Affärsverket Palvelukeskus
- Direktionen för affärsverket Byggtjänsten
- Affärsverket Byggtjänst
- Direktionen för affärsverket för sysselsättningstjänster
- Affärsverket för sysselsättningstjänster

Stadsmiljösektorn

- Stadsmiljönämnden
- Markanvändning och stadsstruktur
- Byggnader och allmänna områden
- Tjänster och tillstånd
- Trafikaffärsverkets direktion
- Trafikaffärsverket

De viktigaste dottersammanslutningarna som hör till den första kommitténs ansvarsområde

Områden och infrastruktur

- Huvudstadsregionens Stadstrafik Ab.

Bostäder

- Helsingin Asumisoikeus Oy
- Helsingfors stads bostäder Ab
- Fastighets Ab Auroraborg

Livskraft och marknadsföring

- Forum Virium Helsinki Ab
- Helsingfors stadslokaler Ab
- Helsinki evenemangsstiftelse sr
- Helsinki Partners Ab
- Högholmens djurgård stiftelse sr
- Stadion-stiftelsen sr

Marknadsmässiga

- Finlandiahuset Ab
- Helen Ab
- Helsingfors Hamn Ab
- Fastighetsaktiebolag Helsingfors Elhus
- Metropolilab Ab

Verksamhetslokaler

- Fastighets Ab Helsingfors Verksamhetslokaler

Stödtjänster och övriga

- Seure Henkilöstöpalvelut Oy
- DigiHelsingfors Ab
- Huvudstadsregionens Återandvändningscentral Ab

Andra kommittén

Sektorn för fostran och utbildning

- Nämnden för fostran och utbildning
- Småbarnspedagogik och förskoleundervisning
- Grundläggande utbildning
- Gymnasie- och yrkesutbildning och fritt bildningsarbete
- Svenska tjänster

Kultur- och fritidssektorn

- Nämnden för kultur och fritid
- Bibliotekstjänster
- Kulturtjänster
- Ungdomstjänster
- Motions- och idrottstjänster

Social-, hälsovårds- och räddningssektorn

- Social-, hälsovårds- och räddningsnämnden
- Familje- och socialtjänster
- Hälsovårds- och missbrukartjänster
- Sjukhus-, rehabiliterings- och omsorgstjänster
- Räddningsverket

Dottersammanslutningar som hör till den andra kommitténs ansvarsområde

Kultur

- Stiftelsen HAM Helsingfors konstmuseum sr
- Stiftelsen Musikhuset i Helsingfors
- Helsingfors teaterstiftelse sr
- UMO-säätiö sr

Idrott och motion

- Isbanestiftelsen sr
- Mäkelänrinteen Uintikeskus Oy
- Urheiluhallit Oy
- Vuosaaren Urheilutalo Oy

Social-, hälsovårds- och räddningssektorn

- Seniorstiftelsen sr i Helsingfors
- Stiftelsen Uddhemmet sr
- Oulunkylän kuntoutuskeskus sr

BILAGA 2. Personal vid revisionskontoret som assisterat revisionsnämndens kommittéer

Första kommittén

Cantell Timo
utvärderingschef

Jäske Petri, kommitténs sekreterare
ledande effektivitetsrevisor

Hynninen Harri
stadsrevisor

Kaartinen Aija
ledande effektivitetsrevisor

Kaito Kirsi-Marie
stadsrevisor

Kähkönen Liisa
ledande effektivitetsrevisor

Mikkonen Juuli
stadsrevisor

Mönkkönen Tommi
inspektör

Parkkonen Hanna
stadsrevisor

Puttonen Kalle
stadsrevisor

Seppälä Jaakko
stadsrevisor

Valtaluoto Timo
stadsrevisor

Vismanen Elina
stadsrevisor

Andra kommittén

Cantell Timo
utvärderingschef

Kähkönen Liisa, kommitténs sekreterare
ledande effektivitetsrevisor

Jäske Petri
ledande effektivitetsrevisor

Kaartinen Aija
ledande effektivitetsrevisor

Mikkonen Juuli
stadsrevisor

Palomäki Tarja
stadsrevisor

Parkkonen Hanna
stadsrevisor

Puttonen Kalle
stadsrevisor

Seppälä Jaakko
stadsrevisor

Valtaluoto Timo
stadsrevisor

Vismanen Elina
stadsrevisor

BILAGA 3. Förteckning över de utvärderingspromemorior som beretts för revisionsnämnden

Första kommittén

- Begränsning av boendekostnaderna i Helsingfors stads bostäder Ab
- Uppnående av DigiHelsingfors Ab:s mål för tjänsternas kvalitet och personalen
- Livscykelhantering vid upphandling och byggande
- Skyddet av Östersjön
- Stadens störnings- och kriskommunikation
- Budgetmål för att förhindra segregation
- Rekommendationernas genomslag 2023, första kommittén

Andra kommittén

- Eftermiddagsverksamheten för skolelever och Finlandsmodellen för hobbyverksamhet
- Uppnående av de strategiska målen för kulturtjänsterna
- Munhälsovård för barn och unga
- Stöd för närståendevårdare i tjänsterna för äldre
- Effekterna av den utvidgade läroplikten
- Mentalvårds- och missbrukartjänster i barnskyddets anstaltsvård
- Rekommendationernas genomslag 2023, andra kommittén
- Hälso- och sjukvårdens digitala tjänster

Promemoriorna (på finska) finns på webbplatsen www.arviointikertomus.fi/sv.

Förkortningar och terminologi

Ett områdes hållkraft

områdets förmåga att få invånare, företag eller kompetenta personer att trivas och stanna i området

Annegården

ett konstcenter för barn och ungdomar i centrala Helsingfors

Apotti

social- och hälsovårdens klient- och patientdatasystem

Ara-hyresbostad

statligt subventionerad hyresbostad till rimligt pris, som är avsedd primärt för låginkomsttagare och personer med brådskande behov av bostad

BNP

bruttonationalprodukt, ett mått på värdet av de varor och tjänster som produceras under en viss period och i en viss region

Caisa

kulturcenter i Berghäll

DigiHelsingfors

Ett dotterbolag som ägs av Helsingfors stad, som producerar och upprätthåller digitala tjänster som är viktiga för stadens verksamhet

Duodecim

ett finländskt läkarsällskap som producerar och publicerar medicinsk information

Livscykelanalys

en metod för att beräkna miljö- och andra kostnader för produkter under hela deras livscykel

Foniatri

behandling av svåra röst-, tal- och språkstörningar

Green deal-avtal

frivilliga och tidsbundna avtal för att hitta lösningar på klimatutmaningar och förlust av biologisk mångfald, överkonsumtion av naturresurser och främjande av den cirkulära ekonomin

Finlandsmodellen för hobbyverksamhet

en nationell verksamhetsmodell vars mål är att ge alla barn och unga möjlighet till en avgiftsfri hobby i samband med skoldagen

Heka

Helsingfors stads bostäder Ab

Helpdesk

en centraliserad stödtjänst som tar emot, behandlar och löser användarnas it-problem och serviceförfrågningar

Helsingforsmodellen

en verksamhetsmodell för kulturarbete där kulturaktörer uppmuntras att verka i olika stadsdelar i samarbete med områdets invånare och föreningar

Helsingforsbiennalen

ett internationellt bildkonstevenemang som äger rum vartannat år i Helsingfors

Vårdgaranti

lagstadgad maximitid inom vilken en patient ska få vård inom den offentliga hälso- och sjukvården

Dagvatten

regn- och smältvatten som rinner längs markytan, byggnaders tak och andra ytor

HUS

HUS-sammanslutningen, som ansvarar för den specialiserade sjukvården i Nyland. Ägs av Helsingfors stad och Nylands välfärdsområden.

ICT

Information and Communications Technology, informations- och kommunikationsteknik

Östersjöutmaningen

Ett program som lanserats av städerna Helsingfors och Åbo, där ett nätverk av olika organisationer arbetar för att skydda Östersjön

Stadsförnyelse

ett utvecklingsarbete som stärker vissa områdenas (Malm, Malmgård, Gamlas, Mellungsby och Havsrastböle) livskraft och trivsamhet, förbättrar tjänsterna och möjliggör kompletteringsbyggnad av hög kvalitet

Kommun-Helsingfors

en helhet som kan jämföras med andra kommuner i Finland och som omfattar fostrans- och utbildningssektorn, kultur- och fritidssektor och stadsmiljösektorn samt centralförvaltningen och affärsverken

Understöd till inrättningar

ett behovsprövat understöd för motion eller kultur som är avsett för Helsingfors stads dottersammanslutningar

Maisa

en digital kontaktkanal för social- och hälsovården

Mieppi, Nova-teamet

teamet för unga och unga vuxna i Helsingfors stads lågtröskeltjänster inom mentalvård (Mieppi)

NPS

Net Promoter Score. NPS-talet anger hur sannolikt det är att en kund rekommenderar ett företag, en produkt eller en tjänst

OmaOlo

en nationell digital tjänst för social- och hälsovård och bedömning av vårdbehov

Oy Apotti Ab

ett aktieföretag som ägs av HUS-sammanslutningen, Helsingfors stad och Vanda och Kervo välfärdsområde, som producerar och upprätthåller klient- och patientdatasystemet Apotti

Servicestig

en systematisk helhet som baserar sig på klientens servicebehov, och som består av flera olika tjänster eller serviceprocesser

Servicesedel

en betalningsförbindelse som beviljas på vissa villkor, som en klient kan använda för att köpa tjänster hos privata serviceproducenter som staden godkänner

Familjecenter

en servicehelhet som samlar tjänster som barnfamiljer behöver. I Helsingfors finns fyra fysiska familjecenter och tre familjecenter i nätverksform

Segregation

att det uppstår skillnader mellan olika befolkningsgrupper i fråga om till exempel bostadsområden, skolor eller sociala och ekonomiska villkor

Socioekonomisk status

en persons eller familjs ekonomiska och sociala status, till exempel enligt utbildning, yrke och inkomstnivå

Stara

Helsingfors stads affärsverk för byggtjänster

Dansens hus

en föreställnings- och evenemanglokal för dans i Gräsviken

Behovsbaserad finansiering

anslag som riktas enligt behov. Målet är att minska de negativa effekterna av segregation mellan områden.

AN-tjänster

arbets- och näringstjänster

Hälsofrämjare

en yrkesperson som främjar hälsa och välbefinnande hos en individ, en grupp eller ett samhälle genom att ge råd och stöd

Hux-utbildning

utbildning som handleder för examensutbildning, avsedd för personer i läropliktsåldern och andra som inte har en examen på andra stadiet

Arbetsmarknadsstödet kommunandel

kommunens finansieringsansvar för förmånerna för långtidsarbetslösa

Vattenansvar

miljömässigt hållbar, socialt och kulturellt rättvis samt ekonomiskt lönsam vattenanvändning

Helsingfors stads revisionsnämnds utvärderingsberättelse 2025

Utgivare

Helsingfors stad, revisionskontoret

Fotografier

My Helsinki-materialbanken och Helsingfors stads materialbank

Pärm: Kuvatoimisto Kuvio Oy

Sidorna 5, 68 och 97: Jussi Hellsten

Sidorna 9 och 45: Kuvatoimisto Kuvio Oy

Sidorna 17, 41, 55, 62, 65, 73, 74 och 79: Vesa Laitinen

Sidan 18: Teina Rynnänen

Sidorna 26 och 46: Maija Astikainen

Sidorna 31, 36 och 84: Unto Rautio

Sidan 51: Beatrice Bucht

Sidorna 56 och 61: Karun Verma

Sidan 67: Outi Neuvonen

Sidorna 89, 90 och 95: Virpi Velin

Fotografier av revisionsnämndens medlemmar

Sidan 10 (Teija Makkonen): Riksdagen

Sidan 10 (nämndens övriga medlemmar): Eeva Anundi

Layout

Outi Helin, Helsingfors stads revisionskontor

Tryck

Grano Oy

Publikationsnummer

Helsingfors stads revisionsnämnd: Utvärderingsberättelse 2025

Helsingfors stads centralförvaltnings publikationer 2026:14

ISBN 978-952-386-721-5 (webbpublikation)

Seriens ISSN-koder

ISSN-L 2242-4504

ISSN 2323-8135 (webbpublikation)

Helsinki

**Helsingfors stad
Revisionskontoret**

Sörnäsgatan 1
00580 Helsingfors
PB 400
00099 Helsingfors stad
Telefon: +09 310 36476
tarkastusvirasto.hel.fi/sv
www.arviointikertomus.fi/sv